

Gi GROUP INDIA COMPLIANCE NEWSLETTER

February'2025 EDITION

Dear Reader,

We are delighted to present the February'25 edition of our monthly Compliance Newsletter. The newsletter will help you stay updated with the latest regulatory changes, notifications, and amendments.

In this edition of our monthly Compliance Newsletter, we bring you the latest Minimum Wages revisions notifications from the states of Kerala, Assam and Maharashtra.

Further, we have also appended the notifications and amendments released in the month of February'25. Some of the important announcements made in this newsletter are The Chhattisgarh Shops and Establishments, Circular regarding UAN activation and seeding bank account with Aadhaar for availing the benefits under ESI Scheme till 15th March 2025 and much more for the month of February'25.

Read further to know more!

Best Regards,
Gi Group India

Follow For More Updates

About Gi Group India

Gi Group India is one of the world's leading human capital solutions and services provider, offering services in various domains of talent acquisition and management. The group is active in the fields of Temporary and Permanent Staffing, Site Managed Services, Search & Selection, Domestic & International Recruitment, Recruitment Process Optimization (RPO), Executive Search, and HR Consulting & Training. We have direct and indirect presence and strategic partnerships in about 57 countries across Europe, Asia, America, and Africa. Gi Group has developed strong expertise through its specialist divisions and dedicated local and international teams.

Gi Group has been present in India for the last two decades, helping clients implement highly crucial projects by hiring and managing great talent. In India Gi Group actively works with customers across the country through a network of offices in 10 major cities. We help organizations achieve accelerated growth by helping them acquire the right kind of talent and providing them with a continuum of staffing solutions, from short-term to long-term and incidental to strategic, for organizations of all sizes and across multiple locations.

Our list of clients ranges from global Fortune 500 companies to large Indian Companies and New Economy Startups. We service our customers through a combination of technology and an extremely agile and responsive team of recruiters and process specialists, thus enabling our clients to focus on business performance and productivity. Ranked globally and in India as one of the largest staffing firms by Staffing Industry Analysts, Gi Group is also a global corporate member of the World Employment Confederation (formerly CIETT).

In India, Gi Group is one of the founding members of the Indian Staffing Federation (ISF).
Gi Group is also a long-term strategic member of the National HRD Network.

MINIMUM WAGES REVISIONS

The Kerala Minimum Wages Notification

The Government of Kerala, Labour and Skills (E) Department has revised the variable dearness allowance for employment in Shops and Commercial Establishment and employment in Computer Software Sector. As per Notification No.

DES/1251/2024-P3(1), the Consumer Price Index (CPI) Numbers applicable to employees in employment under the Minimum Wages Act (Central Act XI of 1948) for the month of December 2024 as ascertained by the Director General of Economics & Statistics under clause (C) of Section 2 of the Act. Please refer to the table below for the minimum wages for the month of December 2024 and also press release annexed herewith for more details:

Grade	District	Basic General	DA General	Special Allowance	Minimum Wages General
Special	Thiruvananthapuram	9330	5226	200	14756
Grade A	Thiruvananthapuram	9120	5226	200	14546
Grade B	Thiruvananthapuram	8910	5226	200	14336
Grade C	Thiruvananthapuram	8700	5226	200	14126
Grade D	Thiruvananthapuram	8490	5226	200	13916
Grade E	Thiruvananthapuram	8280	5226	200	13706
Special	Ernakulam	9330	4472	200	14002
Grade A	Ernakulam	9120	4472	200	13792
Grade B	Ernakulam	8910	4472	200	13582
Grade C	Ernakulam	8700	4472	200	13372
Grade D	Ernakulam	8490	4472	200	13162
Grade E	Ernakulam	8280	4472	200	12952
Special	Wayanad/Meppadi	9330	4238	200	13768
Grade A	Wayanad/Meppadi	9120	4238	200	13558
Grade B	Wayanad/Meppadi	8910	4238	200	13348
Grade C	Wayanad/Meppadi	8700	4238	200	13138
Grade D	Wayanad/Meppadi	8490	4238	200	12928
Grade E	Wayanad/Meppadi	8280	4238	200	12718

The Assam Minimum Wages Notification

The Government of Assam vide No. E-238621/694, has issued revision of minimum wages for various schedules employment with effect from 01st June 2024. Please refer to the table below for the revised minimum wages and notification appended herewith for more details:

State: Assam			
Effective Date: 01/06/2024			
Category: 98 Scheduled Employments			
Class of Employment	Basic	VDA	Total Minimum Wages
Unskilled	9800.79	337.96	10139
Semi-Skilled/Unskilled Supervisory	11392.5	392.84	11785
Skilled/clerical	14241.6	491.09	14733
Highly Skilled	18309.9	631.38	18941

The Maharashtra Minimum Wages Notification

The Government of Maharashtra vide notification no. P.V/K.V.A/V.B/2025(1)/Kayo-10/2328-2334 has revised minimum wages effective from 1st January 2025. Please refer to the table below for the revised minimum wages and notification appended herewith for more details:

State: Maharashtra						
Effective Date: 01/01/2025						
Nature of Employment: Shops & Establishment						
Class of Employment	Zone	Basic Per Month	VDA Per Month	HRA Per Month (5% of Basic +VDA)	Total Per Day	Total Per Month (Basic + VDA+ HRA)
Unskilled	I	10021	3614	682	550.64	14317
	II	9425	3614	652	526.58	13691
	III	8828	3614	622	502.47	13064
Semi-Skilled	I	10856	3614	724	584.37	15194
	II	10260	3614	694	560.3	14568
	III	9664	3614	664	536.23	13942
Skilled	I	11632	3614	762	615.7	16008
	II	11036	3614	733	591.63	15383
	III	10440	3614	703	567.57	14757

NOTIFICATIONS/ CIRCULARS/ AMENDMENTS

The Chhattisgarh Shops and Establishments (Regulation of Employment and Conditions of Service) Act, 2017 Release of effective date

The Government of Chhattisgarh vide No. F-10-12/2017/16/434, has issued Notification on release of the effective date to the Chhattisgarh Shops and Establishments (Regulation of Employment and Conditions of Service) Act, 2017. Please refer to the notification appended herewith for more details.

Circular regarding UAN activation and seeding bank account with Aadhaar for availing the benefits under ELI Scheme till 15th March 2025

The Employees Provident Fund Organization vide No. ELI/UANActivation/2025, has released Circular regarding UAN activation and seeding bank account with Aadhaar for availing the benefits under ELI Scheme till 15th March 2025. Please refer to the circular appended herewith for more details.

Circular on Policy document for the provision of Medical Services to ESIC beneficiaries in non-implemented, partially implemented districts and Unserved areas through state PHCs and CHCs

The Employees State Insurance vide No.U/160/2024-MED-I-Part(1), has released Circular on Policy document for the provision of Medical Services to ESIC beneficiaries in non-implemented, partially implemented districts and Unserved areas through state PHCs and CHCs. Please refer to the circular appended herewith for more details.

Disclaimer: All information and content contained in this document are provided solely for general information and reference purposes. GI Group India makes no statement, representation, warranty or guarantee as to the accuracy, reliability or timeliness of the information and content contained in this document. Although every possible care and caution has been taken to avoid any mistakes or omissions while editing. Printing, producing online or publishing the judgments, Head Notes, Editorials, Articles, Forms & Precedents, the subscriber or reader should verify the correctness respectively from the full text as in the certified copy of Judgements or Gazettes concerned. Neither GI Group India nor any of its related company accepts any responsibility or liability for any direct or indirect loss or damage (whether in tort, contract or otherwise) which may be suffered or occasioned by any person howsoever arising due to any inaccuracy, omission, misrepresentation or error which may inadvertently crept on despite care and caution in respect of any information and content provided by this document.

Contact Information:

Name- Sushil Shah, Legal and Compliance

Email- marcom.india@gigroup.com, Website: www.gigroup.co.in

Address- World Trade Tower, Tower-B, Unit 503, 5th Floor, Sector 16, Noida, Uttar Pradesh – 201301

Department of Economics & Statistics

No.DES/1251/2024-P3(1)

Thiruvananthapuram ,20/02/2025

Consumer Price Index Numbers for Agricultural Labourers and Industrial Workers for the month of December 2024

Vide G.O.(MS) No.103/2013/LBR. dated 31-8-2013 of Labour and Skills (E) Department , Government of Kerala and the G.O.(MS) No. 34/2015/LBR. dated 26-03-2015 published in the Kerala Gazette extra ordinary No.19 (Vol.IV) dated 12-05-2015.

Sno	Centre	Linking Factor *	Index Numbers for		Estimated Indices for	
			Base : 2011-12 =100		Base : 1998-99 =100	
			November 2024	December 2024	November 2024	December 2024
1	Thiruvananthapuram	2.11	208	209	439	441
2	Kollam	2.09	204	205	426	428
3	Punalur	2.10	200	201	420	422
4	Pathanamthitta	2.03	217	217	441	441
5	Alappuzha	2.05	204	205	418	420
6	Kottayam	2.08	214	217	445	451
7	Mundakayam	2.17	213	216	462	469
8	Idukki	1.97	208	209	410	412
9	Ernakulam	2.03	202	202	410	410
10	Chalakkuddy	2.00	219	220	438	440
11	Thrissur	1.87	214	214	400	400
12	Palakkad	2.09	197	198	412	414
13	Malappuram	2.00	207	207	414	414
14	Kozhikode	2.02	213	215	430	434
15	Wayanad	1.93	204	206	394	398
16	Kannur	2.02	215	218	434	440
17	Kasargod	2.05	222	224	455	459

* Linking factors approved in G.O (MS) No .34/2015/LBR. dated 26-03-2015 have been used with effect from April 2015. Base in old series is 1998-99 = 100 for all centres.

The Consumer Price Index (Cost of Living Index) Numbers applicable to employees in employment under the Minimum Wages Act (Central Act XI of 1948) for the month of December 2024 as ascertained by the Director General of Economics & Statistics under clause (C) of Section 2 of the Act.

Department of Economics & Statistics
Thiruvananthapuram , Dated 20/02/2025

Sd/-
Sreekumar. B
Director

WebSite : www.ecostat.kerala.gov.in
Email : ecostatprice@gmail.com

കേരള ഗസറ്റ് KERALA GAZETTE

അസാധാരണം EXTRAORDINARY

ആധികാരികമായി പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുന്നത്
PUBLISHED BY AUTHORITY

വാല്യം 9
Vol. IX

തിരുവനന്തപുരം,
വ്യാഴം

Thiruvananthapuram,
Thursday

2020 ഡിസംബർ 24
24th December 2020

1196 ധനു 9
9th Dhanu 1196

1942 ചൈത്രം 3
3rd Pousha 1942

നമ്പർ
No.

3099

GOVERNMENT OF KERALA Labour and Skills (E) Department

NOTIFICATION

G. O. (P) No. 95/2020/LBR.

*Dated, Thiruvananthapuram, 18th December, 2020
3rd Dhanu, 1196.*

S. R. O. No. 908/2020

In exercise of the powers conferred by clause (b) of sub-section (1) of section 3 of the Minimum Wages Act, 1948 (Central Act 11 of 1948) read with sub-section (2) of section 5 thereof and in supersession of the notification issued under G. O. (Ms) No. 111/2011/LBR dated 9th August, 2011 and published as S.R.O. No. 514/2011 in the Kerala Gazette Extraordinary No.1601 dated 22nd August, 2011, the Government of Kerala after considering the objections and

suggestions received on the draft proposals previously published as Notification No. LBRD-E1/130/2019-LBRD dated 19th December, 2019 in the Kerala Gazette Extraordinary No. 3176 dated 23rd December, 2019 as required under clause (b) of sub-section (1) of section 5 of the said Act and in consultation with the Minimum Wages Advisory Board constituted under section 7 of the said Act, hereby revise the minimum rates of wages payable to the employees employed in the Computer Software Industry Sector in the State of Kerala as specified in the Schedule annexed hereto and fix the date of publication of this notification in the Gazette as the date from which the revised rates shall come into force.

SCHEDULE

I. Basic Wages

<i>Sl. No.</i>	<i>Category</i>	<i>Monthly Basic Wages (₹)</i>
(1)	(2)	(3)
1	GROUP A Manager	21330-450-23580-500-26080
2	GROUP B 1. Deputy Manager 2. Project Manager 3. Senior Team Manager	19950-400-21950-450-24200
3	GROUP C 1. Assistant Manager 2. Team Manager 3. Financial Specialist 4. Assistant Project Manager 5. Co-ordinator 6. Assistant Finance Manager 7. Assistant Accounts Manager 8. Administrative Officer 9. Project Leader	18700-350-20450-400-22450

(1)	(2)	(3)
4	GROUP D 1. Senior Consultant 2. Senior Executive 3. Senior Software Engineer 4. Technical Leader 5. System Analyst 6. Editor 7. Senior Proofer	17560-300-19060-350-20810
5	GROUP E 1. Programmer 2. Software Engineer 3. Proofer 4. Other Technicians (Engineering Degree)	16520-250-17770-300-19270
6	GROUP F 1. Consultant, Executive 2. H.R. Executive 3. Other Technicians (Diploma) 4. Accountant /Office Assistant 5. Front Office Assistant 6. Network Administrator	15570-225-16695-250-17945
7	GROUP G 1. Data Entry Operator 2. Technical Supporter 3. Transcriptionist 4. Other Technicians (Excluding Engineering Degree and Diploma holders) 5. Driver	15120-200-16120-225-17245
8	GROUP H 1. Housekeeping Assistant, Security Guard, Watchman 2. Office Boy	13470-175-14345-200-15345
9	GROUP I Sweeper, Cleaner	13110-150-13860-175-14735

II. Dearness Allowance

In addition to the basic rate of wages, all the employees shall be eligible for Dearness Allowance calculated on the basis of the Consumer Price Index published for the concerned District Head Quarters of the Department of Economics and Statistics at the rate of ₹ 26 (Rupees Twenty Six only) for monthly waged employees and ₹1 (Rupee One only) for daily waged employees respectively, for every point in excess of 300 points of the latest Consumer Price Index Number in the series 1998-99=100.

III. Service Weightage

For every five years of completed or to be completed service in an establishment or under an employer, an annual increment at the rate next to the pay scale fixed in the new scale of pay shall be paid as service weightage to the employee concerned.

If an employee reaches the maximum of the eligible scale of pay, such employee shall be paid an annual increment prescribed for the higher time scale in the scale of pay assigned to the corresponding category for every subsequent years.

IV. Other Conditions

1. In case the employees of any Establishment/Industry are at present getting higher wages than the minimum wages fixed as per this notification, they shall continue to be entitled to get such higher rates.
2. If any category of employees are not included in the post/category shown in the Schedule, they shall be eligible for the basic wages prescribed for the employees of the equivalent post/category.
3. The daily wages in respect of the category of employees for whom monthly wages is fixed in this notification will be calculated by dividing the total monthly wages eligible for that post by 26 and the Monthly Wages of the daily waged employees will be calculated by multiplying the daily wages by 26.

By order of the Governor,
SATYAJEET RAJAN,
Additional Chief Secretary to Government.

Explanatory Note

(This does not form part of the notification, but is intended to indicate its general purport.)

Government had earlier fixed the minimum rates of wages payable to the employees employed in the Computer Software Industry Sector in the State of Kerala as per notification issued under G. O. (Ms) No. 111/2011/LBR dated 9th August, 2011 and published as 514/2011 in the Kerala Gazette Extraordinary No. 1601 dated 22nd August, 2011. The Government have now decided to revise the existing minimum rates of wages in the Computer Software Industry Sector after considering the objections and suggestions received on the draft proposal published as notification No. LBRD-E1/130/2019-LBRD dated 19th December, 2019 in the Kerala Gazette Extraordinary No. 3176 dated 23rd December, 2019 and in consultation with the Minimum Wages Advisory Board constituted for the said purpose.

The notification is intended to achieve the above object.

സ. ഉ. (അച്ചടി) നം.95/2020/തൊഴിൽ.

തിരുവനന്തപുരം, 2020, ഡിസംബർ 18,
1196 ധനു 3.

എസ്. ആർ. ഒ. നമ്പർ 908/2020

1948-ലെ ഏറ്റവും കുറഞ്ഞ കൂലി ആക്റ്റിലെ (1948-ലെ 11-ാം കേന്ദ്ര ആക്റ്റ്) 3-ാം വകുപ്പ് (1)-ാം ഉപവകുപ്പ് (ബി) ഖണ്ഡവും പ്രസ്തുത ആക്റ്റിലെ 5-ാം വകുപ്പ് (2)-ാം ഉപവകുപ്പുമായി കൂട്ടിവായിച്ച പ്രകാരം സർക്കാരിൽ നിക്ഷിപ്തമായ അധികാരങ്ങൾ വിനിയോഗിച്ചുകൊണ്ടും, 2011 ആഗസ്റ്റ് 9-ാം തീയതിയിലെ സ. ഉ. (കെ) 111/2011/തൊഴിൽ നമ്പരായി പുറപ്പെടുവിച്ചതും 2011 ആഗസ്റ്റ് 22-ാം തീയതിയിലെ 1601-ാം നമ്പർ കേരള അസാധാരണ ഗസറ്റിൽ എസ്.ആർ.ഒ. 514/2011 നമ്പരായി പ്രസിദ്ധീകരിച്ചതുമായ വിജ്ഞാപനത്തെ അതിലംഘിച്ചുകൊണ്ടും, പ്രസ്തുത ആക്റ്റിലെ 5-ാം വകുപ്പ് (1)-ാം ഉപവകുപ്പ് (ബി) ഖണ്ഡം ആവശ്യപ്പെടുന്ന പ്രകാരം 2019 ഡിസംബർ 19-ാം തീയതിയിലെ ഇ1/130/2019/തൊഴിൽ നമ്പരായി പുറപ്പെടുവിച്ചതും 2019 ഡിസംബർ 23-ാം തീയതിയിലെ 3176-ാം നമ്പർ കേരള അസാധാരണ ഗസറ്റിൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചതുമായ പ്രാഥമിക വിജ്ഞാപനത്തിലെ കരട് നിർദ്ദേശങ്ങളിന്മേലുള്ള ആക്ഷേപങ്ങളും അഭിപ്രായങ്ങളും പരിഗണിച്ചശേഷവും പ്രസ്തുത ആക്റ്റിന്റെ 7-ാം വകുപ്പ് പ്രകാരം രൂപീകരിച്ച മിനിമം വേതന ഉപദേശക സമിതിയുടെ ഉപദേശവും പരിഗണിച്ചശേഷം, കേരള സർക്കാർ, കേരള സംസ്ഥാനത്തെ 'കമ്പ്യൂട്ടർ സോഫ്റ്റ് വെയർ വ്യവസായ മേഖലയിൽ' ജോലി ചെയ്യുന്ന വിഭാഗങ്ങളിലെ തൊഴിലാളികൾക്ക് നൽകേണ്ടതായ ഏറ്റവും കുറഞ്ഞ കൂലി നിരക്കുകൾ ഇതോടൊപ്പം ചേർത്തിരിക്കുന്ന പട്ടികയിൽ പറയുന്ന പ്രകാരം ഇതിനാൽ പുതുക്കി നിശ്ചയിക്കുകയും ഈ വിജ്ഞാപനം ഗസറ്റിൽ പ്രസിദ്ധീകരിക്കുന്ന തീയതി മുതൽ പുതുക്കിയ കൂലി നിരക്കുകൾ പ്രാബല്യത്തിൽ വരുന്ന തീയതിയായി നിശ്ചയിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

പട്ടിക

I. പ്രതിമാസ വേതനം

ക്രമ നമ്പർ	വിഭാഗം	പ്രതിമാസ അടിസ്ഥാന വേതനം (₹)
(1)	(2)	(3)
1	ഗ്രൂപ്പ് എ മാനേജർ	21330-450-23580-500-26080
2	ഗ്രൂപ്പ് ബി 1. ഡെപ്യൂട്ടി മാനേജർ 2. പ്രോജക്ട് മാനേജർ 3. സീനിയർ ടീം മാനേജർ	19950-400-21950-450-24200
3	ഗ്രൂപ്പ് സി 1. അസിസ്റ്റന്റ് മാനേജർ 2. ടീം മാനേജർ 3. ഫിനാൻഷ്യൽ സ്പെഷ്യലിസ്റ്റ് 4. അസിസ്റ്റന്റ് പ്രോജക്ട് മാനേജർ 5. കോ-ഓർഡിനേറ്റർ 6. അസിസ്റ്റന്റ് ഫിനാൻസ് മാനേജർ 7. അസിസ്റ്റന്റ് അക്കൗണ്ടന്റ് മാനേജർ 8. അഡ്മിനിസ്ട്രേറ്റീവ് ഓഫീസർ 9. പ്രോജക്ട് ലീഡർ	18700-350-20450-400-22450
4	ഗ്രൂപ്പ് ഡി 1. സീനിയർ കൺസൾട്ടന്റ് 2. സീനിയർ എക്സിക്യൂട്ടീവ് 3. സീനിയർ സോഫ്റ്റ് വെയർ എഞ്ചിനീയർ 4. ടെക്നിക്കൽ ലീഡർ 5. സിസ്റ്റം അനലിസ്റ്റ് 6. എഡിറ്റർ 7. സീനിയർ പ്രൂഫർ	17560-300-19060-350-20810
5	ഗ്രൂപ്പ് ഇ 1. പ്രോഗ്രാമർ 2. സോഫ്റ്റ് വെയർ എഞ്ചിനീയർ 3. പ്രൂഫർ 4. മറ്റു സാങ്കേതിക ജീവനക്കാർ (എഞ്ചിനീയറിംഗ് ബിരുദം)	16520-250-17770-300-19270

(1)	(2)	(3)
6	ഗ്രൂപ്പ് എഫ് 1. കൺസൾട്ടന്റ് എക്സിക്യൂട്ടീവ് 2. എച്ച്. ആർ. എക്സിക്യൂട്ടീവ് 3. മറ്റു സാങ്കേതിക ജീവനക്കാർ (ഡിപ്ലോമ) 4. അക്കൗണ്ടന്റ് /ഓഫീസ് അസിസ്റ്റന്റ് 5. ഫ്രണ്ട് ഓഫീസ് അസിസ്റ്റന്റ് 6. നെറ്റ് വർക്ക് അഡ്മിനിസ്ട്രേറ്റർ	15570-225-16695-250-17945
7	ഗ്രൂപ്പ് ജി 1. ഡാറ്റാ എൻട്രി ഓപ്പറേറ്റർ 2. ടെക്നിക്കൽ സപ്പോർട്ടർ 3. ട്രാൻക്രിപ്ഷനിസ്റ്റ് 4. മറ്റു സാങ്കേതിക ജീവനക്കാർ (എഞ്ചിനീയറിംഗ് ബിരുദം, ഡിപ്ലോമ വിഭാഗക്കാർ ഒഴികെ) 5. ഡ്രൈവർ	15120-200-16120-225-17245
8	ഗ്രൂപ്പ് എച്ച് 1. ഹൗസ് കീപ്പിംഗ് അസിസ്റ്റന്റ്, വാച്ച്മാൻ, സെക്യൂരിറ്റി ഗാർഡ് 2. ഓഫീസ് ബോയ്	13470-175-14345-200-15345
9	ഗ്രൂപ്പ് ഐ സ്വീപ്പർ, ക്ലീനർ	13110-150-13860-175-14735

I. ക്ഷാമബത്ത

മേൽപ്പറഞ്ഞ അടിസ്ഥാന വേതനത്തിനുപുറമേ, എല്ലാ തൊഴിലാളികൾക്കും എക്കണോമിക്സ് ആന്റ് സ്റ്റാറ്റിസ്റ്റിക്സ് വകുപ്പ് ഓരോ ജില്ലാ കേന്ദ്രത്തിനും വേണ്ടി ഓരോ മാസവും പ്രസിദ്ധീകരിക്കുന്ന 1998-99=100 എന്ന ഏറ്റവും ഒടുവിൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ച ഉപഭോക്തൃവില സൂചികയിലെ 300 പോയിന്റിനുമേൽ വർദ്ധിക്കുന്ന ഓരോ പോയിന്റിനും മാസശമ്പളക്കാർക്ക് 26 രൂപ (ഇരുപത്തിയാറ് രൂപ) നിരക്കിലും ദിവസ വേതനക്കാർക്ക് 1 രൂപ (ഒരു രൂപ) നിരക്കിലും ക്ഷാമബത്തയ്ക്ക് അർഹതയുണ്ടായിരിക്കുന്നതാണ്.

III. സർവ്വീസ് വെയിറ്റേജ്

ഒരു സ്ഥാപനത്തിൽ അല്ലെങ്കിൽ ഒരു തൊഴിലുടമയുടെ കീഴിൽ പൂർത്തിയാക്കിയതും ഇനി പൂർത്തിയാക്കുന്നതുമായ ഓരോ അഞ്ചു വർഷത്തെ സർവ്വീസിനും പുതിയ വേതന സ്കെയിലിൽ നിർണ്ണയിക്കപ്പെട്ട ശമ്പളത്തിന്റെ തൊട്ടടുത്ത നിരക്കിലുള്ള ഓരോ വാർഷിക ഇൻക്രിമെന്റ്, സർവ്വീസ് വെയിറ്റേജായി ബന്ധപ്പെട്ട ജീവനക്കാർക്ക് അടിസ്ഥാന ശമ്പളത്തിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി നൽകേണ്ടതാണ്. ഏതെങ്കിലും തൊഴിലാളി അർഹതപ്പെട്ട ശമ്പള സ്കെയിലിന്റെ പരമാവധിയിൽ എത്തുകയാണെങ്കിൽ, ടി തൊഴിലാളിക്ക് തുടർന്നുള്ള ഓരോ വർഷത്തെ സർവ്വീസിനും ബന്ധപ്പെട്ട വിഭാഗത്തിന് നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ള ശമ്പള സ്കെയിലിലെ അവസാന നിരക്കിൽ തുടർന്നു ഓരോ വർഷവും വാർഷിക ഇൻക്രിമെന്റ് നൽകേണ്ടതാണ്.

IV. പൊതു വ്യവസ്ഥകൾ

1. ഈ വിജ്ഞാപനത്തിൽ നിശ്ചയിച്ച വേതനത്തേക്കാൾ ഉയർന്ന വേതനം ഏതെങ്കിലും തൊഴിലാളിക്ക് എവിടെയെങ്കിലും ലഭിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ അത്തരം ഉയർന്ന വേതന നിരക്ക് അവർക്ക് തുടർന്നും ലഭിക്കുന്നതാണ്.
2. ഏതെങ്കിലും വിഭാഗം ജീവനക്കാർ ഈ വിജ്ഞാപനത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ടിട്ടില്ലെങ്കിൽ, അത്തരം ജീവനക്കാർക്ക് സമാന പദവിയിലുള്ള ജീവനക്കാർക്ക് നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ള വേതന നിരക്ക് ലഭിക്കാനുള്ള അർഹതയുണ്ട്.
3. ഈ വിജ്ഞാപനത്തിൽ മാസവേതനക്കാരുടെ ദിവസവേതനം മൊത്തം മാസവേതനത്തെ 26 കൊണ്ട് ഭാഗിച്ചും ദിവസവേതനക്കാരുടെ മാസവേതനം മൊത്തം ദിവസവേതനത്തെ 26 കൊണ്ട് ഗുണിച്ചും കണക്കാക്കേണ്ടതാണ്.

ഗവർണ്ണറുടെ ഉത്തരവിൻപ്രകാരം,

സത്യജിത് രാജൻ,
ഗവൺമെന്റ് അഡീഷണൽ ചീഫ് സെക്രട്ടറി.

വിശദീകരണക്കുറിപ്പ്

(ഇത് വിജ്ഞാപനത്തിന്റെ ഭാഗമാകുന്നതല്ല, എന്നാൽ അതിന്റെ പൊതു ഉദ്ദേശ്യം വെളിപ്പെടുത്തുന്നതിന് ഉദ്ദേശിച്ചുകൊണ്ടുള്ളതാകുന്നു.)

കേരള സംസ്ഥാനത്തെ കമ്പ്യൂട്ടർ സോഫ്റ്റ് വെയർ വ്യവസായ മേഖലയിൽ ജോലി ചെയ്യുന്ന വിഭാഗങ്ങളിലെ തൊഴിലാളികൾക്ക് നൽകേണ്ടതായ ഏറ്റവും കുറഞ്ഞ കൂലി നിരക്ക് 2011 ആഗസ്റ്റ് 9-ാം തീയതിയിലെ സ. ഉ. (കെ) 111/2011/തൊഴിൽ നമ്പരായി പുറപ്പെടുവിച്ചതും 2011 ആഗസ്റ്റ് 22-ാം തീയതിയിലെ 1601-ാം നമ്പർ കേരള അസാധാരണ ഗസറ്റിൽ എസ്.ആർ.ഒ. നമ്പർ

514/2011 ആയി പ്രസിദ്ധീകരിച്ചതുമായ വിജ്ഞാപനപ്രകാരം നിശ്ചയിച്ചിരുന്നു. 2019 ഡിസംബർ 19-ാം തീയതിയിലെ ഇ1/130/2019/തൊഴിൽ നമ്പരായി പുറപ്പെടുവിച്ചതും 2019 ഡിസംബർ 23-ാം തീയതിയിലെ 3176-ാം നമ്പർ കേരള അസാധാരണ ഗസറ്റിൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചതുമായ കമ്പ്യൂട്ടർ സോഫ്റ്റ് വെയർ വ്യവസായ മേഖലയിലെ ഏറ്റവും കുറഞ്ഞ കൂലി പുതൂക്കി നിശ്ചയിക്കുന്നതിനുള്ള, പ്രാഥമിക വിജ്ഞാപനപ്രകാരമുള്ള കരട് നിർദ്ദേശങ്ങളിന്മേലുള്ള ആക്ഷേപങ്ങളും നിർദ്ദേശങ്ങളും പരിഗണിച്ചതിനുശേഷവും ഈ ആവശ്യത്തിനായി രൂപീകരിച്ച മിനിമം വേതന ഉപദേശക ബോർഡുമായി കൂടിയാലോചിച്ചശേഷവും പ്രസ്തുത വ്യവസായ മേഖലയിലെ തൊഴിലാളികളുടെ നിലവിലുള്ള ഏറ്റവും കുറഞ്ഞ വേതന നിരക്ക് പുതൂക്കി നിശ്ചയിക്കുവാൻ സർക്കാർ ഇപ്പോൾ തീരുമാനിച്ചിരിക്കുന്നു.

മേൽപ്പറഞ്ഞ ലക്ഷ്യം നിറവേറ്റുന്നതിന് ഉദ്ദേശിച്ചുകൊണ്ടുള്ളതാണ് ഈ വിജ്ഞാപനം.

GOVERNMENT OF KERALA
Labour and Skills (E) Department
NOTIFICATION

G.O.(P) No.196/2016 /LBR

Dated, Thiruvananthapuram, 21st December, 2016.
6th Dhanu , 1192.

S.R.O.No.-----/2016.- In exercise of the powers conferred by clause (b) of sub-section (1) of section 3 of the Minimum Wages Act, 1948 (Central Act 11 of 1948) read with sub-section (2) of section 5 thereof the Government of Kerala after considering the objections and suggestions received on the draft proposals published as per Notification No. 8397/E1/2013/LBR dated 15th September, 2015, in the Kerala Gazette Extraordinary No.2134 dated 22nd September, 2015 as required under clause (b) of sub-section (1) of section 5 of the said Act and after consultation with the Minimum Wages Advisory Board constituted under section 7 of the said Act, and in supersession of the notification issued under G.O.(Ms.) No. 100/2009/LBR dated 23rd July, 2009 and published as S.R.O. No. 643/2009 in the Kerala Gazette Extraordinary No. 1352 dated 24th July, 2009, hereby revise the minimum rates of wages payable to the employees employed in Shops and Commercial Establishments in the State of Kerala as specified in the Schedule I and also the minimum rates of wages payable to the employees employed in Courier Services, D.T.P. Centres, Internet Cafes, Telephone Booths, Catering Services, and House Boat Service as specified in the Schedule II annexed hereto respectively and fix the date of publication of the notification in the Gazette as the date on which the revised rates shall come into force.

SCHEDULE 1

<i>Categories and Grades</i>		<i>Monthly rated basic wage (₹)</i>
(1)		(2)
Category 'A'		
1.	Special Grade Manager	9330.00

Grade 'A'

- (1) Purchasing Manager/ Purchasing Officer/ Purchaser
- (2) Head Clerk
- (3) Air Conditioning Mechanic/ Operator
- (4) Electronic Mechanic
- (5) Sales Supervisor / Supervisor
- (6) Stenographer
- (7) Watch Mechanic
- (8) Radio and Electric Mechanic
- (9) Vaidyan (Ayurvedic)
- (10) Artist (Photo Studio)
- (11) Electrician
- (12) Photographer

9120.00

3. Grade 'B'

- (1) Accountant
- (2) Clerk
- (3) Typist
- (4) Cashier
- (5) Booking Clerk
- (6) Tally Clerk
- (7) Godown Keeper
- (8) Bill Collector
- (9) Salesman / Sales Woman
- (10) Assistant Photographer
- (11) Technician (Musical Instruments Shops)
- (12) Assistant Mechanic (Radio and Electric Shop)
- (13) Tailor
- (14) Compounder (Allopathy, Ayurvedic, Homeopathy)
- (15) Baker, Foreman / Mesthiri
- (16) Barber
- (17) Cutter (Hardware Shop)
- (18) Tinsmith
- (19) Coppersmith (including Brass and Bronzesmith)
- (20) Goldsmith
- (21) Head Load Worker (in shops)
- (22) Cycle Mechanic
- (23) Workers (Engaged in drying, storing, washing, measuring, packing, loading and unloading in Pandikasalas, warehouses, godown, store rooms and hill produce merchants shops)
- (24) Skilled Workers (Ivory Shops)
- (25) Carpenter (Furniture and Other Shops)
- (26) Position (Furniture and Other Shops)
- (27) Ratton Worker (Furniture and Other Shops)
- (28) Correspondent (In wholesale shops doing exclusively correspondence work)
- (29) Van salesman/ Bill Collector

8910.00

Grade 'C'

- (1) Studio Assistant/ Shop Assistant
- (2) Basket Stitcher (Betel Shops)
- (3) Packer
- (4) Cart Puller
- (5) Washer man (Laundries)
- (6) Ironing Worker
- (7) Wireman (Radio and Electrical shops)
- (8) Machine man (Soda and Soft drinks manufacturing establishments)
- (9) Baker (Bakeries)
- (10) Cleaner
- (11) Civil Agent
- (12) Unskilled Workers (Ivory shop)

8700.00

5. **Grade 'D'**

- (1) Attender
- (2) Peon
- (3) Watchman
- (4) Ayurvedic Worker

8490.00

6. **Grade 'E'**

- (1) Cleaner (Bakeries and other shops)
- (2) Office Assistant/ Sales Assistant (Commercial Establishments)
- (3) Sweeper

8280

Category 'B'

CHITTIES AND KURIES

1. **Special Grade Manager**

9330.00

2. **Grade 'A'**

- (1) Assistant Manager/ Office Manager
- (2) Chief Accountant/ Secretary
- (3) Office Superintendent
- (4) Auditor (Full time)
- (5) Development Officer

9120.00

Grade 'B'

- (1) Junior Office Manager
- (2) Personal Assistant
- (3) Junior Development Officer
- (4) Accountant
- (5) Legal Assistant
- (6) Cashier
- (7) Stenographer
- (8) Office Assistant/ Clerk
- (9) Typist
- (10) Civil Agent

8910.00

4. *Grade 'C'*

- (1) Bill Collector
- (2) Field Assistant
- (3) Junior Assistant
- (4) Driver

8700.00

Category 'C'

**SHOPS, COMMERCIAL ESTABLISHMENTS,
LODGES ETC.**

1. *Special Grade
Manager*

9330.00

2. *Grade 'A'*

- (1) Assistant Manager (Lodges)
- (2) Receptionist
- (3) Accountant/ Clerk
- (4) Cashier
- (5) Fitter (Cycle dealer shops, repairing and hiring shops)
- (6) Reflectionary man (Optical shops)
- (7) Chemist (Soap, Candle and Soft drinks
manufacturing establishments)
- (8) Inspector (Parcel Services)

9120.00

Grade 'B'

(1) Glass Cutter (Glass and Photo framing shops)	
(2) Photo Framing worker	
(3) Auctioner (Vegetable shops)	
(4) Mobile Salesman/Running Salesman/Cycle salesman (Sweet stalls/Ice-fruits and cold drinks / Soda factories / Soft Drink shops /Coffee and Tea / Milk and Dairy Products, Bakeries and Confectioneries)	
(5) Mechanic (Ice, Ice fruits and cold drinks and Soft drinks establishments)	
(6) Canvasser (Laundries and dry cleaners)	
(7) Cashier cum Bill Collector (Petrol Bunks)	
(8) Mixer (Perfumery works)	
(9) Service man (Fuel dealers shops)	
(10) Engraver cum Sales man (Steel and Aluminium Vessels shops)	
(11) Darkroom man (Photo studio)	
(12) Assistant Fitter (Cycle dealers , repairing and hiring shops)	8910.00
(13) Repairer	
(14) Fitter (Grinding cutter, Optical shops)	
(15) Head baker (Bakeries and Confectioneries)	
(16) Sweet maker	
(17) Mechanic Fitter (Parcel service)	
(18) Personal Assistant (Commission Agencies House)	
(19) Steamer Supervisor(Steamer Agency House)	
(20) Tally supervisor (Steamer Agency House)	
(21) Ice, Ice Fruit and Soft Drinks maker	
(22) Umbrella Repairer (Umbrella Shops)	
(23) Electrician (Lodges)	
(24) Lift Operator (Lodges)	
(25) Security Guard (Lodges)	
(26) Driver (Lodges)	

Grade 'C'

- (1) General Worker (Grocery shops and parcel services)
- (2) Polisher (Automobile dealers shops)
- (3) Roster Grinder (Coffee works)
- (4) Bottle Filler (Milk Dairy Products and Soft drinks manufacturing establishments)
- (5) Delivery man (Fuel Gas dealers shops)
- (6) Weighing man (Steel and Aluminium Vessels shops)
- (7) Medicine Manufacturing Worker (Unskilled)
(Ayurvedic vaidyasalas and Ayurvedic medical shops)
- (8) Marunnu vettukaran
- (9) Dark room Assistant (Photo Studio)
- (10) Retoucher (Photo Studio)
- (11) Finisher (Photo Studio)
- (12) Assistant Mechanic (Watch repairing and dealers, Radio sales and service, musical instruments and other shops)
- (13) Packer (Automobile Spare Parts, Tyre and tube shops and other shops)
- (14) Assistant Wireman (Light and sound services)
- (15) Mike operator
- (16) Assistant Branch Manager (Parcel services)
- (17) Room boy (Lodges)
- (18) Head Gardener (Lodges)
- (19) Head Watchman (Lodges)
- (20) Plumber (Lodges)

8700.00

5. *Grade 'D'*

- (1) Numbering man (Laundries and dry cleaners and book binding shops)
- (2) Filling and Packing man (Perfumery works)
- (3) Helper (Cycle dealers, cycle fitting and cycle repairing and hiring shops)
- (4) Gardener (Lodges)
- (5) Watchman (Lodges)
- (6) Cleaner (Lodges)
- (7) Dobby (Lodges)
- (8) Scavenger (Lodges)

8490.00

Grade 'E'

- (1) Cleaner
- (2) Office Attender
- (3) Studio Attender
- (4) Messenger
- (5) Steamer Watchman
- (6) Steamer Godown Watchman
- (7) Sweeper

8280.00

Category 'D'

HOTEL, CANTEEN, RESTAURANT

Grades and Categories

Monthly wages
(₹)

(1)

(2)

1. **Special Grade**

Manager

8230.00

2. **Grade 'A'**

- (1) Assistant Manager
- (2) Accountant
- (3) Cashier
- (4) Receptionist/ Telephone Operator
- (5) Steward
- (6) Specialized Cook/ Head Cook
- (7) Butler
- (8) Sweet maker
- (9) Tea maker
- (10) Grinder
- (11) Kitchen Supervisor
- (12) Room Supervisor

8040.00

3. **Grade 'B'**

- (1) Assistant Accountant
- (2) Assistant Steward
- (3) Cook
- (4) Pantry man
- (5) Supplier
- (6) Store Keeper
- (7) Bar man
- (8) Canteen Outdoor Supplier
- (9) Clerk/Typist/Bill Clerk/Bill Collector
- (10) Driver
- (11) Waiter/Bearer

7850.00

Grade 'C'

- (1) Room boy
- (2) Canvasser/Vendor (Railway station, Bus station etc)
- (3) Assistant Store Keeper
- (4) Mason
- (5) Plumber
- (6) Painter
- (7) Out door supplier
- (8) Kitchen mate
- (9) Assistant Bar man
- (10) Head Gardener
- (11) Head Watchman

7660.00

5. *Grade 'D'*

- (1) Gardener
- (2) Water Boy
- (3) Peon/Attender
- (4) Watchman
- (5) General Worker
- (6) Cleaner/ Vehicle Cleaner
- (7) Helper, Watchman
- (8) Sweeper
- (9) Scavenger

7470.00

Category 'E'

DAILY RATED WORKERS

Grades and Categories

Daily wage

(₹)

(1)

(2)

1. *Grade 'A'*

- (1) Sweet maker (Sweet stall)
- (2) Moulder (Copper and Brass vessels shops)
- (3) Highly skilled craftsman (Ivory, Horn, Handicrafts Article shops)
- (4) Works Supervisor (Tailoring, Readymade dresses and Embroidery works)
- (5) Cutter (Western style, Foreign Style, Indian Style Tailoring, Readymade dresses and Embroidery works)
- (6) Soap maker
- (7) Candle maker
- (8) Chappals maker, Cobbler
- (9) Shoe maker
- (10) Suitcase maker

325.00

Grade 'B'

- (1) Amble mixer (Fertilizers and Chemicals shops)
- (2) Cutting, Weighing, Measuring Worker (Building and other construction material shops)
- (3) Blender (mixing man) (Tea merchants shops)
- (4) Wood Cutter (Fire wood and fuel shops)
- (5) Helper (Goldsmiths, Jewellery mart)
- (6) Engraver (Photo Block, Rubber Stamps making and other studios)
- (7) Block maker (Photo Block, Rubber Stamp making and other studios)
- (8) Tyre Shaper (Tyre resoling, retreading and tube vulcanizing shops)
- (9) Machineman (Tyre resoling, retreading and tube vulcanizing shops)
- (10) Garment maker (Tailoring, ready made dress and embroidery works)
- (11) Supervisor (Hair cutting and hair dressing shops)

315.00

3. Grade 'C'

- (1) Hand Cart puller (Metal and other shops)
- (2) Flower maker (Flower shops)
- (3) Sales man (Fruits merchants shops)
- (4) Assistant Sweet maker (Sweet stall)
- (5) Frying man (Sweet stall)
- (6) Peeling man (Meat and Fish Stall)
- (7) Dry cleaner (Laundries and Dry cleaners establishments)
- (8) Parppadam Maker (Parppadam production units/ Merchant shops)
- (9) Flour maker (Parppadam production units / Merchant shops)
- (10) Cutting Salesman (Meat and Fish Stall)
- (11) Butcher-cum-Salesman (Meat and Fish Stall)
- (12) Polisher (Copper, Brass Vessels and Other Shops)
- (13) Lead Plater (Copper, Brass Vessels and Other Shops)
- (14) Assistant Engraver (Photo Block, Rubber Stamp making and other Studios)
- (15) Painter (Photo Block, Rubber Stamp making and other Studios)

305.00

- (16) Artist (Photo Block, Rubber Stamp making and other Studios)
 - (17) Tyre Grinder (Tyre resoling, retreading and tube vulcanizing shops)
 - (18) Semi skilled craftsman (Ivory, Horn and Handicrafts Articles shops)
 - (19) Mechanic (Toy making and Sales Shops and Furniture marts)
 - (20) Fitter (Toy making and Sales Shops and Furniture marts)
 - (21) Painter (Toy making and Sales Shops and Furniture marts)
 - (22) Measurer (Tailoring shops)
 - (23) Assistant Carpenter (Furniture Marts)
 - (24) General Worker (Areca nut shops, General merchants and consumer stores)
 - (25) Manual Labour (Automobile Spare parts - including tyre and tubes and other shops)
- 305.00

4. *Grade 'D'*

- (1) Assistant Tailor (Tailoring Shops)
 - (2) Out worker (Book binding shops)
 - (3) Sorter (Gunny bags)
 - (4) Packing man (Fruit merchant shops)
 - (5) Packing and Labelling man (Soap and candle works)
 - (6) Packing, Loading and Unloading worker (Tobacco and other shops)
- 295.00

5. *Grade 'E'*

- (1) Helper (Tailoring shops, Book binding shops, Laundries and dry cleaners and furniture marts)
 - (2) Loading and unloading workers (Dry fish Merchants, Laundries and dry cleaners, Gunny bags, Oil merchants, General Merchants, Consumer Stores establishments etc.)
 - (3) Loading and unloading man (Beetal shops, General Merchants, Consumer Stores establishments etc.)
 - (4) Attender/Engraver (Photo Blocks, Rubber stamps making and other studios)
- 285.00

Category 'F'
PIECE RATES

Categories and Grades		Piece Rate
(1)		(2)
1.	<i>Tobacco Shop</i>	
	(1) Weighing and Stacking (for one bundle)	13.00
	(2) Stacking "	7.00
	(3) Bundle tightening "	24.00
	(4) Repacking "	25.00
	(5) Repacking, Reshuffling and weighing "	37.00
	(6) Loading "	7.00
	(7) Unloading (for one bundle)	6.00
2.	<i>Note book Binding</i>	
	(1) Book binding (for one dozen)	19.00
	(2) Book stitching "	20.00
	(3) Cutting (for one ream)	13.00
	(4) Ruling "	35.00
3.	<i>Leather and Goods shops</i>	
	(1) Children's chappal maker	14.00
	(2) Chappal maker (Ordinary Pattern)	32.00
	(3) Special Pattern chappal maker	51.00
	(Including designs and ladies cushion and high-heeled patterns)	
	(4) Slip on shoes and half shoes	188.00
4.	<i>Suitcase (Leather)</i>	
	Low quality	High quality
	Rs	Rs
	(1) 16"-20" (40-50 cm)	5
	(2) 22"-26" (55-65 cm)	6
	(3) 28"-30" (70-75 cm)	7
		8
		<u>rate for one inch</u>
	(4) Rexin suitcase	4.00
	(5) Fancy suitcase	6.00
	(6) Hand bag	6.00
	(7) Fancy hand bag	6.00

Gunny bags	
(1) Stitching of gunny bag (for one)	2.00
(2) Bundling of gunny bag (for 110)	11.00
6. Oil Merchants Shops	
(1) Loading and unloading full barrel oil from lorry - (per barrel)	20.00
(2) Loading and unloading empty barrel from lorry - (per barrel)	4.00
(3) Loading and unloading empty tins (100 tins)	39.00
(4) Filling oil in tins (per tin)	2.00
(5) For transferring oil from full barrel to tin	14.00
(6) Filling of oil in tin, sealing and loading (per tin)	9.00
(7) For filling and stitching one sack of Copra cake (per sack)	10.00
7. Loading and unloading workers in Shops and Commercial Establishments (appointed on regular basis)	
(1) Weighing of sack up to 55 kg (one sack/bundle)	3.00
(2) Unloading of sack/bundle up to 55 kg (one sack/bundle)	4.00
(3) Loading of sack/bundle up to 55kg (one sack/bundle)	5.00
(4) Weighing of sack/bundle of chilly and pepper up to 55 kg (one sack/bundle)	7.00
(5) Unloading of sack/bundle of chilly and pepper up to 55 kg (one sack/bundle)	10.00
(6) Loading of sack/bundle of chilly and pepper up to 55 kg (one sack/bundle)	12.00
(7) Stitching of sack (one sack)	3.00
(8) Weighing, loading and unloading of tins	3.00
(9) Transferring of sack/bundle of goods weighting up to 55 kg from one shop to another within 20 yards (one sack/bundle)	12.00
(10) Setting sacks in lorry (per sack)	3.00
(11) Unloading and resting the load from lorry to the worker on the ground (per sack)	4.00

SCHEDULE II

(A) COURIER ESTABLISHMENTS, D.T.P. CENTRES, INTERNET CAFES, TELEPHONE BOOTHS, CATERING SERVICES AND HOUSE BOAT SERVICES

Categories and Grades	Monthly Basic wage (₹)
(1)	(2)
1. Special Grade Manager	9330.00
2. Grade 'A'	
(1) Assistant Manager	} 9120.00
(2) Sales Executive	
(3) Supervisor	
(4) Marketing Executive	
3. Grade 'B'	
(1) Accountant	} 8910.00
(2) Computer Operator	
(3) Clerk	
(4) Cashier	
(5) D.T.P. Operator	
(6) Field Staff (including Pick up boy, Delivery boy, On train courier)	
(7) Operator	
(8) Driver	
4. Grade 'C'	
(1) Office Assistant	} 8700.00
(2) Collection Agent	
(3) Photo Copier Operator	
5. Grade 'D'	
(1) Booth Telephone Operator	} 8490.00
(2) Peon	
(3) Helper	
6. Grade 'E'	
(1) Sweeper	} 8280.00
(2) Cleaner	

(B) CATERING SERVICES

(1) Monthly rated workers

Categories and Grades		Monthly rated Basic wage ₹
(1)		(2)
1. Special Grade		
(1) Manager	}	9330.00
(2) Marketing Executive		
(3) Cook (Non vegetarian)		
2. Grade 'A'		
(1) Supervisor	}	9120.00
(2) Cook (Vegetarian)		
(3) Accountant		
(4) Clerk		
(5) Cashier		
3. Grade 'B'		
(1) Assistant Cook	}	8910.00
(2) Supplier		
(3) Driver		
4. Grade 'C'		
Helper		8700.00
5. Grade 'D'		
(1) Sweeper	}	8490.00
(2) Cleaner		

(II) Daily rated workers

Categories and Grades	Daily wage ₹
(1)	(2)
(1) Cook (Non vegetarian)	325.00
(2) Cook (Vegetarian)	315.00
(3) Assistant Cook	305.00
(4) Supplier	305.00
(5) Helper	295.00
(6) Sweeper	285.00
(7) Cleaner	285.00

(C) HOUSE BOAT SERVICE

Categories and Grades		Monthly Basic Wage ₹
(1)		(2)
1.	Special Grade Manager	9330.00
2.	Grade 'A' Marketing Executive	9120.00
3.	Grade 'B' (1) Master (2) Engine Driver (3) Clerk (4) Cashier	8910.00
4.	Grade 'C' (1) Lascar (2) Cook	
5.	Grade 'D' Office Assistant	
6.	Grade 'E' Helper	

Note:- The employees who have not been included in categories B, C, D, E and F in the Schedule I are to be paid the wages prescribed for the category A. The employees who have been included in the category D should be provided with food in addition to the minimum wages fixed to that category.

Dearness Allowance.- (1) In addition to the basic wages all employees shall be paid Dearness Allowance calculated on the basis of the Consumer Price Index in respect of concerned district head quarters published by the Department of Economics and Statistics for increase of every point above 240 points in the new series ie. 1998-99=100

- (i) Monthly rated workers - At the rate of Rs. 26 (Rupees twenty six) for the increase of every one point above 240 points.
- (ii) Daily rated workers - At the rate of Re.1 (One Rupee) for the increase of every one point above 240 points.
- (iii) Piece rated workers - The same rate fixed above for the daily rated workers for 8 hours work and for workers working less than 8 hours, Dearness Allowance will be applicable to the proportionate rate of Dearness Allowance for 8 hours .

Special wages to urban areas.- Special wages of ₹ 200/- per month to be added to the monthly wages of the employees working in Municipality/ Corporation areas.

Service weightage.- (1) The service weightage shall be given at the following rates considering not less than five years service completed under an employer or in an institution where the employee is doing the work:

- (i) Service period above 5 years and up to 10 years - 5% of basic wages
- (ii) Service period above 10 years and up to 15 years - 10% of basic wages
- (iii) Service period above 15 years - 15% of basic wages

(2) The above mentioned service weightage shall be paid to the employees on completing the above service period, during the period of operation of this notification.

III. General Conditions

- (1) The calculation of daily wages, for categories in respect of which monthly wages have been fixed in the notification, shall be by dividing basic monthly wages by 26, and by including the Dearness Allowance.
- (2) The monthly rate in respect of those, for whom daily rate is fixed, may be arrived at by multiplying the daily rate by 26.
- (3) In case any employee of any establishment is getting higher wages than the minimum wages fixed as per this notification, he shall continue to be paid such higher rates.

By order of the Governor

 Tom Jose,

Additional Chief Secretary to Government.

Explanatory Note

(This does not form part of the notification, but is intended to indicate its general purport.)

The existing minimum rates of wages payable to the employees employed in Shops and Commercial Establishments including the employment in Courier Services, D.T.P. Centers, Internet Cafes, Telephone Booths, Catering Services, and House Boat Service in the State of Kerala were fixed as per Notification issued under G.O.(Ms.) No. 100/2009/LBR dated 23rd July, 2009 and published as S.R.O. No. 643/2009 in the Kerala Gazette Extraordinary No. 1352 dated 24th July, 2009. The Government have now decided to revise the existing minimum rates of wages in the said sector after considering objections and suggestions on the draft proposals published as per Notification No. 8397/E1/2013/LBR dated 15th September, 2015, and on the advice of the Minimum Wages Advisory Board constituted for this purpose.

The notification is intended to achieve the above object.

**കേരള സർക്കാർ
തൊഴിലും നൈപുണ്യവും (ഇ) വകുപ്പ്.
വിജ്ഞാപനം**

സ.ഉ.(അച്ചടി) നം.196/2016/തൊഴിൽ

തിരുവനന്തപുരം, 2016 ഡിസംബർ, 21.
1192 ധനു 6

എസ്.ആർ.ഒ. നമ്പർ/2016.- 1948-ലെ ഏറ്റവും കുറഞ്ഞ കൂലി ആക്ടിലെ (1948-ലെ 11-ാം കേന്ദ്ര ആക്ട് 3-ാം വകുപ്പ് (1)-ാം ഉപവകുപ്പ് (ബി) ഖണ്ഡവും 5-ാം വകുപ്പ് (2)-ാം ഉപവകുപ്പും കൂട്ടിവായിച്ച പ്രകാരം സർക്കാരിൽ നിക്ഷിപ്തമായ അധികാരങ്ങൾ വിനിയോഗിച്ചുകൊണ്ട് കേരള സർക്കാർ, പ്രസ്തുത ആക്ടിലെ 5-ാം വകുപ്പ് (1)-ാം ഉപവകുപ്പ് (ബി) ഖണ്ഡം ആവശ്യപ്പെടുന്ന പ്രകാരം 2015 സെപ്റ്റംബർ 22-ാം തീയതിയിലെ 2134-ാം നമ്പർ കേരള അസാധാരണ ഗസറ്റിൽ 2015 സെപ്റ്റംബർ 15-ാം തീയതിയിലെ 8397/ഇ 1/2013/തൊഴിൽ എന്ന നമ്പർ വിജ്ഞാപനപ്രകാരം പ്രസിദ്ധീകരിച്ച കരട് നിർദ്ദേശങ്ങളിന്മേലുള്ള ആക്ഷേപങ്ങളും അഭിപ്രായങ്ങളും പരിഗണിച്ചശേഷവും പ്രസ്തുത ആക്ടിന്റെ 7-ാം വകുപ്പ് പ്രകാരം രൂപവൽക്കരിച്ച മിനിമം വേതന ഉപദേശക സമിതിയുടെ ഉപദേശവും പരിഗണിച്ചശേഷവും, 2009 ജൂലൈ 24-ാം തീയതിയിലെ 1352-ാം നമ്പർ കേരള അസാധാരണ ഗസറ്റിൽ എസ്.ആർ.ഒ. നമ്പർ 643/2009 ആയി പ്രസിദ്ധീകരിച്ച 2009 ജൂലൈ 23-ാം തീയതിയിലെ സർക്കാർ ഉത്തരവ് (എം.എസ്) 100/2009/തൊഴിൽ എന്ന നമ്പർ വിജ്ഞാപനത്തെ അതിലംഘിച്ചു കൊണ്ടും, കേരള സംസ്ഥാനത്തെ കടകളിലും വ്യാപാര സ്ഥാപനങ്ങളിലും ജോലി ചെയ്യുന്ന തൊഴിലാളികൾക്ക് നൽകേണ്ടതായ ഏറ്റവും കുറഞ്ഞ കൂലി നിരക്കുകൾ ഇതോടൊപ്പം ചേർത്തിരിക്കുന്ന പട്ടിക I-ൽ പറയുന്നപ്രകാരവും കൂടാതെ കൊറിയർ സർവീസുകൾ, ഡി.റ്റി. പി. സെന്ററുകൾ, ഇന്റർനെറ്റ് കഫേകൾ, ടെലിഫോൺ ബൂത്തുകൾ, കാറ്ററിംഗ് സർവീസുകൾ, ഹൗസ് ബോട്ട് സർവീസുകൾ എന്നിവയിലെ തൊഴിലാളികൾക്ക് നൽകേണ്ടതായ ഏറ്റവും കുറഞ്ഞ കൂലി നിരക്കുകൾ പട്ടിക II-ൽ പറയുന്നപ്രകാരവും

യഥാക്രമം ഇതിനാൽ പുതുക്കി വെച്ചിരിക്കുന്നു. ഈ വിജ്ഞാപനം ഗസറ്റിൽ പ്രസിദ്ധീകരിക്കുന്ന തീയതി മുതൽ പുതുക്കിയ നിരക്കുകൾ പ്രാബല്യത്തിൽ വരുന്നതാണ്.

പട്ടിക 1	
വിജ്ഞാപന പ്രകാരമുള്ള	പ്രതിമാസനിരക്കിൽ അടിസ്ഥാന വേതനം (രൂപ)
(1)	(2)

വിഭാഗം എ

1. സ്പെഷ്യൽ ഗ്രേഡ്
മാനേജർ

9330.00

2. ഗ്രേഡ് 'എ'

- (1) പർച്ചേസിംഗ് മാനേജർ/പർച്ചേസിംഗ് ഓഫീസർ/പർച്ചേസർ
- (2) ഹെഡ് ക്ലർക്ക്
- (3) എയർകണ്ടീഷനിംഗ് മെക്കാനിക്ക്/ഓപ്പറേറ്റർ
- (4) ഇലക്ട്രോണിക് മെക്കാനിക്ക്
- (5) സെയിൽസ് സൂപ്പർവൈസർ/സൂപ്പർവൈസർ
- (6) സ്റ്റേനോഗ്രാഫർ
- (7) വാച്ച് മെക്കാനിക്ക്
- (8) റേഡിയോ ആന്റ് ഇലക്ട്രിക് മെക്കാനിക്ക്
- (9) വൈദ്യൻ (ആയുർവേദിക്)
- (10) ആർട്ടിസ്റ്റ് (ഫോട്ടോസ്റ്റുഡിയോ)
- (11) ഇലക്ട്രീഷ്യൻ
- (12) ഫോട്ടോഗ്രാഫർ

9120.00

3. ഗ്രേഡ് 'ബി'

- (1) അക്കൗണ്ടന്റ്
- (2) ക്ലർക്ക്
- (3) ടൈപ്പിസ്റ്റ്
- (4) കാഷ്യർ
- (5) ബുക്കിംഗ് ക്ലർക്ക്
- (6) ടാലി ക്ലർക്ക്
- (7) ഗോഡൗൺ കീപ്പർ
- (8) ബിൽ കളക്ടർ
- (9) സെയിൽസ്മാൻ/സെയിൽസ് വുമൺ
- (10) അസിസ്റ്റന്റ് ഫോട്ടോഗ്രാഫർ
- (11) ടെക്നീഷ്യൻ (മ്യൂസിക്കൽ ഇൻസ്ട്രുമെന്റ് ഷോപ്പിംഗ്)
- (12) അസിസ്റ്റന്റ് മെക്കാനിക്ക് (റേഡിയോ ആന്റ് ഇലക്ട്രിക് ഷോപ്പ്)
- (13) ടെയിലർ
- (14) കാമ്പൗണ്ടർ (അലോപ്പതി, ആയുർവേദം, ഹോമിയോപ്പതി)

8910.00

- (15) മെക്കാനിക്കൽ റിപ്പയർ
- (16) ബാർ
- (17) കട്ടി
- (18) റിപ്പയർ
- (19) ഫോട്ടോ കോപ്പി (ബ്രാസ് സ്കീത്തും ബ്രോൺസ് സ്കീത്തും ഉൾപ്പെടെ)
- (20) ഫോട്ടോ കോപ്പി

- (21) കെട്ടിടങ്ങൾ തൊഴിലാളികൾ (കടകളിൽ)
- (22) തൊഴിലാളി മെക്കാനിക്
- (23) തൊഴിലാളികൾ (പണ്ടകശാലകളിലെയും വെയർ ഹൗസുകളിലെയും ഗോഡൗണുകളിലെയും സ്റ്റോർ റൂമുകളിലെയും ഹിൽപ്രൊഡ്യൂസ് ലർച്ചന്റ്സ് ഷോപ്പുകളിലെയും, ഡ്രൈയിംഗ്, സ്റ്റോറിംഗ്, വാഷിംഗ്, ഷേവിംഗ്, പാക്കിംഗ്, ലോഡിംഗ് ആന്റ് അൺലോഡിംഗ് ജോലികളിൽ ഏർപ്പെട്ടിരിക്കുന്നവർ)

8910.00

- (24) സ്റ്റീൽ വർക്കേഴ്സ് (ഐവറി ഷോപ്പിംഗ്)
- (25) കാർപ്പന്റർ (ഫർണിച്ചർ ആന്റ് അദർ ഷോപ്പിംഗ്)
- (26) പൊസിഷൻ (ഫർണിച്ചർ ആന്റ് അദർ ഷോപ്പിംഗ്)
- (27) നാട്ടുവർക്കർ (ഫർണിച്ചർ ആന്റ് അദർ ഷോപ്പിംഗ്)
- (28) കറന്റോണ്ടന്റ് (മൊത്തവ്യാപാര സ്ഥാപനങ്ങളിൽ കറന്റോണ്ടന്റ് ജോലിമാത്രം ചെയ്യുന്നവർ)
- (29) വാൻ സെയിൽസ്മാൻ/ബിൽ കളക്ടർ

4. ഗ്രേഡ് 'സി'

- (1) സ്റ്റാഫ് യോ അസിസ്റ്റന്റ് ഷോപ്പ് അസിസ്റ്റന്റ്
- (2) ബാസ്റ്റർ സ്റ്റീച്ചർ (ബിറ്റൽ ഷോപ്പിംഗ്)
- (3) പാക്കർ
- (4) കാർട്ട് പുളളർ
- (5) വാഷർമാൻ (ലാൻഡിംഗ്)
- (6) അയണിംഗ് വർക്കർ
- (7) വർക്കർ (റേഡിയോയും മറ്റ് ഇലക്ട്രിക് ഷോപ്പുകളും)
- (8) മെഷീൻമാൻ (സോഡയും മറ്റുപാനീയങ്ങളും ഉൽപ്പാദിപ്പിക്കുന്ന സ്ഥാപനങ്ങൾ)
- (9) ബേക്കർ (ബേക്കറീസ്)
- (10) ക്ലീനർ
- (11) സിവിൽ എഞ്ചിൻ
- (12) അൺ സ്കീൽഡ് വർക്കേഴ്സ് (ഐവറി ഷോപ്പിംഗ്)

8700.00

5. ഗ്രേഡ് 'ഡി'

- (1) അറ്റൻഡർ
- (2) പ്യൂൺ
- (3) വാച്ച്മാൻ
- (4) ആയുർവേദിക് വർക്കർ

8490.00

6. ഗ്രേഡ് 'ഇ'

- (1) കൂനർ (ബോർഡറും മറ്റ് കടകളും)
- (2) ഓഫീസ് അസിസ്റ്റന്റ് സെയിൽസ് അസിസ്റ്റന്റ് (വാണിജ്യ സ്ഥാപനങ്ങൾ)
- (3) സ്റ്റാമ്പർ

} 8280.00

വിഭാഗം ബി
ചിട്ടികളും കുറികളും

1. സ്പെഷ്യൽ ഗ്രേഡ്
മാനേജർ

9330.00

2. ഗ്രേഡ് 'എ'

- (1) അസിസ്റ്റന്റ് മാനേജർ ഓഫീസ് മാനേജർ
- (2) ചീഫ് അക്കൗണ്ടന്റ് സെക്രട്ടറി
- (3) ഓഫീസ് സൂപ്പണ്ട്
- (4) ആഡിറ്റർ, (ഹുൾടൈം)
- (5) ഡെവലപ്പ്മെന്റ് ഓഫീസർ

} 9120.00

~~3. ഗ്രേഡ് 'ബി'~~ 3. ഗ്രേഡ് 'ബി'

- (1) ജൂനിയർ ഓഫീസ് മാനേജർ
- (2) പേഴ്സണൽ അസിസ്റ്റന്റ്
- (3) ജൂനിയർ ഡെവലപ്പ്മെന്റ് ഓഫീസർ
- (4) അക്കൗണ്ടന്റ്
- (5) ലിഗൽ അസിസ്റ്റന്റ്
- (6) കാഷ്യർ
- (7) സ്റ്റേനോഗ്രാഫർ
- (8) ഓഫീസ് അസിസ്റ്റന്റ് ക്ലർക്ക്
- (9) ടൈപ്പിസ്റ്റ്
- (10) സിവിൽ എഞ്ചിനീയർ

} 8910.00

4. ഗ്രേഡ് 'സി'

- (1) ബിൽ കളക്ടർ
- (2) ഫീൽഡ് അസിസ്റ്റന്റ്
- (3) ജൂനിയർ അസിസ്റ്റന്റ്
- (4) ഡ്രൈവർ

} 8700.00

വിഭാഗം സി

അതിരൂപതാപനങ്ങൾ, ലോഡ്ജുകൾ എന്നിവ

9330.00

2. ഹോട്ടൽ

- (1) അസിസ്റ്റന്റ് മാനേജർ (ലോഡ്ജുകൾ)
- (2) സിസ്ടറോണിസ്റ്റ്
- (3) അക്കൗണ്ടന്റ് ക്ലർക്ക്
- (4) കാഷ്യർ
- (5) ഫിറ്റർ (സൈക്കിൾ ഡീലർ ഷോപ്പുകൾ, സൈക്കിൾ റിപ്പയറിംഗ്/വാടകയ്ക്ക് നൽകുന്ന കടകൾ)
- (6) റിഫർട്ടേഷൻ റിമാർ (ഓപ്റ്റിക്കൽ കടകൾ)
- (7) കെമിസ്റ്റ് (സോപ്പ്, മെഴുകുതിരി, മൃദുപാനീയങ്ങൾ എന്നിവ ഉല്പാദിപ്പിക്കുന്ന സ്ഥാപനങ്ങൾ)
- (8) ഇൻസ്പെക്ടർ (പാലിൽ സർവ്വീസസ്)

9120.00

3. ഗ്രേഡ് ബി

- (1) ഗ്ലാസ്സ് കട്ടർ (ഗ്ലാസ്സ് ഫോട്ടോഫ്രെയിമിംഗ് കടകൾ)
- (2) ഫോട്ടോഫ്രെയിമിംഗ് വർക്കർ
- (3) ആക്ഷണർ (പച്ചക്കറി കടകൾ)
- (4) മൊബൈൽ സെയിൽസ്കാൻ/റണ്ണിംഗ് സെയിൽസ്കാൻ/സൈക്കിൾ സെയിൽസ്കാൻ (സീറ്റ് സ്റ്റാൾ/ഐസ് ഫ്രൂട്ട്സ് ശീതള പാനീയങ്ങളും/സോഡാ ഫാക്ടറികൾ/മൃദുപാനീയ കടകൾ/ചായ - കാപ്പി കടകൾ/ പാലും പാൽ ഉൽപ്പന്നങ്ങളും, ബേക്കറി - മിഠായി കടകൾ)
- (5) മെക്കാനിക് (ഐസ്, ഐസ് ഫ്രൂട്ട്സ് ശീതളപാനീയങ്ങളും മൃദുപാനീയങ്ങളും സ്ഥാപനങ്ങൾ)
- (6) ക്യാൻവാസർ (ലാൻട്രികളും ഡ്രൈക്ലിനിംഗും)
- (7) കാഷ്യർ - കം - ബിൽ കളക്ടർ (പെട്രോൾ ബങ്കുകൾ)
- (8) മിക്സർ (സുഗന്ധലേപന ജോലികൾ ചെയ്യുന്നത്)
- (9) സർവ്വീസ് മാനർ (ഇന്ധനവിൽപന കടകൾ)
- (10) എൻഗ്രേവർ - കം - സെയിൽസ്കാൻ (സ്റ്റീൽ/ അലൂമിനിയം പാത്രകടകൾ)
- (11) ഡാർക്ക് റൂമറൻ (ഫോട്ടോസ്റ്റുഡിയോ)
- (12) അസിസ്റ്റന്റ് ഫിറ്റർ (സൈക്കിൾ ഡീലേഴ്സ്, റിപ്പയറിംഗ് ആന്റ് ഹയറിംഗ് ഷോപ്പ്)
- (13) റിപ്പയറർ
- (14) ഫിറ്റർ (ഗ്രൈന്റിംഗ് കട്ടർ, ഓപ്റ്റിക്കൽ ഷോപ്പ്)
- (15) ഹെഡ്ബേക്കർ (ബേക്കറിസ് ആന്റ് കൺഫെക്ഷണറിസ്)

8910.00

- (16) സ്വിറ്റ്മേക്കർ
- (17) മെക്കാനിക് ഫിറ്റർ (പാഴ്ൽ സർവ്വീസ്)
- (18) പേഴ്സണൽ അസിസ്റ്റന്റ് (കമ്മീഷൻ ഏജൻസിസ് ഹൗസ്)
- (19) സ്റ്റീമർസുപ്പർവൈസർ (സ്റ്റീമർ ഏജൻസി ഹൗസ്)
- (20) ടാലി സുപ്പർവൈസർ (സ്റ്റീമർ ഏജൻസി ഹൗസ്)
- (21) ഐസ്, ഐസ് ഫ്രൂട്ട് ആന്റ് സോഫ്റ്റ് ഡ്രിംഗ്സ് മേക്കർ
- (22) അംബുല്ലാ റിപ്പയറർ (അംബുല്ലാ ഷോപ്പ്)
- (23) ഇലക്ട്രീഷ്യൻ (ലോഡ്ജകൾ)
- (24) ലിഫ്റ്റ് ഓപ്പറേറ്റർ (ലോഡ്ജകൾ)
- (25) സെക്യൂരിറ്റി ഗാർഡ് (ലോഡ്ജകൾ)
- (26) ഡ്രൈവർ (ലോഡ്ജകൾ)

8910.00

4. ഗ്രേഡ്സി

- (1) ജനറൽ വർക്കർ (ഗ്രോസറി ഷോപ്പുകളും പാർസൽ സർവ്വീസുകളും)
- (2) പോളിഷർ (ആട്ടോമൊബൈൽ ഡിലേഴ്സ് ഷോപ്പ്)
- (3) റോസ്റ്റർ/മെഗ്രന്റർ (കോഫി വർക്ക്)
- (4) ബോട്ടിൽ ഫില്ലർ (മിൽക്ക് ഡയറി പ്രോഡക്ട്സ്, സോഫ്റ്റ് ഡ്രിംഗ്സ് മാനഫാക്ചറിംഗ് സ്ഥാപനങ്ങൾ)
- (5) ഡെലിവറിമാൻ (ഫുവൽ ഗ്യാസ് ഡിലേഴ്സ് ഷോപ്പ്)
- (6) വെയിംഗ്മാൻ (സ്റ്റീൽ ആന്റ് അലൂമിനിയം പാത്രകടകൾ)
- (7) മെഡിസിൻ മാനഫാക്ചറിംഗ് വർക്കർ (അൺ സ്പിൽഡ്) (ആയുർവേദ വൈദ്യശാലകളും ആയുർവേദ മെഡിക്കൽ ഷോപ്പുകളും)
- (8) മരുന്നവട്ടുകാരൻ
- (9) ഡാർക്ക് റൂം അസിസ്റ്റന്റ് (ഫോട്ടോസ്റ്റുഡിയോ)
- (10) റിപ്പയർ (ഫോട്ടോസ്റ്റുഡിയോ)
- (11) ഫിനിഷർ (ഫോട്ടോസ്റ്റുഡിയോ)
- (12) അസിസ്റ്റന്റ് മെക്കാനിക് (വാച്ച് റിപ്പയറിംഗ് ആന്റ് ഡിലേഴ്സ്, റേഡിയോ സെയിൽസും സർവ്വീസും, മ്യൂസിക്കൽ ഇൻസ്ട്രുമെന്റ്സും മറ്റ് കടകളും)
- (13) പാക്കർ (ആട്ടോമൊബൈൽ സ്സെയർ പാർട്സും ടയർ ആന്റ് ട്യൂബ് കടകളും മറ്റ് കടകളും)
- (14) അസിസ്റ്റന്റ് വയർമാൻ (ലൈറ്റും സൗണ്ടും സർവ്വീസ്)
- (15) മെക്കൻ-ഓപ്പറേറ്റർ
- (16) അസിസ്റ്റന്റ് ബ്രാഞ്ച് മാനേജർ (പാർസൽ സർവ്വീസസ്)
- (17) റൂം ബോയ് (ലോഡ്ജകൾ)
- (18) ഹെഡ് ഗാർഡൻ (ലോഡ്ജകൾ)
- (19) ഹെഡ് വാച്ച്മാൻ (ലോഡ്ജകൾ)
- (20) പ്ലംബർ (ലോഡ്ജകൾ)

8700.00

5. ഗ്രേഡ് 'ഡി'

(1) നമ്പറിംഗ് മാൻ (ലാൻഡറിംഗ് ആന്റ് ഡ്രൈക്ലിനേഴ്സ്, ബുക്ക് ബൈന്റിംഗ് മോപ്പ്)	}	8490.00
(2) ഫിറ്റിംഗ് ആന്റ് പാക്കിംഗ് യാർ (പെർഫ്യൂമറി വർക്ക്)		
(3) ഫൈൽപ്പർ (സൈക്കിൾ ഡീഡ്ലക്ട്, സൈക്കിൾ ഫിറ്റിംഗ്, സൈക്കിൾ റിപ്പയറിംഗ് ആന്റ് ഹയറിംഗ് കടകൾ)		
(4) ഗാർഡൻ (ലോഡ്ജുകൾ)		
(5) വാച്ച്മാൻ (ലോഡ്ജുകൾ)		
(6) ക്ലീനർ (ലോഡ്ജുകൾ)		
(7) ഡോബി (ലോഡ്ജുകൾ)		
(8) സ്കാവഞ്ചർ (ലോഡ്ജുകൾ)		

6. ഗ്രേഡ് 'ഇ'

(1) ക്ലീനർ	}	8280.00
(2) ഓഫീസ് അറ്റൻഡർ		
(3) സ്റ്റുഡിയോ അറ്റൻഡർ		
(4) മെസഞ്ചർ		
(5) സ്റ്റീമർ വാച്ച്മാൻ		
(6) സ്റ്റീമർ ഗോഡൗൺ വാച്ച്മാൻ		
(7) സ്റ്റുഡിപ്പർ		

വിഭാഗം ഡി
ഹോട്ടൽ, കാന്റീൻ, റസ്റ്റോറന്റ്

1. സ്പെഷ്യൽ ഗ്രേഡ്
മാനേജർ	8230.00

2. ഗ്രേഡ് 'എ'

(1) അസിസ്റ്റന്റ് മാനേജർ	}	8040.00
(2) അക്കൗണ്ടന്റ്		
(3) കാഷ്യർ		
(4) റിസപ്ഷനിസ്റ്റ്/ടെലിഫോൺ ഓപ്പറേറ്റർ		
(5) സ്റ്റുവേർഡ്		
(6) സ്പെഷ്യലൈസ്ഡ് കക്ക്/ഹെഡ് കക്ക്		
(7) ബഡ്ലർ		
(8) സീറ്റ് മേക്കർ		
(9) ടീ മേക്കർ		
(10) ഗ്രെൻഡർ		
(11) കിച്ചൻ സൂപ്പർവൈസർ		
(12) റൂം സൂപ്പർവൈസർ		

3. ഗ്രേഡ് 'ബി'

- (1) അസിസ്റ്റന്റ് അക്കൗണ്ടന്റ്
- (2) അസിസ്റ്റന്റ് സ്റ്റുവേർഡ്
- (3) കൂക്ക്
- (4) പാൻട്രിമാൻ
- (5) സപ്ലയർ
- (6) സ്റ്റോർകീപ്പർ
- (7) ബാർമാൻ
- (8) കാന്റീൻ ഔട്ട് ഡോർ സപ്ലൈയർ
- (9) ക്ലാർക്ക്/ടൈപ്പിസ്റ്റ്/ബിൽ ക്ലാർക്ക്/ബിൽ കളക്ടർ
- (10) ഡ്രൈവർ
- (11) വെയിറ്റർ/ബെയറർ

7850.00

4. ഗ്രേഡ് 'സി'

- (1) റൂംബോയ്
- (2) കാൻവാസർ/വെൻഡർ (നെയിർത്വ സ്റ്റേഷൻ, ബസ് സ്റ്റേഷൻ മുതലായവ)
- (3) അസിസ്റ്റന്റ് സ്റ്റോർ കീപ്പർ
- (4) മേസൻ
- (5) പ്ലംബർ
- (6) വെയിറ്റർ
- (7) ഔട്ട് ഡോർ സപ്ലൈയർ
- (8) കിച്ചൻമേറ്റ്
- (9) അസിസ്റ്റന്റ് ബാർമാൻ
- (10) ഹെഡ് ഗാർഡൻ
- (11) ഹെഡ് വാച്ച്മാൻ

7660.00

5. ഗ്രേഡ് 'ഡി'

- (1) ഗാർഡൻ
- (2) വാട്ടർബോയ്
- (3) പ്യൂൺ / അറ്റൻഡർ
- (4) വാച്ച്മാൻ
- (5) ജനറൽ വർക്കർ
- (6) ക്ലീനർ / വെഹിക്കിൾ ക്ലീനർ
- (7) ഹെൽപ്പർ, വാച്ച്മാൻ
- (8) സ്വീപ്പർ
- (9) സ്റ്റാവഞ്ചർ

7470.00

വിഭാഗം 'ഇ'

ദിവസ നിരക്കിലെ തൊഴിലാളികൾ

ഗ്രേഡുകളും വിഭാഗങ്ങളും	ദിവസവേതനം (രൂപ)
(1)	(2)
1. ഗ്രേഡ് 'എ' (1) സ്വീറ്റ് മേക്കർ (സ്വീറ്റ് സ്റ്റാൾ) (2) മോൾഡർ (കോപ്പർ ആന്റ് ബ്രാസ് വെസ്റ്റ്മെന്റ് ഷോപ്പ്സ്) (3) ഹൈലി സ്കീംഡ് ക്രാഫ്റ്റ്സ്മാൻ (ഐവറി, ഹോൺ, പ്ലാസ്റ്റിക് ക്രാഫ്റ്റ്സ് കടകൾ) (4) വർക്സ് സൂപ്പർവൈസർ (ടൈലറിംഗ്, റെഡി മെയ്ഡ് ഡ്രസ്സസ് ആന്റ് എംബ്രോയിഡറി വർക്സ്) (5) കട്ടർ (വെസ്റ്റ്മെന്റ് ബ്ലൈസ് ഫോറിൻ ബ്ലൈസ് ഇന്ത്യൻ ബ്ലൈസ് ടൈലറിംഗ്, റെഡിമെയ്ഡ് ഡ്രസ്സസ് ആന്റ് എംബ്രോയിഡറി വർക്സ്) (6) റേഡ്ഡ് മേക്കർ (7) ക്യാഷിയർ മേക്കർ (8) പ്ലാസ്റ്റിക് മേക്കർ, കോബ്ലർ (9) ഷൂ മേക്കർ (10) സ്യൂട്ട്കെയ്സ് മേക്കർ	325.00
2. ഗ്രേഡ് 'ബി' (1) ആംബിൾ മിക്സർ (ഫെർട്ടിലൈസേഴ്സ് ആന്റ് കെമിക്കൽസ് കടകൾ) (2) കട്ടിംഗ്, വെയിംഗ്, മെഷറിംഗ് വർക്കർ (ബിരുദിംഗ് ആന്റ് അദർ കൺസ്ട്രക്ഷൻ മെറ്റീരിയൽ ഷോപ്പ്സ്) (3) ബ്ലൈഡർ (മിക്സിംഗ് മാൻ) (ടി മർച്ചന്റ്സ് ഷോപ്പ്സ്) (4) വിനക്യുവെട്ടുകാരൻ (ഫയർവുഡ് ആന്റ് ഫ്യൂവൽ ഷോപ്പ്സ്) (5) ഹെൽപ്പർ (ഗോൾഡ് സ്മിത്ത്സ്, ജുവലറി മാർട്ട്) (6) എൻഗ്രേവർ (ഫോട്ടോബ്ലോക്ക്, റബ്ബർ സ്റ്റാമ്പ്സ് മേക്കിംഗ് ആന്റ് അദർ സ്റ്റുഡിയോസ്) (7) ബ്ലോക്ക് മേക്കർ (ഫോട്ടോ ബ്ലോക്ക്, റബ്ബർ സ്റ്റാമ്പ്സ് മേക്കിംഗ് ആന്റ് അദർ സ്റ്റുഡിയോസ്) (8) ടയർ ഷേപ്പർ (ടയർ റീ-സോളിംഗ്, റീട്രെയിംഗ് ആന്റ് ട്യൂബ് വർക്കിംഗ് ഷോപ്പ്സ്) (9) മെഷീൻമാൻ (ടയർ റീ-സോളിംഗ്, റീട്രെയിംഗ് ആന്റ് ട്യൂബ് വർക്കിംഗ് ഷോപ്പ്സ്) (10) ഗാർമെന്റ് മേക്കർ (ടൈലറിംഗ്, റെഡിമെയ്ഡ് ഡ്രസ്സ് ആന്റ് എംബ്രോയിഡറി വർക്സ്) (11) സൂപ്പർവൈസർ (ഹെയർ കട്ടിംഗ് ആന്റ് ഹെയർ ഡ്രസ്സിംഗ് ഷോപ്പ്സ്)	315.00

3. ഗ്രേഡ് 'സി'

- (1) ഹാൻഡ്കാർട്ട് പുളളർ (ഡ്രൈ ആന്റ് അൾ-ഫോപ്പി)
- (2) പുക്കെട്ടുകാരൻ/ പുക്കെട്ടുകാരി (ഫിളവർ ഷോപ്പ്സ്)
- (3) സെയിൽമാൻ (ഫുട്ട് മർച്ചന്റ്സ് ഷോപ്പ്സ്)
- (4) അസിസ്റ്റന്റ് സ്വീറ്റ് മേക്കർ (സ്വീറ്റ് സ്റ്റാൾ)
- (5) ഫ്രെയിംഗ് മാന (സ്വീറ്റ് സ്റ്റാൾ)
- (6) പീലിംഗ് മാന (മീറ്റ് ആന്റ് ഫിഷ് സ്റ്റാൾ)
- (7) ക്രൈസ്റ്റീനർ (ലാൻഡ്രിസ് ആന്റ് ഡ്രൈക്ലീനേഴ്സ് സ്ഥാപനങ്ങൾ)
- (8) പർപ്പടം ഉണ്ടാക്കുന്ന ആൾ (പർപ്പടം നിർമ്മാണ/ വ്യാപാര സ്ഥാപനങ്ങൾ)
- (9) മറുപടിക്കുന്ന ആൾ (പർപ്പടം നിർമ്മാണ/ വ്യാപാര സ്ഥാപനങ്ങൾ)
- (10) കട്ടിംഗ് സെയിൽമാൻ (മീറ്റ് ആന്റ് ഫിഷ് സ്റ്റാൾ)
- (11) ബുച്ചർ-കം-സെയിൽമാൻ (മീറ്റ് ആന്റ് ഫിഷ് സ്റ്റാൾ)
- (12) പോളിഷർ (കോപ്പർ, ബ്രാസ് വെസ്റ്റ് ആന്റ് അദർ ഷോപ്പ്സ്)
- (13) ലെഡ് സ്ക്രൂൾ (കോപ്പർ, ബ്രാസ് വെസ്റ്റ് ആന്റ് അദർ ഷോപ്പ്സ്)
- (14) അസിസ്റ്റന്റ്, എൻഗ്രേവർ (ഫോട്ടോ സ്റ്റോക്ക്, റബ്ബർ സ്റ്റാമ്പ് മേക്കിംഗ് ആന്റ് അദർ സ്റ്റാൾഡിയോസ്)
- (15) പെയിന്റർ (ഫോട്ടോ സ്റ്റോക്ക്, റബ്ബർ സ്റ്റാമ്പ് മേക്കിംഗ് ആന്റ് അദർ സ്റ്റാൾഡിയോസ്)
- (16) ആർട്ടിസ്റ്റ് (ഫോട്ടോ സ്റ്റോക്ക്, റബ്ബർ സ്റ്റാമ്പ് മേക്കിംഗ് ആന്റ് അദർ സ്റ്റാൾഡിയോസ്)
- (17) ടയർ ഗ്രൈൻഡർ (ടയർ റീ-സോളിംഗ്, റീട്രെയിംഗ് ആന്റ് ട്യൂബ് ഫിഷ്ണൈസിംഗ് ഷോപ്പ്സ്)
- (18) സെയിൽമാൻ ക്രാഫ്റ്റ്സ് മാന (ഐവറി, ഹോൺ, ഹാൻഡ്ക്രാഫ്റ്റ്സ് ആർട്ടിക്ലിംഗ്സ് ഷോപ്പ്സ്)
- (19) മെക്കാനിക് (കളിപ്പാട്ടു നിർമ്മാണവും വിൽപ്പനയും കടകൾ, ഫർണിച്ചർ കടകൾ)
- (20) ഫിറ്റർ (കളിപ്പാട്ടു നിർമ്മാണവും വിൽപ്പനയും കടകൾ, ഫർണിച്ചർ കടകൾ)
- (21) പെയിന്റർ (കളിപ്പാട്ടു നിർമ്മാണവും വിൽപ്പനയും കടകൾ, ഫർണിച്ചർ കടകൾ)
- (22) മെഷറർ (ട്രെയിലർ ഷോപ്പ്)
- (23) അസിസ്റ്റന്റ് കാർപ്പന്റർ (ഫർണിച്ചർ കടകൾ)
- (24) ജനറൽ വർക്കർ (അലക്കുന്ന ഷോപ്പ്സ്, ജനറൽ മർച്ചന്റ്സ് ആന്റ് കൺസ്യൂമർ സ്റ്റോർസ്)
- (25) മാനുവൽ ലേബർ (ആട്ടോമൊബൈൽ സ്പെയർ പാർട്സ്/ ടയറും ട്യൂബും മറ്റ് അനുബന്ധകൾ ഉൾപ്പെടെ)

305.00

4. ഗ്രേഡ് 'ഡി'

(1) അസിസ്റ്റന്റ് ടെയിലർ (ടെയിലറിംഗ് ഷോപ്പ്)	}	295.00
(2) ഔട്ട് വർക്കർ (ബുക്ക് ബന്ധിപ്പിംഗ് ഷോപ്പ്)		
(3) സോർട്ടർ (ഗണ്ണി ബാഗ്സ്)		
(4) പാക്കിംഗ് മാൻ (ഫുട്ട് മർച്ചന്റ് ഷോപ്പ്)		
(5) പാക്കിംഗ് ആന്റ് ലേബലിംഗ് മാൻ (സോപ്പ് ആന്റ് കാൻഡിൽ വർക്സ്)		
(6) പാക്കിംഗ്, ലോഡിംഗ് ആന്റ് അൺ ലോഡിംഗ് വർക്കർ (പുകയിലയും മറ്റും വിൽക്കുന്ന കടകൾ)		

5. ഗ്രേഡ് 'ഇ'

(1) ഹെൽപ്പർ (ടെയിലറിംഗ് ഷോപ്പ്, ബുക്ക് ബന്ധിപ്പിംഗ് ഷോപ്പ്, ലാൺട്രീസും ഡ്രൈക്ലിനേഴ്സും, ഫർണിച്ചർ കടകൾ)	}	285.00
(2) കയറ്റിറക്ക് തൊഴിലാളികൾ (ഡ്രൈഫിഷ് മർച്ചന്റ്, ലാൺട്രീസും ഡ്രൈ ക്ലിനേഴ്സും, ഗണ്ണി ബാഗ്സ്, ഓയിൽ മർച്ചന്റ്, ജനറൽ മർച്ചന്റ്, കൺസ്യൂമർ സ്റ്റോഴ്സ് തുടങ്ങിയ സ്ഥാപനങ്ങൾ)		
(3) കയറ്റിറക്ക് തൊഴിലാളികൾ (ബീറ്റിൽ ഷോപ്പ്, ജനറൽ മർച്ചന്റ്, കൺസ്യൂമർ സ്റ്റോഴ്സ് തുടങ്ങിയ സ്ഥാപനങ്ങൾ)		
(4) അറ്റൻഡർ/എൻഗ്രേവർ(ഫോട്ടോ, ബ്ലോക്ക്സ്, റബ്ബർ സ്റ്റാമ്പ്സ് മേക്കിംഗും മറ്റുമുള്ള സ്കൂളിയോസ്)		

വിഭാഗം എഫ്
പീസ് റേറ്റുകൾ

ഗ്രേഡുകളും വിഭാഗങ്ങളും	പീസ് റേറ്റ് (രൂപ)	
(1)	(2)	
1. ടൂബാക്കോ ഷോപ്പ്		
(1) വെയിംഗ് ആന്റ് സ്റ്റാക്കിംഗ്	(ഒരു കെട്ടിന്)	13.00
(2) സ്റ്റാക്കിംഗ്	"	7.00
(3) ബണ്ടിൽ ട്രൈനിംഗ്	"	24.00
(4) റീ പാക്കിംഗ്	"	25.00
(5) റീ പാക്കിംഗ്, റീ ഷഫ്ളിംഗ് ആന്റ് വെയിംഗ്	"	37.00
(6) കയറ്റ് (ലോഡിംഗ്)	"	7.00
(7) ഇറക്ക് (അൺലോഡിംഗ്)	(ഒരു കെട്ടിന്)	6.00
2. നോട്ട് ബുക്ക് ബന്ധിപ്പിംഗ്		
(1) ബുക്ക് ബന്ധിപ്പിംഗ്	(ഒരു ഡസന്)	19.00
(2) ബുക്ക് സ്റ്റിച്ചിംഗ്	(ഒരു ഡസന്)	20.00
(3) കട്ടിംഗ്	(ഒരു റീമിന്)	13.00
(4) റൂളിംഗ്	(ഒരു റീമിന്)	35.00

3. ലെതർ ആന്റ് ഗുഡ്സ് ഷോപ്പ്

(1) ചി ത്വീഡൻസ് ചപ്പൽ മേക്കർ	14.00
(2) ചപ്പൽ മേക്കർ (ഓർഡിനറി പാറ്റേൺ)	32.00
(3) സ്പെഷ്യൽ പാറ്റേൺ ചപ്പൽ മേക്കർ (ഡിസൈൻസ്/ ലേഡീസ് കഷ്ടൻ/ ഹൈഫിൻസ് പാറ്റേൺസ്)	51.00
(4) സ്റ്റിപ്പ് ഓൺ ഷൂസും ഫോഫ് ഷൂസും	188.00

4. സ്യൂട്ട് കേയ്സ് (ലെതർ)

	താഴെ തരം (രൂപ)	ഉയർന്ന തരം (രൂപ)
(1) 16" - 20" (40- 50 സെ.മീ)	5.00	6.00
(2) 22" - 26" (55- 65 സെ. മീ)	6.00	7.00
(3) 28" - 30" (70 -75 സെ. മീ)	7.00	8.00
(4) റെക്സിൻ സ്യൂട്ട്കേയ്സ്	ഒരിഞ്ചിന്റെ നിരക്ക് (രൂപ)	
(5) ഫാൻസി സ്യൂട്ട്കേയ്സ്		
(6) ഹാൻഡ് ബാഗ്		6.00
(7) ഫാൻസി ഹാൻഡ് ബാഗ്		6.00

5. ഗണ്ണി ബാഗ്സ്

(1) ഗണ്ണി ബാഗ് സ്റ്റിച്ചിംഗ് (ഒന്നിന്)	2.00
(2) ഗണ്ണി ബാഗ് ബണ്ടിലിംഗ് (110-ന്)	11.00

6. ഓയിൽ മർച്ചന്റ്സ് ഷോപ്പ്

(1) നിറച്ച ബാരലുകൾ ലോറിയിൽ കയറ്റുന്നതിനും ഇറക്കുന്നതിനും (ബാരൽ ഒന്നിന്)	20.00
(2) കാലി ബാരലുകൾ ലോറിയിൽ കയറ്റുന്നതിനും ഇറക്കുന്നതിനും (ബാരൽ ഒന്നിന്)	4.00
(3) കാലി ടിൻ കയറ്റുന്നതിനും ഇറക്കുന്നതിനും (100 ടിന്നിന്)	39.00
(4) ഓയിൽ ടിന്നിൽ നിറയ്ക്കുന്നതിന് (ഒരു ടിന്നിന്)	2.00
(5) ബാരലിൽ നിന്നും ടിന്നിലേയ്ക്ക് ഓയിൽ നിറയ്ക്കുന്നതിന് (ഒരു ബാരലിന്)	14.00
(6) ഓയിൽ ടിന്നിൽ നിറച്ച സീൽ ചെയ്ത് ലോഡ് ചെയ്യുന്നതിന് (ഒരു ടിന്നിന്)	9.00
(7) തേങ്ങാപ്പിണ്ണാക്ക് നിറച്ചു തയ്ക്കുന്നതിന് (ഒരു ചാക്കിന്)	10.00

7. കടകളിലും വാണിജ്യസ്ഥാപനങ്ങളിലും സ്ഥിരമായി നിയമിച്ചിട്ടുള്ള കയറ്റിറക്ക് തൊഴിലാളികൾ

(1) 55 കിലോഗ്രാം വരെ ഭാരമുള്ള പാക്ക് തൂങ്ങുന്നതിന് (ഒരു കെട്ടിന്/ഒരു പാക്കിന്)	3.00
(2) 55 കിലോഗ്രാം വരെ ഭാരമുള്ള പാക്കോ കെട്ടോ ഇറക്കുന്നതിന് (ഒരു കെട്ടിന്/ഒരു പാക്കിന്)	4.00
(3) 55 കിലോഗ്രാം വരെ ഭാരമുള്ള പാക്കോ കെട്ടോ കയ്യുന്നതിന് (ഒരു കെട്ടിന്/ ഒരു പാക്കിന്)	5.00
(4) 55 കിലോഗ്രാം വരെ ഭാരമുള്ള വുൽ മുളക്/ കുരുമുളക് അടങ്ങിയ പാക്കോ കെട്ടോ തൂങ്ങുന്നതിന് (ഒരു കെട്ടിന്/ ഒരു പാക്കിന്)	7.00
(5) 55 കിലോഗ്രാം വരെ ഭാരമുള്ള വുൽ മുളക്/ കുരുമുളക് അടങ്ങിയ പാക്കോ കെട്ടോ ഇറക്കുന്നതിന് (ഒരു കെട്ടിന്/ ഒരു പാക്കിന്)	10.00
(6) 55 കിലോഗ്രാം വരെ ഭാരമുള്ള വുൽ മുളക്/ കുരുമുളക് അടങ്ങിയ പാക്കോ കെട്ടോ കയ്യുന്നതിന് (ഒരു പാക്കിന്/ ഒരു കെട്ടിന്)	12.00
(7) പാക്ക് തൂങ്ങുന്നതിന് (ഒരു പാക്കിന്)	3.00
(8) ടിന്നാൾ തൂങ്ങുന്നതിനോ കയ്യുന്നതിനോ ഇറക്കുന്നതിനോ	3.00
(9) 55 വരെ കിലോഗ്രാം വരെ ഭാരമുള്ള സാധനങ്ങൾ നിറച്ച പാക്കോ കെട്ടോ ഒരു കടയിൽ നിന്നു 20 യാർഡ് ദൂരത്തിനകത്തുള്ള മറ്റൊരു കടയിലേയ്ക്ക് കൊണ്ടു പോകുന്നതിന് (ഒരു പാക്കിന്/കെട്ടിന്)	12.00
(10) പാക്കുകൾ ലോറിയിൽ അട്ടിയിടുന്നതിന് (ഒരു പാക്കിന്)	3.00
(11) പാക്ക് ലോറിയിൽ നിന്നു ഇറക്കി—അയിൽ—നിൽക്കുന്ന വേറെരാളിന്റെ തലയിൽ വച്ച് കൊടുക്കുന്നതിന് (ഒരു പാക്കിന്)	4.00

പട്ടിക - II

(എ) കൊറിയർ സ്ഥാപനങ്ങൾ. ഡി. റ്റി. പി. സെന്ററുകൾ, ഇന്റർനെറ്റ് കഫേകൾ, ടെലിഫോൺ ബൂത്തുകൾ, കാറ്ററിംഗ് സർവ്വീസുകൾ, ഹൗസ് ബോട്ടുകൾ.

വിഭാഗങ്ങളും ഗ്രേഡുകളും	മാസനിരക്കിലുള്ള അടിസ്ഥാന വേതനം (രൂപ)
(1)	(2)
1. സ്പെഷ്യൽ ഗ്രേഡ് മാനേജർ	9330.00
2. ഗ്രേഡ് 'എ'	
(1) അസിസ്റ്റന്റ് മാനേജർ	9120.00
(2) സെയിന്റസ് എക്സിക്യൂട്ടീവ്	

- (3) സൂപ്പർവൈസർ
- (4) മാർക്കറ്റിംഗ് എക്സിക്യൂട്ടീവ്

3. ഗ്രേഡ് 'ബി'

- (1) അക്കൗണ്ടന്റ്
- (2) കമ്പ്യൂട്ടർ ഓപ്പറേറ്റർ
- (3) ക്ലർക്ക്
- (4) കാഷ്യർ
- (5) ഡിറ്റിപി ഓപ്പറേറ്റർ
- (6) ഫീൽഡ് സ്റ്റാഫ് (പിക്ക്-അപ്പ്-ബോയ്, ഡെലിവറി ബോയ്, ഓൺ ട്രെയിൻ കൊറിയർ ഉൾപ്പെടെ)
- (7) ഓപ്പറേറ്റർ
- (8) ഡ്രൈവർ

8910.00

4. ഗ്രേഡ് 'സി'

- (1) ഓഫീസ് അസിസ്റ്റന്റ്
- (2) കളക്ടൻ ഏജന്റ്
- (3) ഫോട്ടോ കോപ്പിയർ ഓപ്പറേറ്റർ

8700.00

5. ഗ്രേഡ് 'ഡി'

- (1) ബുക്ക് ടെലിഫോൺ ഓപ്പറേറ്റർ
- (2) പൂൺ
- (3) ഹെൽപ്പർ

8490.00

6. ഗ്രേഡ് 'ഇ'

- (1) സ്വിപ്പർ
- (2) ക്ലീനർ

8280.00

ബി. കേറ്ററിംഗ് സർവ്വീസുകൾ

1. പ്രതിമാസ നിരക്കിലുള്ള തൊഴിലാളികൾ

1. സ്പെഷ്യൽ ഗ്രേഡ്

- (1) മാനേജർ
- (2) മാർക്കറ്റിംഗ് എക്സിക്യൂട്ടീവ്
- (3) ക്ഷെ (നോൺ വെജിറ്റേറിയൻ)

9330.00

2. ഗ്രേഡ് 'എ'

- (1) സൂപ്പർവൈസർ
- (2) ക്ലർക്ക് (വെജിറ്റേറിയൻ)
- (3) അക്കൗണ്ടന്റ്
- (4) ക്ലർക്ക്
- (5) കാഷ്യർ

9120.00

3. ഗ്രേഡ് 'ബി'

- (1) അസിസ്റ്റന്റ് കൗണ്ട്
- (2) സപ്ലയർ
- (3) ഡ്രൈവർ

} 8910.00

4. ഗ്രേഡ് 'സി'

- (1) ഹെൽപ്പർ

8700.00

5. ഗ്രേഡ് 'ഡി'

- (1) സിപ്പർ
- (2) ക്ലീനർ

} 8490.00

II ദിവസ നിരക്കിലുള്ള തൊഴിലാളികൾ

വിഭാഗങ്ങളും ഗ്രേഡുകളും	ദിവസ വേതനം (രൂപ)
(1)	(2)
(1) കൗണ്ട് (നോൺ വെജിറ്റേറിയൻ)	325.00
(2) കൗണ്ട് (വെജിറ്റേറിയൻ)	315.00
(3) അസിസ്റ്റന്റ് കൗണ്ട്	305.00
(4) സപ്ലയർ	305.00
(5) ഹെൽപ്പർ	295.00
(6) സിപ്പർ	285.00
(7) ക്ലീനർ	285.00

സി. ഹൗസ് ബോട്ട് സർവ്വീസ്

വിഭാഗങ്ങളും ഗ്രേഡുകളും	പ്രതിമാസ വേതനം (രൂപ)
(1)	(2)

1. സ്പെഷ്യൽ ഗ്രേഡ്
മാനേജർ

9330.00

2. ഗ്രേഡ് 'എ'

മാർക്കറ്റിംഗ് എക്സിക്യൂട്ടീവ്

9120.00

3. ഗ്രേഡ് 'ബി'

- (1) മാസ്റ്റർ
- (2) എഞ്ചിൻ ഡ്രൈവർ
- (3) ക്ലാർക്ക്
- (4) കാഷ്യർ

} 8910.00

4. ഗ്രേഡ് 'സി'

(1) ലാസൂർ

(2) കട്

} 8700.00

5. ഗ്രേഡ് 'ഡി'

ഓഫീസ് അസിസ്റ്റന്റ്

8490.00

6. ഗ്രേഡ് 'ഇ'

ഹെൽപ്പർ

8280.00

കുറിപ്പ് പട്ടിക I-ൽ ബി, സി, ഡി, ഇ. എഫ് വിഭാഗങ്ങളിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടില്ലാത്ത തൊഴിലാളികൾക്ക് 'എ' വിഭാഗത്തിൽ പറയുന്ന പ്രകാരം വേതനം നൽകേണ്ടതാണ്. വിഭാഗം 'ഡി' യിൽ വരുന്ന തൊഴിലാളികൾക്ക് മേൽപ്പറഞ്ഞിട്ടുള്ള വേതനത്തിനു പുറമേ ഭക്ഷണം കൂടി നൽകേണ്ടതാണ്.

ക്ഷാമബത്ത: (1) അടിസ്ഥാന വേതനത്തിനു പുറമേ, എല്ലാ തൊഴിലാളികൾക്കും, ഇക്കണോമിക് ആന്റ് സോഷ്യൽ വകുപ്പ് അതതു ജില്ലാ ആസ്ഥാന കേന്ദ്രത്തിനു വേണ്ടി ഓരോ മാസവും പ്രസിദ്ധീകരിക്കുന്ന 1998 - 99=100 എന്ന പുതിയ ഉപഭോക്തൃവില സൂചികയുടെ 240 പോയിന്റിനു മേൽ വർദ്ധിക്കുന്ന ഓരോ പോയിന്റിനും താഴെ പറയുന്ന നിരക്കിൽ ക്ഷാമബത്ത നൽകേണ്ടതാണ്.

(1) പ്രതിമാസ നിരക്കിലുള്ള തൊഴിലാളികൾക്ക്

240 പോയിന്റിനുമേൽ വർദ്ധിക്കുന്ന ഓരോ പോയിന്റിനും 26 രൂപ നിരക്കിൽ

(2) ദിവസ നിരക്കിലുള്ള തൊഴിലാളികൾക്ക്

240 പോയിന്റിനുമേൽ വർദ്ധിക്കുന്ന ഓരോ പോയിന്റിനും 1 രൂപ നിരക്കിൽ

(3) പീസ് റേറ്റിലുള്ള തൊഴിലാളികൾക്ക്

ദിവസ നിരക്കിലുള്ള തൊഴിലാളികൾക്ക് 8 മണിക്കൂറുകൾക്ക് നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ള അതേ നിരക്കും 8 മണിക്കൂറിൽ താഴെ ജോലി ചെയ്യുന്ന തൊഴിലാളികൾക്ക് 8 മണിക്കൂറിനുള്ള ക്ഷാമബത്തയുടെ ആനുപാതിക നിരക്കിലുള്ള ക്ഷാമ ബത്തയും ബാധകമായിരിക്കുന്നതാണ്.

നഗരപ്രദേശങ്ങൾക്ക് പ്രത്യേക വേതനം : മുനിസിപ്പാലിറ്റി/ കോർപ്പറേഷൻ പ്രദേശങ്ങളിൽ ജോലി ചെയ്യുന്ന തൊഴിലാളികളുടെ മാസശമ്പളത്തിൽ 200 രൂപ (രൂപ ഇരുനൂറ്) പ്രത്യേക വേതനമായി ഉൾപ്പെടുത്തി നൽകേണ്ടതാണ്.

സർവ്വീസ് വെയിറ്റേജ്:- (1) ഒരു തൊഴിലുടമയുടെ കീഴിലോ ഒരു സ്ഥാപനത്തിലോ 5 വർഷത്തിൽ കറയാത്ത സേവനകാലം പൂർത്തിയാക്കിയ തൊഴിലാളികൾക്ക് താഴെ പറയുന്ന നിരക്കിൽ വെയിറ്റേജ് നൽകേണ്ടതാണ്.

(i) 5 വർഷത്തിനു മുകളിൽ 10 വർഷം വരെയുള്ള അടിസ്ഥാന വേതനത്തിന്റെ 5 ശതമാനം

സേവനകാലത്തിന്

- (ii) 10 വർഷത്തിനു മുകളിൽ 15 വർഷം അടിസ്ഥാന വേതനത്തിന്റെ 10 ശതമാനം വരെയുള്ള സേവനകാലത്തിന്
- (iii) 15 വർഷത്തിനു മുകളിൽ സേവനകാലത്തിന് അടിസ്ഥാന വേതനത്തിന്റെ 15 ശതമാനം

(2) ഈ വിജ്ഞാപനം നിലവിലിരിക്കുന്ന കാലയളവിൽ മേൽപ്പറഞ്ഞ സേവനകാലം പൂർത്തിയാക്കിയിട്ടുള്ളതും പൂർത്തിയാക്കുന്നതുമായ തൊഴിലാളികൾക്ക് മേൽപ്പറഞ്ഞ പ്രകാരമുള്ള സർവ്വീസ് വെയിറ്റേജ് നൽകേണ്ടതാണ്.

III. പൊതു വ്യവസ്ഥകൾ

1 ഈ വിജ്ഞാപനത്തിൽ മാസവേതനം നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ള വിഭാഗങ്ങളെ സംബന്ധിച്ച് ദിവസവേതനം കണക്കാക്കുന്നതിന് അടിസ്ഥാന മാസവേതനത്തെ 26 കൊണ്ട് ഭാഗിച്ച്, ദിവസ നിരക്കിലുള്ള ക്ഷാമബത്ത കൂടി ഉൾപ്പെടുത്തേണ്ടതാണ്.

2 ദിവസ നിരക്ക് നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ളവരെ സംബന്ധിച്ച് ദിവസ നിരക്കിനെ 26 കൊണ്ട് ഗുണിച്ച് ക്ഷാമബത്തകൂടി ഉൾപ്പെടുത്തി മാസ നിരക്ക് കണക്കാക്കേണ്ടതാണ്.

3 ഏതെങ്കിലും സ്ഥാപനത്തിൽ ജോലി ചെയ്യുന്ന ഏതെങ്കിലും തൊഴിലാളിക്ക് കുറഞ്ഞവേതനത്തേക്കാൾ ഉയർന്ന വേതനം ലഭിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കുന്ന സംഗതിയിൽ തുടർന്നും അപ്രകാരമുള്ള ഉയർന്ന നിരക്കിൽ വേതനം നൽകേണ്ടതാണ്.

ഗവർണ്ണറുടെ ഉത്തരവിൻപ്രകാരം,

ടോം ജോസ്,

ഗവൺമെന്റ് അഡീഷണൽ ചീഫ് സെക്രട്ടറി.

GOVERNMENT OF ASSAM
LABOUR WELFARE DEPARTMENT : : RESEARCH CELL
JANATA BHAWAN: DISPUR : GUWAHATI - 6

ORDER BY THE GOVERNOR
NOTIFICATION

Dated Dispur, the 12th January, 2025

No.E-238621/694 : In continuation to previous Notification No.E-238621/621, dated 10 July 2024, the rates of VDA payable to the employees in the following scheduled employments are fixed on the basis of 100% rise on average all India General Consumer Price Index for Industrial Workers. (base 2016=100).

And whereas the average CPI of the period June, 2023 to November, 2023 has risen by 0.8 points i.e. 0.578 % over the average CPI of the period December, 2023 to May, 2024.

Now, it is hereby notified that the following VDA shall be payable to the employees / workers as specified in Schedule given below w.e.f. 01-06-2024.

TABLE

Employment in Bakery, Breweries & Distillery, Black Smith, Biscuit Manufacturing, Film (Production, Distribution & Exhibition) Industry, Carpentry & Masonry, Canteen & Clubs, Co-Operative Consumers Societies, Cleaners, Coaching Academics Including Nursing & English Medium Schools & Technical Institutes, Earth Cutting, Earth Removing, Earth Filling & Earth Levelling Operation, Fruit Preservation, Gold Smith, Hair Cutting Saloon, Grass Cutting & Wood Cutting, L.P.Gas Distribution, Oil & Gas Drilling Workers, Premises wherein Cows & Buffaloes or both are kept for milking, feeding & All Other Similar Processes, Printing & Dying Clothes, Pathological Laboratories, Private Transport, Petrol Pump Workers, Private Hospitals, Readymade Garments, Shops, Commercial Establishment covered by the Schedule, Shop & Commercial Establishments, Eating House & Restaurants, Small Selling Cooked Food Staff, Transportation, Marketing & Distribution of Petroleum Products, Tailoring Industries, Theatres, Tube-Well Sinking Workers, Helpers & Welders (Minor Engineering), Edible Oil Workers, Hotel, Restaurants & Eating Houses Covered by the Scheduled Employments (Shops & Commercial Establishment, Eating Houses & Restaurants)

Employment in Bakery, Agarbatti, Asbestos Cement Factories, Aluminium Industries, Agar Wood Industries, Beverages Manufactories & Vending Establishment, Beedi Making, Brick Making & Brick Kiln, Bought Tea Leaf Factory, Cotton Textile Mills, Cement Based Industry, Chakki Mills, Chemical & Pharmaceutical Industries, Candle Manufacturing, Coffee & Rubber Plantations, Engineering Industry Including Motor Garages, Flour Mills, Food Processing, Gold & Silver Ornaments & Other Articles of Artistic Design Manufacturing, Pan Masala & Gutkha Manufacturing Industries, Handicrafts, Ice Cream & Ice-Candy Manufacturing & Vending Establishment, Ice Factory & Cold Storage, Jute Bailing Industries, Jute Mills, Match Manufacturing, Metal Rolling, Re-Rolling Industry (Ferrous & Non-Ferrous), Motor Body Building, Plywood Industries, Paper Industries, Pottery Industries, Photo & Picture Frame Manufacturing, Poultry & Cattle Feed Manufacturing, Rubber Processing & Rubber Manufacturing, Rice & Oil Mills, Saw Mills Soap Making Industries, Sugar Industries, Trunk & Bucket Manufacturing, Tiles Manufacturing, Tanneries & Leather Manufacturing

Employment in Agriculture, Contractors Estt. of the Forest Department, Co-Operative Marketing Societies, Co-Operative Bank (Other than Co-Operative Central Bank & Apex), Construction or Maintenance of (1) Roads or Building Operation & (2) Stone Breaking & Stone Crushing, Dispensaries, Employees in Electricity Board, Fishing, Casual / Muster Roll Workers in Flood Control Department, Forestry & Timbering Operation, Hydro Electric Project, Handloom Weaving

Estt., Horticulture Operation, Casual / Muster Roll Workers in Irrigation Department, Khadi & Village Industry, Municipalities & Town Committees, Public Motor Transport including ASTC, Printing Press, Casual / Muster Roll Workers Employed in Public Health Department, Poultry & Dairy Farm, Steamerghat, Small Scale Industries, Seasonal Spray Squads of NMEP under H&FW Deptt., Sericulture Operation

Category of Employees / Workers	Wage per day	Wages per month	Previous VDAs cumulated	New VDA per month	Total Wages per month
Unskilled workers	Rs.240/-	Rs.7200/-	Rs.2897.14	Rs. 41.61	Rs. 10138.75
Semi Skilled/ unskilled Supervisory	Rs.280/-	Rs.8400/-	Rs.3336.80	Rs. 48.55	Rs. 11785.35
Skilled Workers /Clerical Workers	Rs.350/-	Rs.10500/-	Rs.4171.95	Rs. 60.69	Rs. 14732.64
Highly skilled Workers	Rs.450/-	Rs.13500/-	Rs.5363.25	Rs. 78.03	Rs. 18941.28

Signed by

Ballepu Kalyan Chakravarthy

Addl. Chief Secretary to the Govt. of Assam

Date: 12-01-2025 17:00:05

Memo No.E-238621/ 694 -A.

Copy to :-

1. The PPS to the Hon'ble Chief Minister, Assam, Dispur, Guwahati- 6 for kind appraisal of the Hon'ble Chief Minister.
2. Secretary Coordination, O/o Chief Secretary, Assam, Dispur, Guwahati- 6 for kind appraisal of the Chief Secretary.
3. The P.S. to Principal Secretary, Labour and Welfare Department, Dispur, Guwahati- 6
4. The Labour Commissioner, Assam, Shram Bhawan, Guwahati- 7 for n/a.
5. The Deputy Director and Publisher Assam Govt. Press, Bamunimaidan, Guwahati- 21 with a request to publish the notification in the Extraordinary issue of Assam Gazette and to send 100 spare copies thereof to this Department urgently.
6. All ALCs / LOs / LIs concerned.
7. The Director of Information & Public Relation, Assam, Dispur, Last Gate, Guwahati- 6 with a requested to publish the notification as News Item in the local Daily Newspapers.
8. The Workers' / Employers' Associations for information.

By order etc,

eSigned

Addl. Chief Secy. to the Govt. of Assam,
Labour Welfare Department

कायगाव आरुपुत यांचे कार्यालय, 'कायगाव भवन' ई. ब्लॉक, सी. २०, वांदे-कुर्ता संकुल, वांदे (गु), मुंबई - ४०० ०५६, दिनांक - २०/०३/२०२५																			
क्र.पा.वि./क्र.वे.अ/वि.प./२०२५(१)/कायो-१०/२३२८-२३३४ किमान वेतन अधिनियम, १९४८ अंतर्गत खालील अनुसूचित उद्योगातील कामगारांकरिता मूल किमान वेतन + विशेष भात्याची रक्कम = एकूण किमान वेतन दि. ०१.०१.२०२५ ते दि. ३०.०६.२०२५ या कालावधीकरिता जाहीर करण्यात येत आहे.																			
क्र. क्र.	अनुसूचित उद्योगाचे नाव	कामगारांची वर्गीवारी		परिवर्तन किमान मूल वेतन दर (वारंवार रूपधे)															
				परिवर्तन १			परिवर्तन २			परिवर्तन ३									
				किमान मूल वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भात्याची रक्कम (प्रती महिना)	एकूण किमान वेतन	किमान मूल वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भात्याची रक्कम (प्रती महिना)	एकूण किमान वेतन	किमान मूल वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भात्याची रक्कम (प्रती महिना)	एकूण किमान वेतन							
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०
१	मुंबई उच्च न्यायालयाच्या न्यायावारीच्या आस्थापनातील अधिकाऱ्या किंवा न्यायावारी यांचा अधिसंध संस्था व विधी व्यवसायाच्या संबंधित आस्थापनेतील कार्यवाही	१ कुशल		१६,६२०	२,७०२	१९,३२२	१५,७८०	२,७०२	१८,४८२										
		२ अर्धकुशल		१५,१५०	२,७०२	१७,८५२	१४,३१०	२,७०२	१७,०१२										
		३ अकुशल		१४,०९५	२,७०२	१६,८९७	१३,२५५	२,७०२	१६,०२७										
२	मोटर दुरुस्ती कार्यशाळा उद्योग	१ कुशल		५,५००	८,५४०	१४,०४०	५,२००	८,५४०	१३,७४०	४,९००	८,५४०	१३,४४०							
		२ अर्धकुशल		५,१००	८,५४०	१३,६४०	४,८००	८,५४०	१३,३४०	४,५००	८,५४०	१३,०४०							
		३ अकुशल		४,८००	८,५४०	१३,३४०	४,५००	८,५४०	१३,०४०	४,२००	८,५४०	१२,७४०							
३	संकरी उद्योग	१ कुशल		१०,१००	५,५३८	१५,६३८	९,७५०	५,५३८	१५,२८८	९,३५०	५,५३८	१४,८८८							
		२ अर्धकुशल		९,२००	५,५३८	१४,७३८	८,८००	५,५३८	१४,३३८	८,४५०	५,५३८	१३,९८८							
		३ अकुशल		८,२५०	५,५३८	१३,७८८	७,९००	५,५३८	१३,४३८	७,५००	५,५३८	१३,०३८							
४	कापूस पिजले व दाबले उद्योग	१ कुशल		१६,०८०	३५०	१६,४३०	१५,५०५	३५०	१५,८५५	१४,८६०	३५०	१५,२१०							
		२ अर्धकुशल		१४,५३०	३५०	१४,८८०	१३,९६०	३५०	१४,३१०	१३,३०५	३५०	१३,६५५							
		३ अकुशल		१३,९८०	३५०	१३,३३०	१२,४१०	३५०	१३,७६०	१३,०५५	३५०	१२,९०५							
५	कापड रंगवणे, छपाई उद्योग	१ कुशल		४,९००	८,२९५	१३,१९५	४,६००	८,२९५	१२,८९५										
		२ अर्धकुशल		४,४००	८,२९५	१२,६९५	४,१००	८,२९५	१२,३९५										
		३ अकुशल		४,१००	८,२९५	१२,३९५	३,८००	८,२९५	१२,०९५										

Somikar

क्र. क्र.	अनुसूचित उद्योगांचे नाव	कामासाठीचे ठरविलेले	परिपंढरनिहाय किमान मूल्य सेटन दर (दहाव्या लागू)									
			परिपंढर १			परिपंढर २			परिपंढर ३			
			किमान मूल्य सेटन दर (Basic Rate)	विशेष धाग्याची रक्कम (प्रती महिना)	एकूण किमान सेटन	किमान मूल्य सेटन दर (Basic Rate)	विशेष धाग्याची रक्कम (प्रती महिना)	एकूण किमान सेटन	किमान मूल्य सेटन दर (Basic Rate)	विशेष धाग्याची रक्कम (प्रती महिना)	एकूण किमान सेटन	
६	कापड, शीक्या उद्योग	१ गट-१ (सुपरबायडा, टेंकजरेक, सिंधिक, रोखपाय, भांडारपाय, काढनकाढन)	७,५००	५,४७१	१२,९७१			-			-	
		२ गट-२(क) (रोख, रोखट, हुन्कर)	७,०००	५,४७१	१२,४७१			-			-	
		३ गट-२(क) (रोख, गिन्कर)	१७	५,४७१	५,४८८			-			-	
		४ गट-३ (हेल्पर, ब्रीचमन व लावाय कामगार)	६,५००	५,४७१	११,९७१			-			-	
७	कागद, कागदी पुस्तकापासून काढी लपार काढणारा उद्योग	१ मुजल	१४,०००	३२२	१४,३२२	१३,२२५	३२२	१३,५४७	१२,४१०	३२२	१२,८१२	
		२ अर्धमुजल	१३,१२५	३२२	१३,४४७	१२,४१०	३२२	१२,८१२	११,७५५	३२२	१२,०७७	
		३ अकुजल	१२,४१०	३२२	१२,८१२	११,७५५	३२२	१२,०७७	१०,९८०	३२२	११,३०२	
८	राखणीक: खोल अर्धविणारा उद्योग	१ मुजल	१७,१८५	३७८	१७,५६३	१६,५६०	३७८	१६,९३८	१५,९४०	३७८	१६,३१८	
		२ अर्धमुजल	१५,६५०	३७८	१६,०२८	१५,०२५	३७८	१५,४०३	१४,४००	३७८	१४,७७८	
		३ अकुजल	१४,९०५	३७८	१५,२८३	१४,२८०	३७८	१४,६५८	१३,९००	३७८	१४,२७८	
९	बॅगिंग ऑन काढणारा उद्योग	१ मुजल	७,७००	७,६१६	१५,३१६	७,४००	७,६१६	१५,०१६	७,२००	७,६१६	१४,८१६	
		२ अर्धमुजल	७,०००	७,६१६	१४,६१६	६,७००	७,६१६	१४,३१६	६,५००	७,६१६	१४,११६	
		३ अकुजल	६,५००	७,६१६	१४,११६	६,२००	७,६१६	१३,८१६	६,०००	७,६१६	१३,६१६	

Samay

अ. क्र.	अनुसूचित उद्योगांचे नाव	कामगारांची संख्या	परिमंडळनिहाय किमान मूळ वेतन दर (दरमहा रुपये)									
			परिमंडळ १			परिमंडळ २			परिमंडळ ३			
			किमान मूळ वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भत्त्याची रक्कम (प्रती महिना)	एकूण किमान वेतन	किमान मूळ वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भत्त्याची रक्कम (प्रती महिना)	एकूण किमान वेतन	किमान मूळ वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भत्त्याची रक्कम (प्रती महिना)	एकूण किमान वेतन	
१०	सिमेंट व सिमेंटर आधारीत उद्योग	१ कुशल	३,७१०	७,१२६	१०,८३६	३,४१०	७,१२६	१०,५३६	३,११०	७,१२६	१०,२३६	
		२ अर्धकुशल	३,६१०	७,१२६	१०,७३६	३,३१०	७,१२६	१०,४३६	३,०१०	७,१२६	१०,१३६	
		३ अकुशल	३,५१०	७,१२६	१०,६३६	३,२१०	७,१२६	१०,३३६	२,९१०	७,१२६	१०,०३६	
११	रस्ते तयार करणे, देखरेख करणे, बांधकाम उद्योग	१ कुशल	२१,८६०	२,३७८	२४,२३८	२०,९९०	२,३७८	२३,३६८	२०,१२५	२,३७८	२२,५०३	
		२ अर्धकुशल	२०,३४५	२,३७८	२२,७२३	१९,४७५	२,३७८	२१,८५३	१८,६१०	२,३७८	२०,९८८	
		३ अकुशल	१९,३६५	२,३७८	२१,७४३	१८,४००	२,३७८	२०,७७८	१७,५३०	२,३७८	१९,९०८	
अ.क्र.	अनुसूचित उद्योगांचे नाव	कामगारांची संख्या	परिमंडळनिहाय किमान मूळ वेतन दर (दरमहा रुपये)									
१२	चित्रपट प्रदर्शनाचा उद्योग		मल्टीप्लेक्स			परिमंडळ १			परिमंडळ २			दुर्गिग टॉकिन
			किमान मूळ वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भत्त्याची रक्कम (प्रती महिना)	एकूण किमान वेतन	किमान मूळ वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भत्त्याची रक्कम (प्रती महिना)	एकूण किमान वेतन	किमान मूळ वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भत्त्याची रक्कम (प्रती महिना)	एकूण किमान वेतन	किमान मूळ वेतन दर (Basic Rate)
		१ कुशल	५,५००	७,४६८	१२,९६८	५,०००	७,४६८	१२,४६८	४,५००	७,४६८	११,९६८	४,०००
		२ अर्धकुशल	५,०००	७,४६८	१२,४६८	४,५००	७,४६८	११,९६८	४,०००	७,४६८	११,४६८	३,५००
		३ अकुशल	४,५००	७,४६८	११,९६८	४,०००	७,४६८	११,४६८	३,५००	७,४६८	१०,९६८	३,०००
१३	सापकल यांत्रिकी करण्यासाठी कामगार	१ कुशल	१६,२३५	३५०	१६,५८५	१४,७०५	३५०	१५,०५५	-			
		२ अर्धकुशल	१४,७०५	३५०	१५,०५५	१३,२६०	३५०	१३,६१०	-			
		३ अकुशल	१३,२६०	३५०	१३,६१०	११,८१५	३५०	१२,१६५	-			

Samir

अ. क्र.	अनुसूचित उद्योगाचे नाव		कामगारांची वर्गीकरणे	परिचयक निहाय किमान मूल वेतन दर (दरमहा रुपये)																						
				परिचयक १			परिचयक २			परिचयक ३																
				किमान मूल वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भाव्याची एककम (प्रती महिना)	एकूण किमान वेतन	किमान मूल वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भाव्याची एककम (प्रती महिना)	एकूण किमान वेतन	किमान मूल वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भाव्याची एककम (प्रती महिना)	एकूण किमान वेतन														
१४	दवाखाना उद्योग	१	कुशल	१,०००	७,८८८	१६,८८८	८,७००	७,८८८	१६,५८८	८,०००	७,८८८	१५,८८८														
		२	अर्धकुशल	८,८००	७,८८८	१६,६८८	८,३००	७,८८८	१६,१८८	७,८००	७,८८८	१५,६८८														
		३	अकुशल	८,५००	७,८८८	१६,३८८	८,०००	७,८८८	१५,८८८	७,५००	७,८८८	१५,३८८														
१५	औषधी इथे व औषध बनविणारा उद्योग	१	कुशल	१६,६०५	२,१७०	१८,७७५	१६,०००	२,१७०	१८,१७०	१५,५१०	२,१७०	१७,७८०														
		२	अर्धकुशल	१५,१८५	२,१७०	१७,३५५	१४,५८०	२,१७०	१६,७५०	१४,१७०	२,१७०	१६,३४०														
		३	अकुशल	१४,१७०	२,१७०	१६,३४०	१३,५६५	२,१७०	१५,७३५	१३,१५५	२,१७०	१५,३२५														
१६	दुग्धालय (डेअरी) उद्योग	१	कुशल	१७,५२०	३७८	१७,८९८	१६,७२०	३७८	१७,०९८	१५,९२०	३७८	१६,२९८														
		२	अर्धकुशल	१५,९२०	३७८	१६,२९८	१४,९५५	३७८	१५,३३३	१४,३३०	३७८	१४,७०८														
		३	अकुशल	१४,३३०	३७८	१४,७०८	१३,५३०	३७८	१३,९०८	१२,७३०	३७८	१३,१०८														
१७	लिखाणाच्या यंत्रा बनविणारा उद्योग	१	कुशल	६,०००	५,९८४	११,९८४	५,६००	५,९८४	११,५८४	५,२००	५,९८४	११,१८४														
		२	अर्धकुशल	५,८००	५,९८४	११,७८४	५,४००	५,९८४	११,३८४	५,०००	५,९८४	१०,९८४														
		३	अकुशल	५,६००	५,९८४	११,५८४	५,२००	५,९८४	११,१८४	४,८००	५,९८४	१०,७८४														
१८	खाण्याचा तंबाखू उद्योग	१	कुशल	३,७००	७,११०	१०,८१०	-	-	-	-	-	-														
		२	अर्धकुशल	३,२००	७,११०	१०,३१०	-	-	-	-	-	-	-													
		३	अकुशल	३,०००	७,११०	१०,११०	-	-	-	-	-	-	-													
१९	अधियांत्रिकी उद्योग	१	कुशल	१६,४५०	२,१७०	१८,६२०	१६,०४५	२,१७०	१८,२१५	१५,२२५	२,१७०	१७,३९५														
		२	अर्धकुशल	१५,०२५	२,१७०	१७,१९५	१४,६२०	२,१७०	१६,७९०	१४,८०५	२,१७०	१५,९७५														
		३	अकुशल	१४,०१०	२,१७०	१६,१८०	१३,६०५	२,१७०	१५,७७५	१२,७९५	२,१७०	१४,९६५														
२०	कारखाने अधिनियम, १९४८ च्या कलम २ पोट कलम (एम) या व्याख्येतील कारखाने	१	कुशल	१२,६०५	३,१००	१५,७०५	११,७७०	३,१००	१४,८७०	११,२५५	३,१००	१४,३५५														
		२	अर्धकुशल	११,४४५	३,१००	१४,५४५	१०,८००	३,१००	१३,९००	१०,१६०	३,१००	१३,२६०														
		३	अकुशल	१०,३५०	३,१००	१३,४५०	९,७०५	३,१००	१२,८०५	९,०००	३,१००	१२,१००								४						

Samir

अ. क्र.	अनुसूचित उद्योगचे नाव	वायव्यारीची वर्गवारी	परिमंडळनिहाय किमान मूल वेतन दर (दहाव्या न्याय)									
			परिमंडळ १			परिमंडळ २			परिमंडळ ३			
			किमान मूल वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भत्त्याची रक्कम (प्रती महिना)	एकुण किमान वेतन	किमान मूल वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भत्त्याची रक्कम (प्रती महिना)	एकुण किमान वेतन	किमान मूल वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भत्त्याची रक्कम (प्रती महिना)	एकुण किमान वेतन	
२१	शाईवेन व कोलवेन बनविण्याचा उद्योग	१ कुशल	५,३००	९,०१०	१४,३१०	५,१००	९,०१०	१४,११०			-	
		२ अर्धकुशल	५,०५०	९,०१०	१४,०६०	४,८५०	९,०१०	१३,८६०			-	
		३ अकुशल	४,८००	९,०१०	१३,८१०	४,६००	९,०१०	१३,६१०			-	
२२	चित्रपट निर्मिती उद्योग	१ कुशल	१६,६७५	४०६	१७,०८१	१७,०५५	४०६	१७,४६१			-	
		२ अर्धकुशल	१६,०६५	४०६	१६,४७१	१५,४४५	४०६	१५,८५१			-	
		३ अकुशल	१४,५५५	४०६	१४,९६१	१३,९२५	४०६	१४,३३१			-	
२३	काप बाल्य बनविण्याचा उद्योग	१ कुशल	७,८००	७,६१६	१५,४१६	७,६००	७,६१६	१५,२१६	७,२००	७,६१६	१४,८१६	
		२ अर्धकुशल	७,१००	७,६१६	१४,७१६	६,९००	७,६१६	१४,५१६	६,५००	७,६१६	१४,११६	
		३ अकुशल	६,६००	७,६१६	१४,२१६	६,४००	७,६१६	१४,०१६	६,०००	७,६१६	१३,६१६	
२४	काप उद्योग	१ कुशल	७,७००	७,६१६	१५,३१६	७,४००	७,६१६	१५,०१६	७,२००	७,६१६	१४,८१६	
		२ अर्धकुशल	७,०००	७,६१६	१४,६१६	६,७००	७,६१६	१४,३१६	६,५००	७,६१६	१४,११६	
		३ अकुशल	६,५००	७,६१६	१४,११६	६,२००	७,६१६	१३,८१६	६,०००	७,६१६	१३,६१६	
२५	निवासी हॉटेल व उपहारगृह उद्योग	१ कुशल	७,७००	७,६१६	१५,३१६	७,४००	७,६१६	१५,०१६	७,२००	७,६१६	१४,८१६	
		२ अर्धकुशल	७,०००	७,६१६	१४,६१६	६,७००	७,६१६	१४,३१६	६,५००	७,६१६	१४,११६	
		३ अकुशल	६,५००	७,६१६	१४,११६	६,२००	७,६१६	१३,८१६	६,०००	७,६१६	१३,६१६	
२६	काप कार्मालय उद्योग	१ कुशल	७,७००	७,६१६	१५,३१६	७,४००	७,६१६	१५,०१६	६,९००	७,६१६	१४,५१६	
		२ अर्धकुशल	७,०००	७,६१६	१४,६१६	६,७००	७,६१६	१४,३१६	६,२००	७,६१६	१३,८१६	
		३ अकुशल	६,५००	७,६१६	१४,११६	६,२००	७,६१६	१३,८१६	५,७००	७,६१६	१३,३१६	
२७	रुग्णालय उद्योग	१ कुशल	१८,०६५	४२०	१८,४८५	१७,४६०	४२०	१७,८८०	१६,८५०	४२०	१७,२७०	
		२ अर्धकुशल	१६,५१५	४२०	१६,९३५	१५,९८५	४२०	१६,४०५	१५,४७५	४२०	१५,८९५	
		३ अकुशल	१५,४७५	४२०	१५,८९५	१४,८६५	४२०	१५,२८५	१४,२६०	४२०	१४,६८०	

Samir

अ. क्र.	अनुसूचित उद्योगांचे नाव	क्रायागारांची वर्गवारी	परिवर्तननिहाय किमान मूळ वेतन दर (दरमहा रुपये)									
			परिवर्तन १			परिवर्तन २			परिवर्तन ३			
			किमान मूळ वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भत्त्याची रक्कम (प्रती महिना)	एकूण किमान वेतन	किमान मूळ वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भत्त्याची रक्कम (प्रती महिना)	एकूण किमान वेतन	किमान मूळ वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भत्त्याची रक्कम (प्रती महिना)	एकूण किमान वेतन	
२८	बर्फ व शिंतायेचे बनविणारा उद्योग	१ कुशल	६,०००	७,५४९	१३,५४९	५,७००	७,५४९	१३,२४९			-	
		२ अर्धकुशल	५,५००	७,५४९	१३,०४९	५,२००	७,५४९	१२,७४९			-	
		३ अकुशल	५,०००	७,५४९	१२,५४९	४,७००	७,५४९	१२,२४९			-	
२९	मद्य उत्पादनातील रोगाग्र	१ कुशल	९,९९०	६,०५८	१५,९९८	९,९९०	६,०५८	१५,९९८	८,४७०	६,०५८	१४,५२८	
		२ अर्धकुशल	९,६७०	६,०५८	१५,७२८	८,९५०	६,०५८	१५,००८	८,२२५	६,०५८	१४,२८३	
		३ अकुशल	९,३५०	६,०५८	१५,४०८	८,७२०	६,०५८	१४,७७८	७,९९०	६,०५८	१४,०४८	
३०	योकीकृत उद्योग	१ कुशल	७,७००	७,६९६	१५,३९६	७,४००	७,६९६	१५,०९६	७,२००	७,६९६	१४,८९६	
		२ अर्धकुशल	७,०००	७,६९६	१४,६९६	६,७००	७,६९६	१४,३९६	६,५००	७,६९६	१४,१९६	
		३ अकुशल	६,५००	७,६९६	१४,१९६	६,२००	७,६९६	१३,८९६	६,०००	७,६९६	१३,६९६	
३१	चष्मा चौकटी बनविणारा उद्योग	१ कुशल	१६,६६०	३७८	१७,०३८	१६,०६५	३७८	१६,४४३	१५,४७०	३७८	१५,८४८	
		२ अर्धकुशल	१५,२९५	३७८	१५,६७३	१४,७०५	३७८	१५,०८३	१४,१९०	३७८	१४,५६८	
		३ अकुशल	१३,८५५	३७८	१४,२३३	१३,२६०	३७८	१३,६३८	१२,७५०	३७८	१३,१२८	
३२	तेल गिरणी उद्योग	१ कुशल	९,०३५०	५,९६४	१५,०००	५,९६४	१५,०००	१५,०००				
		२ अर्धकुशल	९,४००	५,९६४	१५,३६४	८,८५०	५,९६४	१४,८१४				
		३ अकुशल	८,५००	५,९६४	१४,४६४	७,९५०	५,९६४	१३,९१४				
३३	कागद व कागदी पुता बनविणारा उद्योग	१ कुशल	१६,७४०	३७८	१७,११८	१६,१३५	३७८	१६,५१३	१५,६१०	३७८	१५,९८८	
		२ अर्धकुशल	१५,३५५	३७८	१५,७३३	१४,८३५	३७८	१५,२१३	१४,२१५	३७८	१४,५९३	
		३ अकुशल	१३,९७०	३७८	१४,३४८	१३,४४०	३७८	१३,८१८	१३,२१०	३७८	१३,५८८	
३४	प्लॅस्टिक उद्योग	१ कुशल	१५,८१०	३६४	१६,१७४	१५,३००	३६४	१५,६६४	१४,८७५	३६४	१५,२३९	
		२ अर्धकुशल	१४,३६५	३६४	१४,७२९	१३,९४०	३६४	१४,३०४	१३,५१५	३६४	१३,८७९	
		३ अकुशल	१३,००५	३६४	१३,३६९	१२,५८०	३६४	१२,९४४	१२,१५५	३६४	१२,५१९	

Sam1144

अ. क्र.	अनुसूचित उद्योगाचे नाव	क्रायागाराची वर्गीकरणे	परिमंडळनिहाय किमान मूल्य वेतन दर (हरमहा रुपये)									
			परिमंडळ १			परिमंडळ २			परिमंडळ ३			
			किमान मूल्य वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भाषावाची रक्कम (प्रती महिना)	एकूण किमान वेतन	किमान मूल्य वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भाषावाची रक्कम (प्रती महिना)	एकूण किमान वेतन	किमान मूल्य वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भाषावाची रक्कम (प्रती महिना)	एकूण किमान वेतन	
३५	पेट व वॉनिश बनविणारा उद्योग	१ कुशल	८,२००	७,६१६	१५,८१६	७,८००	७,६१६	१५,४१६	७,४००	७,६१६	१५,०१६	
		२ अर्धकुशल	७,५००	७,६१६	१५,११६	७,१००	७,६१६	१४,७१६	६,७००	७,६१६	१४,३१६	
		३ अकुशल	७,०००	७,६१६	१४,६१६	६,६००	७,६१६	१४,२१६	६,२००	७,६१६	१३,८१६	
३६	पोटे, घुमटू व कुमटू बनविणारा उद्योग	१ कुशल	१४,४५०	३५०	१४,८००	१३,७७०	३५०	१४,१२०				
		२ अर्धकुशल	१३,१४०	३५०	१३,४९०	१३,२६०	३५०	१३,६१०				
		३ अकुशल	१२,४९५	३५०	१२,८४५	११,८१५	३५०	१२,१६५				
३७	पत्रवाग उद्योग	१ कुशल	१०,१००	६,१०२	१६,२०२	९,५००	६,१०२	१५,६०२	८,५००	६,१०२	१५,१०२	
		२ अर्धकुशल	९,५००	६,१०२	१५,६०२	९,०००	६,१०२	१५,१०२	८,०००	६,१०२	१४,१०२	
		३ अकुशल	९,०००	६,१०२	१५,१०२	८,५००	६,१०२	१५,६०२	७,५००	६,१०२	१४,६०२	
३८	मुद्रण उद्योग	१ कुशल	४,६००	७,१२६	११,७२६	४,३००	७,१२६	११,४२६	३,७००	७,१२६	१०,८२६	
		२ अर्धकुशल	४,५००	७,१२६	११,६२६	४,२००	७,१२६	११,३२६	३,६००	७,१२६	१०,७२६	
		३ अकुशल	४,४००	७,१२६	११,५२६	४,१००	७,१२६	११,२२६	३,५००	७,१२६	१०,६२६	
३९	सार्वजनिक मोटार वाहतूक उद्योग	१ कुशल अ (पार्टीजॅक्सल वाहनचालक, व्यवस्थापक, पर्यवेक्षक)	११,६२५	४०६	१२,०३१	१८,१७५	४०६	१८,५८१				
		२ कुशल ब (इतर वाहनचालक)	१८,१७५	४०६	१८,५८१	१८,३२०	४०६	१८,७२६				
		३ कुशल क (वाहक, लिपिक)	१८,३२०	४०६	१८,७२६	१७,५७०	४०६	१७,९७६				
		४ अर्धकुशल (सर्व सहायक)	१५,८९०	४०६	१६,२९६	१५,२४०	४०६	१५,६४६				
		५ अकुशल (घटतनीस, किलनर)	१४,४९०	४०६	१४,८९६	१३,८३५	४०६	१४,२४१				

Smiley

अ. क्र.	अनुसूचित उद्योग/व्यवसाय	कर्मचारियों की संख्या	परिमंडल/विभाग किमान मूल वेतन दर (रामदा रुपये)									
			परिमंडल १			परिमंडल २			परिमंडल ३			
			किमान मूल वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भत्ता/प्रति महीना	एकूण किमान वेतन	किमान मूल वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भत्ता/प्रति महीना	एकूण किमान वेतन	किमान मूल वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भत्ता/प्रति महीना	एकूण किमान वेतन	
४०	तयार करण्डे बनविणारा उद्योग	१ कुशल	८,६००	७,८८८	१६,४८८	८,४००	७,८८८	१६,२८८	७,८००	७,८८८	१५,६८८	
		२ अर्धकुशल	७,९००	७,८८८	१५,७८८	७,७००	७,८८८	१५,५८८	७,९००	७,८८८	१४,७८८	
		३ अकुशल	७,४००	७,८८८	१५,२८८	७,२००	७,८८८	१५,०८८	६,६००	७,८८८	१४,४८८	
४१	रबर उद्योग	१ कुशल	१९,०९०	४३४	१९,५२४	१८,३४५	४३४	१८,७७९	१८,८५०	४३४	१८,२८४	
		२ अर्धकुशल	१७,३५५	४३४	१७,७८९	१६,१९५	४३४	१६,६२९	१६,१९५	४३४	१६,५४९	
		३ अकुशल	१६,१२०	४३४	१६,५५४	१५,३७५	४३४	१५,८०९	१४,८८०	४३४	१५,३१४	
४२	धातू, पॉट व टाऊ गिरणीतील उद्योग	१ कुशल	१५,५८०	३६४	१५,९४४	१४,९२०	३६४	१५,२८४				
		२ अर्धकुशल	१३,८५०	३६४	१४,२१४	१३,१८५	३६४	१३,५४९				
		३ अकुशल	१२,८६०	३६४	१३,२२४	१२,२००	३६४	१२,५६४				
४३	रबरी फुले बनविणारा उद्योग	१ कुशल	१४,११०	३५०	१४,४६०	१३,७७०	३५०	१४,१२०	१३,४३०	३५०	१३,७८०	
		२ अर्धकुशल	१३,४३०	३५०	१३,७८०	१२,५७०	३५०	१२,९२०	१२,४१०	३५०	१२,७६०	
		३ अकुशल	१२,४१०	३५०	१२,७६०	१२,१५५	३५०	१२,५०५	११,८१५	३५०	१२,१६५	
४४	पोलादी सामान बनविणारा उद्योग	१ कुशल	७,८००	७,६१६	१५,४१६	७,६००	७,६१६	१५,२१६	७,२००	७,६१६	१४,८१६	
		२ अर्धकुशल	७,१००	७,६१६	१४,७१६	६,९००	७,६१६	१४,५१६	६,५००	७,६१६	१४,११६	
		३ अकुशल	६,८००	७,६१६	१४,४१६	६,४००	७,६१६	१४,०१६	६,०००	७,६१६	१३,६१६	
४५	सिखर उद्योग	१ कुशल	६,३००	६,६९७	१२,९९७							
		२ अर्धकुशल	५,८००	६,६९७	१२,४९७							
		३ अकुशल	५,३००	६,६९७	११,९९७							
४६	दगड फोडणे व खोदी करणे उद्योग	१ कुशल	९,५००	५,२२६	१४,७२६	९,१००	५,२२६	१४,३२६				
		२ अर्धकुशल	८,५००	५,२२६	१३,७२६	८,१००	५,२२६	१३,३२६				
		३ अकुशल	८,०००	५,२२६	१३,२२६	७,६००	५,२२६	१२,८२६				

Somkey

क्र. क्र.	अनुसूचित उद्योगांचे नाव	क्र.	कामगारांची वर्गवारी	परिमंडळविहाय किमान मूळ वेतन दर (दरमहा रुपये)														
				परिमंडळ १			परिमंडळ २			परिमंडळ ३								
				किमान मूळ वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भाग्याची रक्कम (प्रती महिना)	एकूण किमान वेतन	किमान मूळ वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भाग्याची रक्कम (प्रती महिना)	एकूण किमान वेतन	किमान मूळ वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भाग्याची रक्कम (प्रती महिना)	एकूण किमान वेतन						
४७	सहिये प्रसाधने व सावध बनावटगारा उद्योग	१	कुशल	७,७००	७,६१६	१५,३१६	७,४००	७,६१६	१५,०१६	७,१००	७,६१६	१४,७१६						
		२	अर्धकुशल	७,०००	७,६१६	१४,६१६	६,७००	७,६१६	१४,३१६	६,४००	७,६१६	१४,०१६						
		३	अकुशल	६,५००	७,६१६	१४,११६	६,२००	७,६१६	१३,८१६	५,९००	७,६१६	१३,५१६						
४८	दुकाने व ज्यापारी व्यावसायिका उद्योग	१	कुशल	११,६३२	३,६१४	१५,२४६	११,०३६	३,६१४	१४,६५०	१०,४४०	३,६१४	१४,०५४						
		२	अर्धकुशल	१०,८५६	३,६१४	१४,४७०	१०,२६०	३,६१४	१३,८७४	९,६६४	३,६१४	१३,२७८						
		३	अकुशल	१०,०२१	३,६१४	१३,६३५	९,४२५	३,६१४	१३,०३९	८,८२८	३,६१४	१२,४४२						
४९	सफाईगार व घेतल कामगार	१	पूर्णकालिक सफाईगार किंवा घेतल, सातत्य कामगार	१०,०००	६,८३४	१६,८३४	९,७५०	६,८३४	१६,५८४	९,४५०	६,८३४	१६,२८४						
		२	दरांमज ४ तास काम करणारे अर्धकालिक सफाईगार किंवा घेतल	पूर्णकालिक सफाईगारांसाठी किंवा घेतलांसाठी निश्चित केलेल्या एकूण वितलबांध्या (मूळ वेतन व विशेष भाग्याच्या) ६० टक्के (१००००+६८३४= १६८३४) (१६८३४ x ६०% = १०१००.४) (१०१००)														
५०	लोकूट कटई उद्योग	१	कुशल	९,४५०	५,१२६	१४,५७६	९,१००	५,१२६	१४,२२६	८,७५०	५,१२६	१३,८७६						
		२	अर्धकुशल	८,९५०	५,१२६	१३,७७६	८,३००	५,१२६	१३,४२६	७,९५०	५,१२६	१३,०७६						
		३	अकुशल	७,८००	५,१२६	१२,९२६	७,५००	५,१२६	१२,६२६	७,९५०	५,१२६	१२,९७६						
५१	कलदी कमजवणे व घातल्याच्या धनु तयार करणे	१	कुशल	९,०००	६,१५६	१५,१५६	८,५००	६,१५६	१४,६५६	८,०००	६,१५६	१४,१५६						
		२	अर्धकुशल	८,५००	६,१५६	१४,६५६	८,०००	६,१५६	१४,१५६	७,५००	६,१५६	१३,६५६						
		३	अकुशल	८,०००	६,१५६	१४,१५६	७,५००	६,१५६	१३,६५६	७,०००	६,१५६	१३,१५६						
५२	घालणी भांडी बनविणारा उद्योग	१	कुशल	९,३००	८,७०४	१८,००४	९,०००	८,७०४	१७,७०४	८,५००	८,७०४	१७,२०४						
		२	अर्धकुशल	८,५००	८,७०४	१७,२०४	८,३००	८,७०४	१७,००४	७,८००	८,७०४	१६,५०४						
		३	अकुशल	८,०००	८,७०४	१६,७०४	७,८००	८,७०४	१६,५०४	७,३००	८,७०४	१६,००४						

Somkpu

अ. क्र.	अनुसूचित उद्योगाचे नाव	कायद्यान्वये वर्गीकृत	परिमंडळनिहाय किमान मूळ वेतन दर (दरमहा रुपये)											
			परिमंडळ १			परिमंडळ २			परिमंडळ ३					
			किमान मूळ वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भत्ताधी रक्कम (प्रती महिना)	एकूण किमान वेतन	किमान मूळ वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भत्ताधी रक्कम (प्रती महिना)	एकूण किमान वेतन	किमान मूळ वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भत्ताधी रक्कम (प्रती महिना)	एकूण किमान वेतन			
५३	लाकडो फॅक्टो पोकेट बनविणारा उद्योग	१	मुसल		७,७००	७,६१६	१५,३१६	७,७००	७,६१६	१५,३१६	७,७००	७,६१६	१५,३१६	
		२	अर्धकुशल		७,०००	७,६१६	१४,६१६	६,७००	७,६१६	१४,३१६	६,७००	७,६१६	१४,३१६	
		३	अकुशल		६,५००	७,६१६	१४,११६	६,२००	७,६१६	१३,८१६	६,०००	७,६१६	१३,६१६	
५४	लाकडो फर्निचर बनविणारा उद्योग	१	मुसल		७,६००	७,६१६	१५,२१६	७,७००	७,६१६	१५,३१६	७,७००	७,६१६	१५,३१६	
		२	अर्धकुशल		६,९००	७,६१६	१४,५१६	६,७००	७,६१६	१४,३१६	६,५००	७,६१६	१४,११६	
		३	अकुशल		६,४००	७,६१६	१४,०१६	६,२००	७,६१६	१३,८१६	६,०००	७,६१६	१३,६१६	
५५	घड्याळीचे पट्टे बनविणारा उद्योग	१	मुसल		१८,५६५	४२०	१८,९८५	१७,९०५	४२०	१८,०२५	१६,५५०	४२०	१६,९७०	
		२	अर्धकुशल		१७,२५५	४२०	१७,६७५	१६,२०५	४२०	१६,६२५	१५,२४५	४२०	१५,६६५	
		३	अकुशल		१६,२०५	४२०	१६,६२५	१५,२४५	४२०	१५,६६५	१४,१९०	४२०	१४,६१०	
५६	हातमाग उद्योग	१	मुसल		७,०००	५,२४४	१२,२४४	८,०००	५,२४४	१३,२४४	८,५००	५,२४४	१३,७४४	
		२	अर्धकुशल		६,५००	५,२४४	११,७४४	७,५००	५,२४४	१२,७४४	८,०००	५,२४४	१३,२४४	
		३	अकुशल		६,०००	५,२४४	११,२४४	७,०००	५,२४४	१२,२४४	७,५००	५,२४४	१२,७४४	
५७	मातीची घांटी बनविणारा उद्योग	१	मुसल		८,०००	५,२४४	१३,२४४	७,५००	५,२४४	१२,७४४	७,०००	५,२४४	१२,२४४	
		२	अर्धकुशल		७,५००	५,२४४	१२,७४४	७,०००	५,२४४	१२,२४४	६,५००	५,२४४	११,७४४	
		३	अकुशल		७,०००	५,२४४	१२,२४४	६,५००	५,२४४	११,७४४	६,०००	५,२४४	११,२४४	
अ. क्र.	अनुसूचित उद्योगाचे नाव	कायद्यान्वये वर्गीकृत	परिमंडळनिहाय किमान मूळ वेतन दर (दरमहा रुपये)											
५८	वन व वनशास्त्र विषयक रोजगार		अतिदुर्लभ क्षेत्र			दुर्लभ क्षेत्र								
			किमान मूळ वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भत्ताधी रक्कम (प्रती महिना)	एकूण किमान वेतन	किमान मूळ वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भत्ताधी रक्कम (प्रती महिना)	एकूण किमान वेतन						
		१	मुसल		१६,३८०	३९२	१६,७७२	१५,९३०	३९२	१६,५२२				
		२	अर्धकुशल		१५,४००	३९२	१५,७९२	१४,९५५	३९२	१५,३४७				
		३	अकुशल		१४,४२०	३९२	१४,८१२	१३,९६५	३९२	१४,३५७				

अ. क्र.	अनुसूचित उद्योगाचे नाव	क्रायागारांची वर्गीकृती	परिमंडळाविषयक किमान मूळ वेतन दर (दरमहात रुपये)									
			परिमंडळ १			परिमंडळ २						
			किमान मूळ वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भरपायी रक्कम (प्रती महिना)	एकूण किमान वेतन	किमान मूळ वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भरपायी रक्कम (प्रती महिना)	एकूण किमान वेतन				
५९	धांदी उद्योग	१ कुशल	१६,५७०	३७८	१६,९४८	१५,६१०	३७८	१५,९८८				
		२ अर्धकुशल	१५,००५	३७८	१५,३८३	१४,४००	३७८	१४,७७८				
		३ अकुशल	१३,५२५	३७८	१३,९०३	१२,९२०	३७८	१३,२९८				
६०	तंबाखू (बिडी) उद्योग	१	एक हजार बिड्या वजनाचे सर्व कर्मचारी (विद्यमानांसाठी घाने तोडणारे मजूर यांच्यासह) स्वयंकीर्ण - सर्व परिमंडळात बिड्याची घाने मालकांकडून पुरविल्यात येतील.									
				४१९९ प्रतिमाह			४१९९ प्रतिमाह					
				१६२ प्रतिदिन			१६२ प्रतिदिन					
		२	एक हजार पुढक्यांना (बंदले) वेष्टन लावणे, लेबल लावणे आणि पुढकी बांधणे या कामांमध्ये असलेले सर्व कर्मचारी -									
			(एक) एक लेबल लावणे किंवा आवेष्टन न करता कन्त दोन लेबल लावणे पुढकी तयार करण्यात येत असतील.									
				४१९९ प्रतिमाह			४१९९ प्रतिमाह					
				१६२ प्रतिदिन			१६२ प्रतिदिन					
			(दोन) दोन लेबल लावणे पुढकी तयार करण्यात येत असतील.									
				४१९९ प्रतिमाह			४१९९ प्रतिमाह					
				१६२ प्रतिदिन			१६२ प्रतिदिन					
			स्वयंकीर्ण - या दरांच्या प्रयोजनासाठी -									
			(एक) पुढक्यांमध्ये अंतर्भूत असलेल्या बिड्यांची संख्या विचारात न घेता पुढक्यांची योजना करण्यात येईल.									
			(दोन) लेबल घडवणे चौकोनी लेबल, गोले टिकवणे (गोल लेबल) किंवा छडी पट्टी किंवा त्यासारखी लेबल.									
		३	पोली भरपायच्या कामात समाविष्ट असलेले सर्व कर्मचारी घनजरेच पोली भाणे, शिबणे, घप्पी लावणे किंवा तंबाखू निर्माण कार्यात तत्सम काम करणारे कापणार प्रत्येक पोल्याचे वजन ५.० किलोग्रॅम असले अशा बाबतात.									
				४१९९ प्रतिमाह	४,२१४	१४	४१९९ प्रतिमाह	४,२१४				
				१६२ प्रतिदिन			१६२ प्रतिदिन					
		४	(एक) तराईवाला									
			(तल्ला)	५,६००	४,१९९	९,७९९	५,१८०	४,१९९	९,३७९			
			(दोन) बिडी निवडणारा कर्मचारी									
				५,६००	४,१९९	९,७९९	५,१८०	४,१९९	९,३७९	-		
			(तीन) बिडी तपासणीस व बिडी योजना									
				५,६००	४,१९९	९,७९९	५,१८०	४,१९९	९,३७९			

११
Sanku

अ. क्र.	अनुसूचित उद्योगाचे नाव	कामगारांची संख्या	परिमंडळनिहाय किमान मूळ वेतन दर (दहाहा रूपये)									
			परिमंडळ १			परिमंडळ २						
			किमान मूळ वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भरवाची रक्कम (प्रती महिना)	एकूण किमान वेतन	किमान मूळ वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भरवाची रक्कम (प्रती महिना)	एकूण किमान वेतन				
६०	लंबाळू (बिंदी) उद्योग	(घार) लंबाळू मिश्रण करणारा										
			५,६००	४,१९९	९,७९९	५,१८०	४,१९९	९,३७९				
		(घास) बिंदी पाने किंवा लंबाळू घासे किंवा दोन्हीचे वितरण										
			५,६००	४,१९९	९,७९९	५,१८०	४,१९९	९,३७९				
		(साठ) उपरोक्त प्रक्रियेत वस्तुसह नसलेले इतर सगळे कामगारी										
			५,६००	४,१९९	९,७९९	५,१८०	४,१९९	९,३७९				
		(साल) भट्टीवाले										
			५,६००	४,१९९	९,७९९	५,३२०	४,१९९	९,८१९				
		(आठ) मुकरी किंवा कलक केंद्र व्यवस्थापक										
			५,६००	४,१९९	९,७९९	५,३२०	४,१९९	९,८१९				
		(नऊ) लेखापाल- (आयकर किंवा इतर कर यांच्या प्रयोजनासह वापरावयाच्या लेखांचे सर्व लेखे ठेवणे)										
			८,१२०	४,१९९	१२,३१९	७,१८०	४,१९९	१२,१७९				
		(दहा) ट्रक किंवा लॉरी ड्रायव्हर अधिक दोन्यावर असताना ८०.५ कि.मी. पेक्षा जास्त प्रवास असेल तेव्हा दैनिक भत्ता म्हणून (प्रतिदिन रु. ११९ देय)										
			८,१२०	४,१९९	१२,३१९	७,१८०	४,१९९	१२,१७९				
		(अकरा) मोटार चालक (कार किंवा स्टेशन बॅगन, जीप, टेम्पो, मॅट्रो) दोन्यावर असताना ८०.५ कि.मी. पेक्षा जास्त प्रवास असेल तेव्हा दैनिक भत्ता म्हणून (प्रतिदिन रु. ११९ देय)										
			७,०००	४,१९९	११,१९९	६,७२०	४,१९९	१०,९१९				१२

Somikp

अ. क्र.	अनुसूचित उद्योगाचे नाव	कारखान्याची व्यक्ती	परिमंडळनिहाय किमान मूळ घेतल दर (दरमहा रुपये)											
			परिमंडळ १			परिमंडळ २								
			किमान मूळ घेतल दर (Basic Rate)	विशेष भरपायी रक्कम (प्रती महिना)	एकूण किमान घेतल	किमान मूळ घेतल दर (Basic Rate)	विशेष भरपायी रक्कम (प्रती महिना)	एकूण किमान घेतल						
६०	तंबाखू (बिडी) उद्योग	(बारा) टुक किंवा लहरी यांचा स्वच्छक (क्लॉथिंग) दोन्यावर असताना ८०.५ कि.गो. पेक्षा जास्त प्रवास असलेल्या दोन्या दैनिक भला म्हणून (परिमंडळ -१ करिता प्रतिदिन रु. ८० व परिमंडळ -२ करिता रु. ७८ देण)												
		राज्य - निम्न मूल्य	५,०४० +८०	४,११९	२,२३९	४९९० +७८	४,११९	२,१८९						
		(तेरा) पहारेकरी किंवा चौकीदार, त्रिपाई												
		राज्य	५,४६०	४,११९	२,६५९	५,३२०	४,११९	२,५१९						
		५. तंबाखू उद्योग आस्थापनेत पुढील कामे हलाने करणारे सर्व कर्मचारी-												
		(एक) तंबाखू पुढावधे धरणे												
		राज्य	६,०२०	४,११९	२०,२१९	५,६००	४,११९	२,७९९						
		(दोन) तंबाखू विसळणे												
		राज्य	७,२८०	४,११९	२२,४७९	६,५८०	४,११९	२०,७७९						
		(तीन) तंबाखू दळणे												
		राज्य	७,२४०	४,११९	२२,३३९	७,०००	४,११९	२१,११९						
		६. सर्व अक्षुण्ण कामगार (कारखान्याही नावाने संबोधण्यात येत असलेले)												
		राज्य	५,३२०	४,११९	२,५१९	४,११०	४,११९	२,१८९					१३	

Samk4

अ. क्र.	अनुचित उद्योगचे नाव	कामगारांची वर्गवारी	परिमंडळानिहाय किमान मूळ वेतन दर (दरमहा रुपये)											
			परिमंडळ १			परिमंडळ २			परिमंडळ ३					
			किमान मूळ वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भाव्याची रक्कम (प्राती महिला)	एकूण किमान वेतन	किमान मूळ वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भाव्याची रक्कम (प्राती महिला)	एकूण किमान वेतन	किमान मूळ वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भाव्याची रक्कम (प्राती महिला)	एकूण किमान वेतन			
६१	स्वयंसेवा समित्या अ) ग्रामपंचायत	१ कुशल	१४,१२५	३,४१०	१७,५३५	१३,७६०	३,४१०	१७,१७०	१२,६६५	३,४१०	१६,०७५			
		२ अर्धकुशल	१३,४२०	३,४१०	१६,८३०	१३,०५५	३,४१०	१६,४६५	११,९६०	३,४१०	१५,३७०			
		३ अकुशल	१३,०८५	३,४१०	१६,४९५	१२,७१५	३,४१०	१६,१२५	११,६२५	३,४१०	१५,०३५			
	ब) ग्रामपंचायत जगजुन	१ कुशल	१४,०००	९,१००	२३,१००	१२,०००	९,१००	२१,१००	११,०००	९,१००	२०,१००			
		२ अर्धकुशल	१३,०००	९,१००	२२,१००	११,०००	९,१००	२०,१००	१०,०००	९,१००	१९,१००			
		३ अकुशल	११,५००	९,१००	२०,६००	१०,०००	९,१००	१९,१००	८,५००	९,१००	१७,६००			
६२	रंग व रसायने बनविणारा उद्योग	१ कुशल	८,२००	५,७९६	१३,९९६	७,५००	५,७९६	१३,२९६	६,५००	५,७९६	१२,२९६			
		२ अर्धकुशल	७,७००	५,७९६	१३,४९६	७,०००	५,७९६	१२,७९६	६,०००	५,७९६	११,७९६			
		३ अकुशल	७,२००	५,७९६	१२,९९६	६,५००	५,७९६	१२,२९६	५,५००	५,७९६	११,२९६			

Smkx4u

अ. क्र.	अनुसूचित उद्योगाचे नाव	कामगारांची वर्गवारी	परिमितकनिहाय किमान मूळ वेतन दर (दरमहा रुपये)															
			परिमितक १			परिमितक २												
			किमान मूळ वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भाष्याची रक्कम (प्रती महिना)	एकूण किमान वेतन	किमान मूळ वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भाष्याची रक्कम (प्रती महिना)	एकूण किमान वेतन										
६३	चिटा व कोले बनविण्याच्या कारखान्यातील कामगार		चिटा विभाग															
			१ चिटा तयार करणारे कामगार															
			१" x ४" x ३"															
			आकाराची वीट	(प्रति हजार)	६९०	५,९२८		६३५	५,९२८									
			१" x ४" x ६"															
			आकाराची वीट	(प्रति हजार)	१,२८०	५,९२८		१,२७०	५,९२८									
			२ चिटा वाहणारे कामगार															
			१" x ४" x ३"															
			आकाराची वीट	(प्रति हजार)	१७५	५,९२८		१६०	५,९२८									
			१" x ४" x ६"															
			आकाराची वीट	(प्रति हजार)	३००	५,९२८		२८०	५,९२८									
			३ आवासापक/भुक्कडपट्ट/पर्यवेक्षक/लेखापाल	(सामान्य)	८,४००	५,९२८	१४,३२८	८,२००	५,९२८	१४,१२८								
			४ घटकरी (भट्टी लावणारी)	(सामान्य)	७,९५०	५,९२८	१३,८७८	७,७५०	५,९२८	१३,६७८								
			५ कोयलाबाला (कोळसा फोटणारे)	(सामान्य)	७,५००	५,९२८	१३,४२८	७,२५०	५,९२८	१३,१७८								
			कोले विभाग															
						१ कुशल	(सामान्य)	८,५००	५,९२८	१४,४२८	८,०००	५,९२८	१३,९२८					
						२ अर्धकुशल	(सामान्य)	८,०००	५,९२८	१३,९२८	७,५००	५,९२८	१३,४२८					
३ अकुशल	(सामान्य)	७,५००				५,९२८	१३,४२८	७,०००	५,९२८	१२,९२८								

Somali १५

अ. क्र.	अनुसूचित वस्तीगाचे नाव	कायद्यालची वर्गवारी	परिमंडळनिहाय किमान मूळ वेतन दर (दरमहा रुपये)									
			परिमंडळ १			परिमंडळ २			परिमंडळ ३			
			किमान मूळ वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भत्त्याची रक्कम (प्रती महिना)	एकूण किमान वेतन	किमान मूळ वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भत्त्याची रक्कम (प्रती महिना)	एकूण किमान वेतन	किमान मूळ वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भत्त्याची रक्कम (प्रती महिना)	एकूण किमान वेतन	
६४	महारा किवा गार्ड किवा दोन्ही जेथे दूध काढण्यासाठी, स्वच्छ करण्यासाठी, पारा घालण्यासाठी आणि इतर सर्व अनुषंगिक प्रक्रियासाठी ठेवण्यात येतील, अशा कोणत्याही जागेतील कामधंद्या (तबेला)	१ कुशल	९,४००	५,७००	१५,१००	८,६००	५,७००	१४,३००	७,८००	५,७००	१३,५००	
		२ अर्धकुशल	८,७००	५,७००	१४,४००	८,०००	५,७००	१३,७००	७,२००	५,७००	१२,९००	
		३ अकुशल	८,०००	५,७००	१३,७००	७,३००	५,७००	१३,०००	६,७००	५,७००	१२,४००	
६५	मिठागरातील कामधंद्या	१ अतिकुशल	१४,९९५	३५०	१५,३४५							
		२ कुशल	१३,७००	३५०	१४,०५०							
		३ अर्धकुशल	१२,८१०	३५०	१३,१६०							
		४ अकुशल	११,९२०	३५०	१२,२७०							

Somik

अ. क्र.	अनुसूचित उद्योगाचे नाव	कामगारांची वर्गवारी	परिमंडळनिहाय किमान मूळ वेतन दर (हरमहा रुपये)														
			संस्थात्मक श्रेणी			परिमंडळ १			परिमंडळ २			परिमंडळ ३			परिमंडळ ४		
			किमान मूळ वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भरपायी रक्कम (प्रति महिना)	एकूण किमान वेतन	किमान मूळ वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भरपायी रक्कम (प्रति महिना)	एकूण किमान वेतन	किमान मूळ वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भरपायी रक्कम (प्रति महिना)	एकूण किमान वेतन	किमान मूळ वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भरपायी रक्कम (प्रति महिना)	एकूण किमान वेतन	किमान मूळ वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भरपायी रक्कम (प्रति महिना)	एकूण किमान वेतन
६६	रोतको कामगंधा	अ) ख पट्टात नमूद रोजगारात काम करणारे कामगार बेगळून इतर कामगारांसाठी															
		रोजंदार	१८०	१६४	३४४	१८०	१६४	३४४	१७०	१६४	३३४	१६०	१६४	३२४	१५५	१६४	३१९
		महिनेदार	४,६८०	४,२५९	८,९३९	४,६८०	४,२५९	८,९३९	४,४२०	४,२५९	८,६७९	४,१६०	४,२५९	८,४१९	४,०३०	४,२५९	८,२८९
		सातलदार किंवा वार्षिक	लगू नाही			५६,१६०	५१,१०८	१०७,२६८	५३,०४०	५१,१०८	१०४,१४८	४९,९२०	५१,१०८	१०१,०२८	४८,३६०	५१,१०८	९९,४६८
		ब) तेल, वाफ किंवा विजेवर घालणाऱ्या घंत्रावर काम करणाऱ्या कामगारांसाठी															
		रोजंदार	२४०	१५४	३९४	२४०	१५४	३९४	२३०	१५४	३८४	२२५	१५४	३७९	२२०	१५४	३७४
		महिनेदार	६,९४०	४,२५९	१०,४९९	६,९४०	४,२५९	१०,४९९	५,९८०	४,२५९	१०,२३९	५,८५०	४,२५९	१०,१०९	५,७२०	४,२५९	९,९७९
		सातलदार किंवा वार्षिक	लगू नाही			७४,८८०	५१,१०८	१२५,९८८	७१,७६०	५१,१०८	१२२,८६८	७०,२००	५१,१०८	१२१,३०८	६८,६४०	५१,१०८	११९,७४८
६७	कांदे साफ करणे उद्योग	कामगारांची वर्गवारी	परिमंडळनिहाय किमान मूळ वेतन दर (हरमहा रुपये)														
			परिमंडळ १														
			किमान मूळ वेतन दर (Basic Rate)	विशेष भरपायी रक्कम (प्रति दिन)	एकूण किमान वेतन												
		१ मुकादम	२४०	१५८	३९८												
		२ अकुशल	२१०	१५८	३६८												
		३ चार तास किंवा चार तासांपर्यंत अप्रत्यक्ष काम करणारे अकुशल कामगार															
		पूर्ण वेळ अकुशल कामगारांसाठी विहित केलेल्या वेतनाच्या ६० टक्के (२१० x ६० % व १५८ x ६० % = १४.८ महसुलेच १५)															
			१२६	१५	२२१												

विशेष भरपायी रक्कम सर्व परिमंडळांकरिता प्रत्येक अनुसूचित उद्योगासाठी दशविवेकित असली आहे.

Sanket

(सं. घ. कानडें)
कामगार वप आयुक्त (प्र.वि.), मुंबई
व सहाय्य प्राधिकारी
किमान वेतन अधिनियम, १९४८

छत्तीसगढ़ राजपत्र

(असाधारण) प्राधिकार से प्रकाशित

क्रमांक 1114]

नवा रायपुर, नवा रायपुर, 13 फरवरी 2025 — भाषा 24, अ. 1446

श्रम विभाग

मंत्रालय, महानदी भवन, नवा रायपुर अटल नगर

नवा रायपुर अटल नगर, दिनांक 13 फरवरी 2025

अधिसूचना

क्रमांक एफ-10-12/2017/16/434.— छत्तीसगढ़ दुकान एवं स्थापना (नियोजन एवं सेवा की शर्तों का विनियमन) अधिनियम, 2017 (क. 21 सन 2018) जो कि छत्तीसगढ़ राजपत्र (असाधारण) में दिनांक 23 अगस्त, 2018 को तथा उक्त अधिनियम की धारा 28 के अंतर्गत प्रदत्त शक्तियों को प्रयोग में लाते हुए छत्तीसगढ़ दुकान एवं स्थापना (नियोजन एवं सेवा की शर्तों का विनियमन) नियम, 2021 की अधिसूचना छत्तीसगढ़ राजपत्र (असाधारण) में दिनांक 03.02.2022 को प्रकाशित की जा चुकी है।

छत्तीसगढ़ दुकान एवं स्थापना (नियोजन एवं सेवा की शर्तों का विनियमन) अधिनियम, 2017 (क. 21 सन 2018) की धारा 1 (4) के अंतर्गत प्रदत्त शक्तियों को प्रयोग में लाते हुए राज्य शासन इस अधिसूचना के जारी होने की तिथि से छत्तीसगढ़ दुकान एवं स्थापना (नियोजन एवं सेवा की शर्तों का विनियमन) अधिनियम, 2017 (क. 21 सन 2018) को प्रभावशील करने के लिए नियत करती है।

No. F-10-12/2017/16/434.— The Chhattisgarh Shops and Establishments (Regulation of Employment and conditions of service) Act, 2017 (21 of 2018) which was published in the Chhattisgarh Gazette (Extraordinary) dated 23rd August, 2018 and in exercise of the powers conferred under section 28 of the said Act The Chhattisgarh Shops and Establishments (Regulation of Employment and Conditions of Service) Rules, 2021 has been published in the Chhattisgarh Gazette (Extraordinary) dated 03-02-2022.

In exercise of the powers conferred under section 1(4) of the Chhattisgarh Shops and Establishments (Regulation of Employment and Conditions of Service) Act, 2017 (No. 21 of 2018) the State Government decides to give effect to the Chhattisgarh Shops and Establishments (Regulation of Employment and Conditions of Service) Act, 2017 (No. 21 of 2018) from the date of issue of this notification.

छत्तीसगढ़ के राज्यपाल के नाम से तथा आदेशानुसार,

चेतन बोरघरिया, उप-सचिव.

“पिजनेस पोस्ट के अन्तर्गत डाक शुल्क के नगद भुगतान (बिना डाक टिकट) के प्रेषण हेतु अनुमत. क्रमांक जी.2-22-छत्तीसगढ़ गजट / 38 सि. से. भिलाई, दिनांक 30-05-2001.”

पंजीयन क्रमांक
“छत्तीसगढ़/वुर्ग/09/2013-2015.”

छत्तीसगढ़ राजपत्र

(असाधारण)

प्राधिकार से प्रकाशित

क्रमांक 307]

रायपुर, गुरुवार, दिनांक 23 अगस्त 2018 — भाद्रपद 1, शक 1939

विधि और विधायी कार्य विभाग
मंत्रालय, महानदी भवन, नया रायपुर

नया रायपुर, दिनांक 23 अगस्त 2018

क्र. 8345/डी. 156/21-अ/प्राल./छ.ग./18. — छत्तीसगढ़ विधान सभा का निम्नलिखित अधिनियम जिस पर दिनांक 28-08-2017 को राज्यपाल एवं दिनांक 03-08-2018 को राष्ट्रपति की अनुमति प्राप्त हो चुकी है, एतद्वारा सर्वसाधारण की जानकारी के लिए प्रकाशित किया जाता है।

छत्तीसगढ़ के राज्यपाल के नाम से आदेशानुसार,
मनीष कुमार ठाकुर, अतिरिक्त सचिव.

छत्तीसगढ़ अधिनियम (क्र. 21 सन् 2018)

छत्तीसगढ़ दुकान एवं स्थापना (नियोजन एवं सेवा की शर्तों का विनियमन) अधिनियम, 2017.

विषय-सूची अध्याय-एक प्रारम्भिक

1. संक्षिप्त नाम, विस्तार तथा प्रारंभ.
2. परिभाषाएं.
3. कतिपय व्यक्तियों तथा परिसरों को अधिनियम का लागू नहीं होना.
4. कतिपय अधिकारों एवं विशेषाधिकारों का प्रभावित न होना.

अध्याय-दो श्रम पहचान संख्या का पंजीयन एवं जारी करना

5. दुकान एवं स्थापना का पंजीयन एवं श्रम पहचान संख्या का जारी करना.

अध्याय-तीन नियोजक का कर्तव्य

6. महिला कर्मकारों के विरुद्ध भेदभाव पर प्रतिषेध.
7. कर्मकारों के स्वास्थ्य एवं सुरक्षा.
8. कार्य के घण्टे.
9. अधिसमय (ओवर टाईम) के लिये वेतन (मजदूरी).
10. पाली एवं विश्राम (अवकाश) की अवधि.

अध्याय-चार अवकाश तथा छुट्टी

11. वार्षिक, आकस्मिक एवं रुग्ण अवकाश एवं अन्य छुट्टियां.

अध्याय-पांच कल्याणकारी उपबंध

12. पीने का पानी.
13. शौचालय एवं प्रसाधन.
14. झूलाघर की सुविधायें.
15. प्राथमिक उपचार.
16. कैंटीन.

अध्याय—छः
फैसिलिटेटर और उनकी शक्तियां एवं कार्य

17. मुख्य फैसिलिटेटर, फैसिलिटेटर की नियुक्ति एवं उनकी शक्तियां.

अध्याय—सात
अभिलेख तथा विवरणियां

18. पंजी एवं अभिलेख का संधारण,
19. वार्षिक विवरणी.

अध्याय—आठ
अपराध तथा शास्तियां

20. इस अधिनियम के प्रावधानों के उल्लंघन के लिये शास्ति.
21. इस अधिनियम के प्रावधानों का उल्लंघन, जिसके परिणामस्वरूप घटना हुई है, के लिये शास्ति.
22. पंजी आदि उपलब्ध कराने हेतु अवरोध, इंकार हेतु शास्ति.
23. अपराध का संज्ञान.
24. अपराधों का प्रशमन.

अध्याय—नौ
विविध

25. संभावना पूर्वक की गई कार्यवाही का संरक्षण,
26. छूट देने की शक्ति,
27. अन्य विधियों के लागू होने पर रोक नहीं.
28. नियम बनाने की शक्ति,
29. कठिनाईयों के निराकरण की शक्ति,
30. निरसन एवं व्यापृति.

छत्तीसगढ़ अधिनियम (क्र. 21 चन् 2018)

छत्तीसगढ़ दुकान एवं स्थापना (नियोजन एवं सेवा की शर्तों का विनियमन) अधिनियम, 2017

दुकानों एवं स्थापनाओं में नियोजित कर्मकारों के नियोजन एवं अन्य सेवा शर्तों के विनियमन से संबंधित विधियों को समेकित एवं संशोधित करने हेतु तथा उनसे संबंधित और उनके आनुषंगिक विषयों हेतु अधिनियम।

भारत गणराज्य के अठसठवें वर्ष में छत्तीसगढ़ विधानमण्डल द्वारा निम्नलिखित रूप में यह अधिनियमित हो:-

अध्याय-एक प्रारम्भिक

संक्षिप्त नाम,
विस्तार, लागू
होना तथा
प्रारम्भ.

1. (1) यह अधिनियम छत्तीसगढ़ दुकान एवं स्थापना (नियोजन एवं सेवा की शर्तों का विनियमन) अधिनियम, 2017 कहलायेगा।
- (2) इसका विस्तार संपूर्ण छत्तीसगढ़ राज्य में होगा।
- (3) यह दस या अधिक कर्मकारों के नियोजन वाले दुकानों और स्थापनाओं पर लागू होगा।
- (4) यह ऐसी तारीख से प्रवृत्त होगा जिसे राज्य शासन, राजपत्र में अधिसूचना द्वारा, नियत करे।

परिभाषाएं:-

2. इस अधिनियम में, जब तक कि संदर्भ से अन्यथा अपेक्षित न हो,-
 - (क) "मुख्य फंसिलिटेटर" से अभिप्रेत है धारा 17 की उप-धारा (1) के अधीन नियुक्त मुख्य फंसिलिटेटर;
 - (ख) "दिन" से अभिप्रेत है मध्य रात्रि से प्रारंभ होने वाले चौबीस घण्टे की कालावधि;
 - (ग) "नियोजक" से अभिप्रेत है स्वामी या व्यक्ति, जिसका किसी दुकान या स्थापना के कार्यों पर अंतिम नियंत्रण हो तथा इसमें सम्मिलित है,-
 - (एक) किसी फर्म या व्यक्तियों के संघ की दशा में, फर्म या संघ का कोई भागीदार या सदस्य;
 - (दो) किसी कम्पनी की दशा में, कम्पनी का निदेशक;
 - (तीन) केन्द्र सरकार या राज्य सरकार या स्थानीय प्राधिकरण के स्वामित्व या उसके द्वारा नियंत्रित किसी दुकान या स्थापना की दशा में, यथास्थिति, केन्द्र सरकार या राज्य सरकार या स्थानीय प्राधिकरण द्वारा ऐसे दुकान या स्थापना के कार्यों के प्रबंधन के लिये नियुक्त व्यक्ति या व्यक्तियों;
 - (घ) "स्थापना" से अभिप्रेत है कोई परिसर, जो कारखाना अथवा दुकान का परिसर नहीं है,-
 - (एक) जिसमें कोई व्यापार, व्यवसाय, विनिर्माण या उससे संबंधित या उसके आनुषंगिक या उसके सहायक कोई कार्य या कोई पत्रकारिता या मुद्रण कार्य या बैंकिंग का व्यवसाय, बीमा, स्टॉक एवं शेयर, ब्रोकरेज या उत्पाद विनिमय का कार्य किया जाता हो; अथवा
 - (दो) जिसे नाट्यशाला, चलचित्र अथवा कोई अन्य सार्वजनिक आमोद प्रमोद या मनोरंजन के रूप में उपयोग किया जाता हो, जिसमें कारखाना अधिनियम, 1948 (1948 का 63) के उपबंध लागू नहीं होते हों;
 - (ङ) "अधिसूचना" से अभिप्रेत है राजपत्र में प्रकाशित अधिसूचना;

- (घ) "विहित" से अभिप्रेत है इस अधिनियम के अधीन निर्मित नियमों द्वारा विहित;
- (छ) "दुकान" से अभिप्रेत है कोई परिसर, जहाँ माल का, या तो फुटकर या थोक, विक्रय किया जाता हो अथवा जहाँ ग्राहकों को सेवायें प्रदान की जाती हैं तथा इसमें सम्मिलित है कार्यालय, भंडारकक्ष, गोदाम, माण्डागार या कार्यगृह या कार्यस्थल, जहाँ निर्मित माल के वितरण या पैकिंग या पुनःपैकिंग करने का कार्य किया जाता हो, किन्तु इसमें कारखाने से संलग्न कोई दुकान, जहाँ दुकान में नियोजित व्यक्तियों को, कारखाना अधिनियम, 1948 (1948 का 63) के अधीन उपबंधित लाभ अनुज्ञात किया जाता हो, सम्मिलित नहीं है;
- (ज) "मजदूरी" से अभिप्रेत है सभी पारिश्रमिक (चाहे वेतन, भत्ते या अन्य रूप में हो), जो धनराशि के अंतर्गत अभिव्यक्त हो अथवा इस प्रकार अभिव्यक्त किये जाने के योग्य हो, जो कि, यदि अभिव्यक्त या विवक्षित, नियोजन के शर्तों की पूर्ति हो गई हो, नियोजित व्यक्ति को उसके नियोजन या ऐसे नियोजन में किये गये कार्य के संबंध में देय होता, और इसमें सम्मिलित है,—
- (एक) पक्षकारों के बीच किसी अधिनिर्णय या समझौता या किसी न्यायालय या अधिकरण के किसी आदेश के अधीन संदेय कोई पारिश्रमिक;
- (दो) कोई पारिश्रमिक, जिसका नियोजित व्यक्ति अधिसमय (ओवर टाईम) कार्य या अवकाश या कोई अवकाश की कालावधि के संबंध में हकदार है;
- (तीन) नियोजन के निबंधनों के अधीन संदेय कोई अतिरिक्त पारिश्रमिक (चाहे वह बोनस या कोई अन्य नाम से जाना जाता हो);
- (चार) कोई राशि, जो नियोजित व्यक्ति के नियोजन का पर्यवसान हो जाने के कारण किसी विधि, सविदा या लिखत के अधीन संदेय है जिसमें ऐसी राशि, चाहे कटौती सहित या कटौती के बिना हो, भुगतान करने हेतु उपबंधित हो;
- (पांच) कोई राशि, जिसका नियोजित व्यक्ति, तत्समय प्रवृत्त किसी विधि के अधीन निर्मित किसी योजना के अन्तर्गत हकदार हो, और
- (छ) गृह भाड़ा भत्ता,
- किन्तु इसमें सम्मिलित नहीं है,—
- (क) कोई बोनस, जो नियोजन के निबंधनों के अधीन संदेय पारिश्रमिक का भाग नहीं है या पक्षकारों के बीच हुए किसी अधिनिर्णय या समझौता या न्यायालय के किसी आदेश के अधीन संदेय नहीं है;
- (ख) किसी आवास सुविधा या रोशनी, जल, चिकित्सीय परिचर्या या अन्य सुख-सुविधा के प्रदाय या किसी ऐसी सेवा का मूल्य, जो राज्य सरकार के साधारण या विशेष आदेश द्वारा वेतन (मजदूरी) की संगणना से अपवर्जित है;
- (ग) किसी पेंशन या भविष्य निधि में नियोजक द्वारा संदत्त कोई अभिदाय, और ब्याज जो उस पर प्रोद्भूत किया जा सकेगा;
- (घ) कोई यात्रा भत्ता या किसी यात्रा रियायत का मूल्य;
- (ङ) किसी नियोजित व्यक्ति को विशेष व्यय चुकाने के लिए संदत्त कोई राशि, जो उसे अपने नियोजन की प्रकृति के कारण उठाने पड़े, या

- (घ) उप-खण्ड (4) में विनिर्दिष्ट मामलों से भिन्न मामलों में नियोजन के पर्यवसित होने पर संदेय कोई उपादान;
- (झ) "सप्ताह" से अभिप्रेत है शनिवार मध्य रात्रि से प्रारंभ होने वाले सात दिनों की कालावधि या ऐसी अन्य रात्रि, जैसा कि मुख्य फ़ैसिलिटेटर द्वारा विशेष क्षेत्र के लिए लिखित में अनुमोदित किया जाये;
- (ञ) "कर्मकार" से अभिप्रेत है कोई ऐसा व्यक्ति (प्रशिक्षु अधिनियम, 1961 (1961 का 52) के अधीन प्रशिक्षु को छोड़कर), जिसे कोई शारीरिक श्रम, अकुशल, कुशल, तकनीकी, प्रायोगिक या लिपिकीय कार्य हेतु किराये या प्रतिफल पर नियोजित किया गया हो, चाहे नियोजन की शर्तें अनिव्यक्त हो या विवक्षित हो।

कतिपय
व्यक्तियों तथा
परिसरों को
अधिनियम का
लागू नहीं होना।

3. (1) इस अधिनियम के प्रावधान निम्नलिखित को लागू नहीं होंगे,—
- (क) ऐसा कर्मकार जो गोपनीय, प्रबंधकीय या पर्यवेक्षण प्रकृति के प्रास्थिति पर किसी दुकान या स्थापना में कार्यरत हो;
- (ख) कोई कर्मकार जिसका कार्य स्वाभाविक रूप से अनिरंतर रहा हो;
- (ग) शासन या स्थानीय प्राधिकारी के किसी कार्यालय;
- (घ) भारतीय रिजर्व बैंक के किसी कार्यालय;
- (ङ.) रोगी, अशक्त, निराश्रित या मानसिक रूप से अप्रौढ्य के उपचार या परिचर्या हेतु प्रयुक्त कोई स्थापना; और
- (च) किसी नियोजक के कुटुम्ब का सदस्य।
- (2) उप-धारा (1) के खण्ड (क) में निर्दिष्ट कर्मकारों की सूची, दुकान अथवा स्थापना के वेबसाइट पर तथा वेबसाइट के अभाव में, दुकान या स्थापना के सहज दृश्य स्थान पर प्रदर्शित की जायेगी एवं उसकी एक प्रति फ़ैसिलिटेटर को भेजी जायेगी।

कतिपय
अधिकारों एवं
विशेषाधिकारों
का प्रभावित न
होना।

4. इस अधिनियम में अंतर्विष्ट कोई भी बात, किसी अधिकार या विशेषाधिकार पर प्रतिकूल प्रभाव नहीं डालेगा, जिसका कोई कर्मकार तत्समय प्रवृत्त किसी विधि, अवार्ड, अनुबंध, संविदा, प्रथा या प्रचलन के अधीन हकदार है।

अध्याय—दो

श्रम पहचान संख्या का पंजीयन एवं जारी करना

दुकान एवं
स्थापना का
पंजीयन एवं श्रम
पहचान संख्या
का जारी करना।

5. (1) अधिनियम के प्रारंभ होने पर, प्रत्येक दुकान एवं स्थापना, जिसमें दस या अधिक कर्मकार नियोजित हैं, ऐसे प्रारंभ होने की तिथि से अथवा तिथि, जिस पर ऐसा दुकान या स्थापना अस्तित्व में आया है, से छः माह की कालावधि के भीतर पंजीयन हेतु आवेदन करेगा एवं श्रम पहचान संख्या प्राप्त करेगा।
- (2) प्रत्येक दुकान एवं स्थापना, जिसमें दस या अधिक कर्मकार नियोजित हैं, पंजीयन हेतु ऐसे प्राधिकारी को, ऐसे प्ररूप एवं रीति में, जैसा कि विहित किया जाये, आवेदन प्रस्तुत करेगा।
- (3) उप-धारा (2) में निर्दिष्ट प्राधिकारी, उप-धारा (2) के अधीन आवेदन प्राप्त होने पर, दुकान अथवा स्थापना का पंजीयन करेगा और ऐसे प्ररूप में, जैसा कि विहित किया जाये, श्रम पहचान संख्या जारी करेगा।
- (4) इस धारा में अंतर्विष्ट किसी बात के होते हुए भी, कर्मचारी राज्य बीमा अधिनियम, 1948 (1948 का 34) अथवा कर्मचारी भविष्य निधि एवं प्रकीर्ण

उपबंध अधिनियम, 1952 (1952 का 19) अथवा इसके अधीन बनाये गये किन्हीं नियमों, विनियमों या योजनाओं के प्रावधानों के अधीन पंजीकृत दुकानों और स्थापनाओं को इस अधिनियम के प्रयोजन के लिए पंजीकृत माना जायेगा।

परन्तु यह कि ऐसे दुकानों एवं स्थापनाओं को इस अधिनियम के प्रारंभ होने के छः माह की कालावधि के भीतर, ऐसी रीति में, जैसा कि विहित किया जाये, श्रम पहचान संख्या प्राप्त करेगा।

अध्याय-तीन नियोजक का कर्तव्य

6. (1) किसी महिला कर्मकार के विरुद्ध शर्ती, प्रशिक्षण, स्थानांतरण, पदोन्नति या वेतन (मजदूरी) से संबंधित मामले में, भेदभाव नहीं किया जायेगा।
(2) किसी महिला को, सुबह 6 बजे से रात्रि 9 बजे के मध्य को छोड़कर, दुकान या स्थापना में अपेक्षित या अनुज्ञात नहीं किया जायेगा।

महिला कर्मकारों
के विरुद्ध
भेदभाव पर
प्रतिषेध.

परन्तु यह कि जहां राज्य शासन या उसके द्वारा इस निमित्त प्राधिकृत किसी व्यक्ति का समाधान हो जाता है कि आश्रय, विश्राम गृह, रात्रि शिशु गृह, महिला प्रसाधन, उसकी गरिमा, सम्मान एवं सुरक्षा का समुचित संरक्षण, यौन उत्पीड़न से सुरक्षा एवं दुकान एवं स्थापना से उनके विद्यमान निवास के द्वार तक उनको पहुंचाने की व्यवस्था ऐसे दुकान या स्थापना में है, तो वह, अधिसूचना द्वारा, महिला कर्मकार की सहमति अभिप्राप्त करने के पश्चात्, ऐसी शर्तों, जैसा कि अधिसूचना में विनिर्दिष्ट किया जाये, के अधधीन रहते हुए, रात्रि 9 बजे से सुबह 6 बजे तक कार्य करने हेतु उनको अनुज्ञात कर सकेगा।

7. (1) प्रत्येक नियोजक, कर्मकारों के स्वास्थ्य एवं सुरक्षा (जिसमें सफाई, प्रकाश, खिड़कियां एवं अग्नि से बचाव) से संबंधित ऐसे उपाय करेगा, जैसा कि विहित किया जाये।
(2) प्रत्येक नियोजक, ऐसे दुकान या स्थापना में नियोजित कर्मकारों के सतत एवं पर्याप्त पर्यवेक्षण की व्यवस्था करने हेतु तथा किसी प्रकार के दुर्घटना के होने से रोकने के लिए उप-धारा (1) के अंतर्गत उपबंधित आवश्यक उपाय सुनिश्चित करने हेतु उत्तरदायी होगा।

कर्मकारों के
स्वास्थ्य एवं
सुरक्षा.

8. (1) किसी भी वयस्क कर्मकार से दुकान या स्थापना में सप्ताह में अड़तालीस घण्टे एवं एक दिन में नौ घण्टे से अधिक निरंतर कार्य करने की अपेक्षा नहीं की जायेगी अथवा उन्हें अनुज्ञात नहीं किया जायेगा जब तक कि प्रत्येक पांच घंटे के पश्चात् उसे विश्राम अंतराल, जो आधे घण्टे से कम न हो, नहीं दिया गया हो।

कार्य के घण्टे.

परन्तु अत्यावश्यक प्रकृति के कार्य की दशा में एवं फैसिलिटेटर की पूर्व अनुमति से, कार्य के घण्टे या साप्ताहिक विश्राम को शिथिल की जा सकेगी।

- (2) किसी दुकान या स्थापना में एक पाली में विश्राम अंतराल सहित कार्य के कुल घण्टों की अवधि, साढ़े दस घण्टे से अधिक नहीं होगी और यदि कर्मकार को अनिरंतर प्रकृति के कार्य या अतिआवश्यक कार्य सौंपे गये हैं, तो कार्य की कुल अवधि, बारह घण्टे से अधिक नहीं होगी।
(3) यदि एक दिन में नौ घण्टे एवं सप्ताह में अड़तालीस घण्टे से अधिक कार्य किया जाता है, तो वह अधिसमय (ओवर टाईम) माना जायेगा और अधिसमय (ओवर टाईम) घण्टे की कुल संख्या, तीन माह की अवधि में एक सौ पच्चीस घण्टे से अधिक नहीं होगी।
(4) राज्य शासन,—

- (क) उप-धारा (1) के अधधीन रहते हुए, एक या अधिक विनिर्दिष्ट अंतरालों सहित कार्य के घण्टे, जो किसी भी दुकान या

स्थापना में नियोजित कर्मकारों के लिये सामान्य कार्य दिवस होगा, निर्धारित करने;

- (ख) सात दिवस की प्रत्येक कालायधि में एक विश्राम (अवकाश) दिवस की व्यवस्था, जो किसी भी दुकान या स्थापना में नियोजित सभी कर्मकारों को अनुज्ञात होगा, एवं ऐसे विश्राम (अवकाश) दिवस के संबंध में पारिश्रमिक के भुगतान की व्यवस्था,

के लिये नियम बनायेगा।

- (5) उप-धारा (1) एवं (2) के उपबंध, ऐसे दुकान एवं स्थापना में नियोजित कर्मकारों के निम्नलिखित श्रेणियों के संबंध में, केवल ऐसी सीमा एवं ऐसी शर्तों के अधीन, जैसा कि विहित किया जाये, लागू होंगे, अर्थात्:-
- (क) आवश्यक या अति आवश्यक कार्य में संलग्न कर्मकार, जिन्हें उस कार्य से नजर अंदाज अथवा निवारित नहीं किया जा सका हो;
- (ख) प्रारंभिक या पूरक प्रकृति के कार्य में संलग्न कर्मकार, जिनके द्वारा उस कार्य को नियमों में वर्णित कार्य के सामान्य घण्टे के बाद किया जाना आवश्यक हो;
- (ग) तकनीकी कारणों से किसी कार्य में संलग्न कर्मकार, जिनके द्वारा उस कार्य को उसी दिन पूर्ण करना हो;
- (घ) ऐसे कार्य में संलग्न कर्मकार जो प्राकृतिक आपदा संबंधी अनियमित कार्य पर लगने वाले समय के सिवाय, नहीं किया जा सकता; और
- (ङ) उच्च कुशल कर्मकार (जैसे कि सूचना प्रौद्योगिकी, की स्थापना, बायो तकनीकी और शोध तथा विकास विभाग में कार्यरत कर्मकार)।

अधिसमय (ओवर टाईम) के लिये वेतन (मजदूरी)

9. जहां किसी कर्मकार से किसी दिन नौ घण्टे अथवा सप्ताह में अड़तालीस घण्टे से अधिक कार्य करने की अपेक्षा की जाती है, तो वह, उसे प्राप्त होने वाली सामान्य वेतन (मजदूरी) से दुगुनी दर पर वेतन (मजदूरी) अथवा ऐसा उच्चतम राशि, जैसा कि विहित किया जाये, प्राप्त करने का हकदार होगा।

पाली एवं विश्राम (अवकाश) की अवधि

10. (1) दुकान या स्थापना के एक विभाग या उस विभाग के किसी शाखा में, एक से अधिक पाली में कार्य किया जा सकेगा एवं कर्मकार को नियोजक के विवेकानुसार किसी भी पाली में कार्य करने हेतु अपेक्षित किया जा सकेगा।
- (2) किसी दुकान अथवा स्थापना में सप्ताह में सभी दिनों में इस शर्त के अधीन रहते हुए कार्य किया जा सकेगा कि विश्राम हेतु प्रत्येक कर्मकार को लगातार कम से कम चौबीस घण्टे की साप्ताहिक छुट्टी अनुज्ञात किया जाये।
- (3) यदि कोई कर्मकार साप्ताहिक छुट्टी लेने से इंकार करता है तो उसके बदले में उसे, ऐसी साप्ताहिक छुट्टी के दो माह के भीतर, प्रतिकारात्मक अवकाश दिया जायेगा।
- (4) ऐसी पालियों में कार्यरत सभी श्रेणी के कर्मकारों के एक सप्ताह में किये गये कार्य की कालायधि तथा घंटों की जानकारी, सभी कर्मकारों को लिखित में दी जायेगी एवं उसे फैंसिलिटेटर को इलेक्ट्रॉनिक रूप से या अन्यथा भेजी जायेगी।
- (5) जहां किसी कर्मकार से विश्राम के दिन में भी कार्य करने की अपेक्षा की जाती है तो वह, उसके सामान्य वेतन (मजदूरी) के दर से दुगुनी दर पर वेतन प्राप्त करने का हकदार होगा।

अध्याय-चार
अवकाश तथा छुट्टी

11. (1) प्रत्येक कर्मकार को वेतन (मजदूरी) सहित साप्ताहिक छुट्टी दिया जायेगा:

परन्तु राज्य शासन, अधिसूचना द्वारा, क्षेत्र के पृथक पृथक श्रेणी के दुकानों और स्थापनाओं के लिए पृथक पृथक दिनों को साप्ताहिक छुट्टी के रूप में नियत कर सकेगा।

- (2) प्रत्येक कर्मकार को प्रत्येक कैलेंडर वर्ष में वेतन (मजदूरी) सहित आठ दिनों के आकस्मिक अवकाश की पात्रता होगी जो कर्मकार के खाते में त्रैमासिक आधार पर जमा होगी।
- (3) प्रत्येक कर्मकार जिसने किसी दुकान या स्थापना में दो सौ चालीस दिन या अधिक की कालावधि तक एक कैलेंडर वर्ष में कार्य किया है, तो पूर्व कैलेंडर वर्ष के दौरान उसके द्वारा किये गये कार्य के प्रत्येक बीस दिनों के लिये एक दिन की दर से संगणित दिनों की संख्या के लिये वेतन (मजदूरी) सहित अवकाश, परवात्पूर्वी कैलेंडर के दौरान अनुज्ञात की जायेगी।
- (4) प्रत्येक कर्मकार को अधिकतम पैंतालीस दिन तक के अर्जित अवकाश संग्रहित करने हेतु अनुमति होगी।
- (5) जहां नियोजक पन्द्रह दिन पूर्व आवेदन दिये जाने पर भी अवकाश स्वीकृत करने से इंकार करता है तो कर्मकार को, पैंतालीस दिन से अधिक के अवकाश का नकदीकरण प्राप्त करने का अधिकार होगा:

परन्तु यदि कोई कर्मकार इस धारा के अंतर्गत अवकाश की पात्रता रखता है, उसे अवकाश स्वीकृत करने के पूर्व उसके नियोजक द्वारा मुक्त कर दिया जाता है अथवा यदि उसने अवकाश हेतु आवेदन कर दिया है एवं उस अवकाश को देने से इंकार कर दिया गया है, वह सेवानिवृत्त होने, त्यागपत्र, मृत्यु या स्थायी निशक्तता के कारण अपने नियोजन से पृथक हो जाता है, तो नियोजक, उसे देय अवकाश की कालावधि के लिये पूर्णतः वेतन (मजदूरी) संदाय करेगा।

- (6) कोई भी कर्मकार, एक कैलेंडर वर्ष में आठ त्यौहारी छुट्टियों के भुगतान का अर्थात् स्वतंत्रता दिवस, गणतंत्र दिवस एवं गांधी जयंती तथा ऐसी अन्य पांच त्यौहारी छुट्टियां जिन्हें वर्ष के प्रारंभ होने के पहले नियोजक एवं कर्मकारों के मध्य सहमति हो, हकदार होगा।
- (7) उप-धारा (3) के प्रयोजनों के लिये,—

- (क) औद्योगिक नियोजन (स्थायी आदेश) अधिनियम, 1946 (1946 का 20) के अधीन प्रमाणित स्थायी आदेश के अंतर्गत समझौता अथवा संविदा या अनुमति द्वारा किसी दिन का ले-ऑफ़;
- (ख) महिला कर्मकारों के मामले में, मातृत्व हित लाभ अधिनियम, 1961 (1961 का 53) के प्रावधानों के अधीन मातृत्व अवकाश;
- (ग) उस वर्ष के पूर्व में अर्जित अवकाश जिसने अवकाश का उपभोग किया गया है;
- (घ) उसके नियोजन के दौरान हुये दुर्घटना से कारित अस्थायी निशक्तता के कारण कर्मकार की अनुपस्थिति,

जो ऐसा दिन समझा जायेगा जिस पर कर्मकार ने दुकान या स्थापना में दो सौ चालीस दिवस या उससे अधिक की कालावधि की गणना के प्रयोजन के लिये कार्य किया है, किन्तु इन दिनों के लिये अवकाश प्राप्त नहीं होगी।

- (8) उप-धारा (3) के अधीन अनुज्ञेय अवकाश, सभी छुट्टियों (अवकाश) के अनन्य होंगे चाहे वे अवकाश की कालावधि के दौरान घटित हो या इसके अंत में हो।

वार्षिक,
आकस्मिक एवं
रुग्ण अवकाश
एवं अन्य
छुट्टियां.

**अध्याय-पांच
कल्याणकारी उपबंध**

पीने का पानी.	12. प्रत्येक नियोजक, उचित स्थान पर पर्याप्त मात्रा में स्वास्थ्यप्रद पेयजल की व्यवस्था एवं रख-रखाव करेगा जो दुकान या स्थापना में नियोजित समस्त कर्मचारियों के लिए सुविधानुसार अवस्थित हो।
शौचालय एवं प्रसाधन.	13. प्रत्येक नियोजक यथा विहित पुरुष एवं महिलाओं के लिए प्रयाप्त रूप से शौचालय एवं प्रसाधन सुविधा उपलब्ध करायेगा। जो दुकान या स्थापना में नियोजित कर्मचारों के लिए सुगमता से पहुंचनीय स्थान पर अवस्थित होगा।
परन्तु विभिन्न नियोजक सामान्य सुविधायें उपलब्ध करा सकेंगे यदि किसी दुकान अथवा स्थापना में स्थान या अन्यथा कमी के कारण संभव न हो।
झूलाघर सुविधायें.	14. प्रत्येक दुकान या स्थापना में जहां तीस या उससे अधिक महिला कर्मकार नियोजित हैं अथवा पचास या उससे अधिक कर्मकार सामान्यतः नियोजित है तो नियोजक, ऐसे समुचित कक्ष या कक्षों की व्यवस्था एवं रख-रखाव करेगा जिसमें ऐसे महिला कर्मचारों के बच्चों के उपयोग के लिये झूलाघर हो।
परन्तु यदि दुकान एवं स्थापना के समूह, एक किलोमीटर की परिधि के भीतर सामान्य झूलाघर प्रदान करने का निर्णय लेता है, तो उसकी अनुमति, आदेश द्वारा, ऐसी शर्तों, जैसा कि आदेश में विनिर्दिष्ट किया जाए, के अधीन रहते हुए मुख्य फंसिलिटेटर द्वारा दी जाएगी।
प्राथमिक उपचार.	15. प्रत्येक नियोजक, कार्यस्थल पर प्राथमिक उपचार की ऐसी व्यवस्था करेगा, जैसा कि विहित किया जाए।
केन्टीन.	16. राज्य शासन, ऐसे दुकानों एवं स्थापनाओं में, जहां नियोजित कर्मकारों अथवा सामान्य तौर पर कर्मचारों की संख्या एक सौ से कम नहीं है, उन कर्मकारों के उपयोग के लिये केन्टीन की व्यवस्था करने एवं रख-रखाव करने की नियोजक से अपेक्षा करेगा।
परन्तु यदि दुकानों एवं स्थापनाओं का समूह, सामान्य केन्टीन व्यवस्था करने का निर्णय लेता है तो उसकी अनुमति मुख्य फंसिलिटेटर द्वारा, आदेश द्वारा, ऐसी शर्तों, जैसा कि आदेश में विनिर्दिष्ट किया जाए, के अधीन रहते हुए दी जाएगी।

**अध्याय-छः
फंसिलिटेटर और उनकी शक्तियां एवं कार्य**

मुख्य फंसिलिटेटर, फंसिलिटेटर की नियुक्ति एवं उनकी शक्तियां.

17. (1) राज्य शासन, अधिसूचना द्वारा ऐसे व्यक्तियों की नियुक्ति कर सकेगा जो इस अधिनियम के उद्देश्यों के लिये फंसिलिटेटर होने के लिये विहित अर्हता रखते हों एवं उन्हें ऐसे स्थानीय सीमा के भीतर कार्यभार सौंपा जा सकेगा, जैसा कि वह उचित समझे।
- परन्तु यह कि राज्य शासन अधिसूचना द्वारा मुख्य फंसिलिटेटर की नियुक्ति कर सकेगा जो इस अधिनियम के अधीन उसको प्रदत्त शक्तियों के अतिरिक्त पूरे राज्य में फंसिलिटेटर की शक्तियों का प्रयोग करेगा।
- (2) राज्य शासन, दुकानों अथवा स्थापनाओं के निरीक्षण हेतु एक योजना विहित करेगा जो एक वेब आधारित निरीक्षण श्रेण्यूल उपलब्ध करायेगा।
- (3) प्रत्येक फंसिलिटेटर एवं मुख्य फंसिलिटेटर जो उप-धारा (1) के अधीन नियुक्त किये गये हैं, भारतीय दण्ड संहिता (1860 का 45) की धारा 21 के अर्थ के भीतर लोक सेवक समझे जायेंगे एवं ऐसे प्राधिकारी, जैसा कि राज्य शासन इस निमित्त विनिर्दिष्ट करें, के पदीय तौर पर अधीनस्थ होंगे।
- (4) ऐसी शर्तों, जैसा कि विहित किया जाये, के अधीन रहते हुए फंसिलिटेटर, स्थानीय सीमाओं जिसके लिए वह नियुक्त है, के भीतर—
- (एक) नियोजकों एवं कर्मकारों को सलाह दे सकेगा एवं उन्हें ऐसी

- जानकारी जैसा कि इस अधिनियम के प्रावधानों को प्रभावी अनुपालन के लिये आवश्यक समझता हो, उपलब्ध करा सकेगा;
- (बो) उप-धारा (2) के अधीन निर्दिष्ट निरीक्षण हेतु योजनाओं के अनुसार दुकान या स्थापना का निरीक्षण कर सकेगा एवं—
- (क) कोई व्यक्ति जो दुकान या स्थापना के किसी परिसर में पाया जाता है और उसके लिए पास विश्वास करने का कारण है कि दुकान या स्थापना का कर्मकार है, परीक्षण कर सकेगा;
- (ख) किसी व्यक्ति से जो उसके अधिकार क्षेत्र में है व्यक्तियों के नाम और पते के संबंध में कोई जानकारी देने हेतु अपेक्षा कर सकेगा;
- (ग) ऐसे पंजी, वेतन के दस्तावेज या नोटिस या उसके किसी भाग, जैसा कि इस अधिनियम के अधीन अपराध के संबंध में जो कि फैसिलिटेटर सुसंगत मानता है, तथा फैसिलिटेटर के पास विश्वास करने का पर्याप्त कारण है कि नियोक्ता द्वारा अपराध किया गया है, की तलाशी, जब्ती या प्रतिलिपि ले सकेगा;
- (घ) भुट्टि एवं दोष जो तत्समय प्रवृत्त किसी विधि सम्मत न हो, राज्य शासन की जानकारी में ला सकेगा; और
- (ङ) ऐसी अन्य शक्तियाँ का प्रयोग, जैसा कि विहित किया जाये:

परंतु यह कि किसी व्यक्ति को इस धारा के अधीन किसी प्रश्न का उत्तर देने अथवा स्वयं को दोषी ठहराने हेतु कोई सहाय्य देने के लिए बाध्य नहीं किया जायेगा।

- (5) उप-धारा (4) के अधीन फैसिलिटेटर द्वारा अपेक्षित कोई दस्तावेज प्रस्तुत करने या कोई जानकारी देने के लिए अपेक्षित कोई व्यक्ति भारतीय दण्ड संहिता (1860 का 45) की धारा 175 एवं धारा 176 के अर्थ के भीतर ऐसा करने के लिए विधिक रूप से बाध्य समझा जायेगा।
- (6) दंड प्रक्रिया संहिता, 1973 (1974 का 2) के उपबंध, जहां तक हो सके, उप-धारा 4 के खण्ड (दो) के उप-खण्ड (ग) के अधीन तलाशी एवं जब्ती के लिए लागू होंगे, जैसे कि वे उक्त संहिता की धारा 94 के अधीन जारी वारंट के प्राधिकार के अन्तर्गत तलाशी या जब्ती के लिए लागू होते हैं।

अध्याय—सात

अभिलेख तथा विवरणियां

18. (1) प्रत्येक नियोजक, ऐसी पंजियां एवं अभिलेख संधारित करेगा जैसा कि विहित किया जाये।
- (2) अभिलेखों का संधारण इलेक्ट्रानिक रूप से अथवा हस्तलिपि में किया जा सकेगा।

पंजी एवं अभिलेख का संधारण.

परंतु फैसिलिटेटर द्वारा निरीक्षण के दौरान यदि ऐसे अभिलेख की हार्ड प्रति की मांग की जाती है, तो उसकी सम्यक् रूप से हस्ताक्षरित प्रति नियोजक द्वारा प्रस्तुत किया जायेगा।

19. दुकान या स्थापना का प्रत्येक नियोजक, ऐसे प्ररूप तथा रीति में (इलेक्ट्रानिक प्ररूप सहित), ऐसे प्राधिकारी को, वार्षिक विवरणी प्रस्तुत करेगा, जैसा कि विहित किया जाये।

वार्षिक विवरणी.

अध्याय-आठ
अपराध तथा शास्ति

- इस अधिनियम के प्रावधानों के उल्लंघन के लिए शास्ति.
20. (1) जो कोई, इस अधिनियम या इसके अधीन बनाये गये नियमों के प्रावधानों का उल्लंघन करता है, तो उसे ऐसे जुर्माने, जो दो लाख रुपये तक का हो सकेगा और निरंतर उल्लंघन की दशा में, प्रत्येक दिन, जिसके दौरान उल्लंघन जारी रहता है, के लिए अतिरिक्त जुर्माने, जो दो हजार रुपये तक का हो सकेगा, से दण्डित किया जायेगा।
- परंतु जुर्माने की कुल राशि, नियोजित प्रति कर्मकार दो हजार रुपये से अधिक नहीं होगी।
- (2) यदि कोई व्यक्ति, जिसे उप-धारा (1) के अंतर्गत दण्डनीय किसी अपराध का सिद्धादोष ठहराया गया हो, पुनः उसी प्रावधान के उल्लंघन अंतर्भूत अपराध का, या उसके अनुपालन में विफलता का, दोषी पाया जाता है, तो उसे, पश्चातवर्ती दोषसिद्धी पर जुर्माने, जो एक लाख रुपये से कम नहीं होगा किन्तु जो पांच लाख रुपये तक का हो सकेगा, से दण्डित किया जायेगा।
- इस अधिनियम के प्रावधानों का उल्लंघन, जिसके परिणाम स्वरूप घटना हुई है, के लिए शास्ति.
21. इस अधिनियम में अभिव्यक्त रूप से अन्यथा उपबोधित के सिवाय, जहां कोई नियोजक, इस अधिनियम या इसके अधीन बनाये गये किसी नियमों के किसी प्रावधानों के उल्लंघन का दोषी पाया जाता है, जिसके परिणाम स्वरूप दुर्घटना में कर्मकार को गंभीर शारीरिक क्षति हुई है, अथवा उसकी मृत्यु हुई है, तो वह कारावास से, जो छः माह तक का हो सकेगा और जुर्माने से जो जो दो लाख रुपये से कम नहीं होगा किन्तु जो पांच लाख रुपये तक का हो सकेगा अथवा दोनों से दण्डित किया जायेगा।
- पंजी, आदि उपलब्ध कराने हेतु अवरोध, इंकार हेतु शास्ति.
22. (1) जो कोई, इस अधिनियम के अधीन या इसके द्वारा प्रदत्त किसी शक्ति का प्रयोग करने से, फैसिलिटेटर को जानबूझकर बाधा पहुंचाता है या इंकार करता है अथवा फैसिलिटेटर को दुकान या स्थापना के संबंध में इस अधिनियम अधीन या इसके द्वारा प्राधिकृत कोई निरीक्षण, परीक्षण, जांच एवं अन्वेषण करने के लिए कोई भी युक्तियुक्त सुविधा उपलब्ध कराने से जानबूझकर उपेक्षा करता है, तो वह जुर्माने, जो दो लाख रुपये तक का हो सकेगा, से दण्डित किया जायेगा।
- (2) जो कोई, इस अधिनियम या इसके अधीन बनाये गये नियमों के अनुसरण में रखे गये कोई पंजी या अन्य दस्तावेज, फैसिलिटेटर द्वारा मांगे जाने पर, प्रस्तुत करने से जानबूझकर इंकार करता है अथवा इस अधिनियम के अन्तर्गत उसके कर्तव्य के अनुसरण में कार्यवाही हेतु, फैसिलिटेटर के समक्ष उपस्थित होने से या उसके द्वारा परीक्षा किये जाने से, किसी व्यक्ति को रोकता है या रोकने का प्रयास करता हो या यह विश्वास करने का कारण है कि रोकने हेतु कुछ भी कार्य करता है, तो उसे जुर्माने, जो दो लाख रुपये तक का हो सकेगा, से दण्डित किया जायेगा।
- परंतु जुर्माने की कुल राशि, नियोजित प्रति कर्मकार दो हजार रुपये से अधिक नहीं होगी।
- अपराध का संज्ञान.
23. (1) कोई न्यायालय, इस अधिनियम एवं इसके अधीन बनाये गये नियमों के अंतर्गत दण्डनीय किसी अपराध का संज्ञान तब तक नहीं लेगा, जब तक कि उसके संबंध में कोई परिवाद, फैसिलिटेटर द्वारा ऐसी तारीख, जिस पर कथित अपराध, फैसिलिटेटर की जानकारी में आता है, के तीन माह के भीतर प्रस्तुत नहीं किया जाता है।
- परंतु जहां फैसिलिटेटर द्वारा, अवज्ञा अंतर्विष्ट अपराध हेतु, लिखित आदेश दिया जाता है, तो उसका परिवाद, ऐसी तारीख, जिस पर अपराध किया जाना कथित है, के छः माह के भीतर प्रस्तुत किया जा सकेगा।

- (2) प्रथम श्रेणी के न्यायिक दंडाधिकारी का न्यायालय, इस अधिनियम एवं इसके अधीन बनाये गये नियमों के अंतर्गत दण्डनीय किसी अपराध का विचारण करेगा।
24. (1) दण्ड प्रक्रिया संहिता, 1973 (1974 का 2) में अंतर्विष्ट किसी बात के होते हुए भी, इस अधिनियम के अंतर्गत दण्डनीय कोई अपराध, जो मात्र कारावास से या कारावास और जुर्माने से भी दण्डनीय अपराध नहीं है, अभियुक्त व्यक्ति के आवेदन पर, या तो अभियोजन संस्थित होने के पूर्व या पश्चात् ही, राजपत्रित अधिकारी द्वारा प्रशमन किया जा सकेगा, जैसा कि राज्य शासन अधिसूचना द्वारा, ऐसी रीति के अपराध, जो कि विहित किया जाये, के लिए उपबंधित अधिकतम जुर्माने की पचास प्रतिशत की राशि के लिए, विनिर्दिष्ट करे।
- (2) उप-धारा (1) में अंतर्विष्ट बात,—
- (क) उसी प्रकार का अपराध, जिसका पूर्व में प्रशमन किया गया हो, के कारित करने की;
- (ख) उसी प्रकार का अपराध, जिसके लिए व्यक्ति, पूर्व में दोषसिद्ध ठहराया गया हो, के कारित करने की;
- तारीख से पांच वर्ष की कालावधि के भीतर दूसरी बार या तत्पश्चात् के लिए व्यक्ति द्वारा कारित अपराध पर लागू नहीं होगा।
- (3) उप-धारा (1) में निर्दिष्ट प्रत्येक अधिकारी, राज्य शासन के निर्देशन, नियंत्रण एवं पर्यवेक्षण के अधीन रहते हुए, किसी भी अपराध के प्रशमन करने के लिए अपनी शक्तियों का प्रयोग करेगा।
- (4) अपराध के प्रशमन के लिए प्रत्येक आवेदन, ऐसे प्रारूप एवं रीति में किया जायेगा जैसा कि विहित किया जाये।
- (5) जहाँ किसी अपराध का, अभियोजन संस्थित करने के पूर्व, प्रशमन हो गया हो, वहाँ उस अपराध के संबंध में, अपराधी, जिसके अपराध का इस प्रकार प्रशमन हो गया है, के विरुद्ध कोई अभियोजन संस्थित नहीं किया जायेगा।
- (6) जहाँ किसी अपराध का प्रशमन, अभियोजन संस्थित करने के पश्चात् किया जाता है, वहाँ ऐसा प्रशमन, उप-धारा (1) में निर्दिष्ट अधिकारी द्वारा, लिखित में न्यायालय, जिसमें अभियोजन संस्थित है, के संज्ञान में लाया जायेगा तथा अपराध के प्रशमन की ऐसी सूचना पर, व्यक्ति, जिसके विरुद्ध अपराध का इस प्रकार प्रशमन किया गया है, को निर्मुक्त किया जायेगा।
- (7) कोई व्यक्ति, जो उप-धारा (1) में निर्दिष्ट अधिकारी द्वारा दिये गये आदेश को पालन करने में विफल रहता है, वह, ऐसे जुर्माने के अतिरिक्त, अपराध के लिए उपबंधित अधिकतम जुर्माने के बीस प्रतिशत के बराबर राशि भुगतान करने हेतु दायी होगा।
- (8) इस धारा के प्रावधानों के अन्तर्गत एवं उसके अनुसरण के सिवाय, इस अधिनियम के प्रावधानों के अंतर्गत दण्डनीय किसी अपराध का प्रशमन नहीं किया जायेगा।

अध्याय—नौ विविध

25. इस अधिनियम या इसके अधीन निर्मित किसी नियम के अनुपालन में सद्भावनापूर्वक की गई या की जाने के लिए आशयित किसी कार्य करने के लिए, केन्द्र सरकार या राज्य सरकार की सेवा के कोई लोक सेवक या कोई अन्य व्यक्ति, जो किसी ऐसे लोक सेवक के निर्देश के अधीन कार्य करता है, के विरुद्ध कोई वाद अभियोजन या अन्य विधिक कार्यवाहियाँ नहीं होगी।

अपराधों का प्रशमन.

सद्भावना पूर्वक की गई कार्यवाही का संरक्षण.

छूट देने की शक्ति.

26. राज्य शासन अथवा इस निमित्त सशक्त किया गया कोई अधिकारी, अधिसूचना द्वारा, किसी दुकान या स्थापना या उसके किसी वर्ग या कोई नियोजक या कर्मचारी या नियोजकों या कर्मचारियों के किसी वर्ग, जिस पर यह अधिनियम लागू होता है, को ऐसे निर्बंधन एवं शर्तों, जैसा कि यह उचित समझे, ऐसी कालावधि, जैसा कि आवश्यक समझे के लिए इस अधिनियम के समस्त या किसी प्रावधानों से छूट दे सकेगा।

अन्य विधियों के लागू होने पर रोक नहीं.

27. इस अधिनियम के प्रावधान, तत्समय प्रवृत्त किसी अन्य विधि के प्रावधानों के अतिरिक्त होंगे, उनके अल्पीकरण में नहीं।

नियम बनाने की शक्ति.

28. (1) राज्य शासन, अधिसूचना द्वारा, इस अधिनियम के प्रावधानों के क्रियान्वयन के लिए नियम बना सकेगा।
- (2) विशेषतः एवं पूर्वगामी शक्तियों की व्यापकता पर प्रतिकूल प्रभाव डाले बिना, निम्नलिखित सभी या किन्हीं विषयों के लिए ऐसा नियम उपबंधित किया जा सकेगा, अर्थात्:-
- (क) प्राधिकारी जिसको, एवं प्ररूप और रीति जिसमें, धारा (5) की उप-धारा (2) के अंतर्गत आवेदन किया जायेगा, उप-धारा (3) के अंतर्गत श्रम पहचान संख्या का प्ररूप तथा उप-धारा (4) के अंतर्गत श्रम पहचान संख्या प्राप्त करने की रीति;
- (ख) धारा 7 की उप-धारा (1) के अंतर्गत कर्मचारों के स्वास्थ्य एवं सुरक्षा (सफाई, प्रकाश, रोशनदान, अग्नि की रोकथाम) के संबंध में नियोजक द्वारा की जाने वाली उपाय;
- (ग) धारा 8 की उप-धारा (4) के अंतर्गत नियमों द्वारा उपबंधित विषय;
- (घ) शर्तों जिसके अधीन धारा 8 की उप-धारा (1) एवं उप-धारा (2) के प्रावधान, उस धारा की उप-धारा (5) के अंतर्गत कर्मचारों की कतिपय श्रेणियों को लागू होगी;
- (ङ) धारा 9 के अंतर्गत उपबंधित उच्च वेतन (मजदूरी) की दर;
- (च) धारा 13 के अंतर्गत उपबंधित पर्याप्त शौचालय एवं प्रसाधन की व्यवस्था तथा धारा 15 के अंतर्गत उपबंधित प्रथमोपचार की सुविधा की व्यवस्था;
- (छ) धारा 17 की उप-धारा (1) के अंतर्गत उपबंधित फॅसिलिटेटर की योग्यता, शर्तों जिसके अधीन फॅसिलिटेटर उप-धारा (4) के अंतर्गत उपबंधित अपनी शक्तियों का तथा उप-धारा 4 के खण्ड (दो) के उप-खण्ड (ड) के अंतर्गत उपबंधित उसके द्वारा प्रयोग किये जाने योग्य अन्य शक्तियों का प्रयोग करेगा;
- (ज) धारा 18 की उप-धारा (1) के अंतर्गत उपबंधित नियोजक द्वारा अनुरक्षित की जाने वाली पंजियों एवं अभिलेखों के लिए;
- (झ) धारा 19 के अंतर्गत वार्षिक विवरणी प्रस्तुत करने हेतु प्ररूप एवं रीति (जिसमें इलेक्ट्रॉनिक प्ररूप सम्मिलित है), तथा ऐसे विवरणी को प्राधिकारी को प्रस्तुत किया जायेगा;
- (ञ) धारा 24 की उप-धारा (1) के अंतर्गत उपबंधित अपराधों के प्रशमन की रीति, तथा उप-धारा (4) के अंतर्गत ऐसे प्रशमन के लिए आवेदन करने का प्ररूप एवं रीति;
- (ट) कोई अन्य विषय जो कि विहित किया जाना अपेक्षित हो या विहित किया जाये।

- (3) उप-धारा (1) एवं (2) के अधीन बनाये गये प्रत्येक नियम, राज्य विधान सभा के समक्ष रखा जायेगा।

29. (1) यदि इस अधिनियम के प्रावधानों को प्रभावी बनाने में कोई कठिनाई उद्भूत होती है तो राज्य शासन, राजपत्र में प्रकाशित आदेश द्वारा, ऐसे प्रावधान बना सकेगा, जो इस अधिनियम के प्रावधानों से असंगत न हो, और जैसा कि उसे कठिनाईयों के निराकरण के लिए आवश्यक प्रतीत हो।

कठिनाईयों के
निराकरण की शक्ति.

परंतु इस अधिनियम के प्रारंभ होने की तारीख से दो वर्ष के अवसान के पश्चात् इस धारा के अंतर्गत कोई आदेश नहीं किया जायेगा।

- (2) इस धारा के अंतर्गत किया गया प्रत्येक आदेश, इसके बनाये जाने के पश्चात्, यथा शीघ्र, राज्य विधान सभा के समक्ष रखा जायेगा।

30. (1) छत्तीसगढ़ दुकान एवं स्थापना अधिनियम, 1958 (क.25 सन् 1958) एतद्वारा निरसित किया जाता है।

निरसन एवं व्यावृत्ति.

- (2) उप-धारा (1) के अंतर्गत अधिनियम के निरसन के होते हुए भी, इस प्रकार निरसित अधिनियम के अधीन किया गया कोई कार्य या की गई कोई कार्यवाही, जहां तक ऐसा कार्य या कार्यवाही इस अधिनियम के प्रावधानों से असंगत न हो, इस अधिनियम के प्रावधानों के अंतर्गत किया गया कार्य या की गई कार्यवाही समझी जायेगी।

- (3) इस धारा के अंतर्गत विशेष विषय का वर्णन साधारण खण्ड अधिनियम, 1897 (क. 10 सन् 1897) की धारा 6 की सामान्य प्रयोज्यता को प्रतिकूलित या प्रभावित नहीं करेगा।

नया रायपुर, दिनांक 23 अगस्त 2018

क्र. 8345/डी. 156/21-अ/प्रारू./छ.ग./18. — भारत के संविधान के अनुच्छेद 348 के खण्ड (3) के अनुसरण में इस विभाग की समसंख्यक अधिसूचना दिनांक 23-8-2018 का अंग्रेजी अनुवाद राष्ट्रपति एवं राज्यपाल के प्राधिकार से एतद्वारा प्रकाशित किया जाता है।

छत्तीसगढ़ के राज्यपाल के नाम से आदेशानुसार,
मनीष कुमार ठाकुर, अतिरिक्त सचिव.

CHHATTISGARH ACT

(No. 21 of 2018)

THE CHHATTISGARH SHOPS AND ESTABLISHMENTS (REGULATION OF EMPLOYMENT AND CONDITIONS OF SERVICE) ACT, 2017.

TABLE OF CONTENTS

CHAPTER – I PRELIMINARY

1. Short title, extent, application and commencement.
2. Definitions.
3. Act not to apply to certain persons and premises.
4. Certain rights and privileges not to be affected.

CHAPTER-II

REGISTRATION AND ISSUE OF LABOUR IDENTIFICATION NUMBER

5. Registration of shops and establishment and issue of labour identification number.

CHAPTER-III

DUTIES OF EMPLOYER

6. Prohibition on discrimination against women workers.
7. Health and Safety of workers.
8. Working hours.
9. Wages for overtime.
10. Shifts and period of rest.

CHAPTER – IV LEAVE AND HOLIDAYS

11. Annual, casual and sick leave and other holidays.

**CHAPTER – V
WELFARE PROVISIONS**

12. Drinking water.
13. Latrines and urinals.
14. Crèche facility.
15. First-Aid.
16. Canteen.

**CHAPTER – VI
FACILITATORS AND THEIR POWERS AND FUNCTIONS**

17. Appointment of Chief Facilitator, Facilitators and their powers.

**CHAPTER – VII
RECORDS AND RETURNS**

18. Maintenance of register and records.
19. Annual return.

**CHAPTER – VIII
OFFENCES AND PENALTIES**

20. Penalty for contravention of provisions of this Act.
21. Penalty for contravention of provisions of this Act which resulted in accident.
22. Penalty for obstruction, refusal to provide register, etc.
23. Cognizance of offences.
24. Compounding of offences.

**CHAPTER – IX
MISCELLANEOUS**

25. Protection of action taken in good faith.
26. Power to grant exemption.
27. Application of other laws not barred.
28. Power to make rules.
29. Power to remove difficulties.
30. Repeal and saving.

CHHATTISGARH ACT
(No. 21 of 2018)

**THE CHHATTISGARH SHOPS AND ESTABLISHMENTS (REGULATION
OF EMPLOYMENT AND CONDITIONS OF SERVICE) ACT, 2017**

An Act to consolidate and amend the laws relating to regulation of employment and other service conditions of workers employed in shops and establishments and for matters connected therewith or incidental thereto.

Be it enacted by the Chhattisgarh Legislature in the Sixty-eighth Year of the Republic of India, as follows:-

CHAPTER - I
PRELIMINARY

**Short title, extent,
application and
commencement.**

1. (1) This Act may be called the Chhattisgarh Shops and Establishments (Regulation of Employment and Conditions of Service) Act, 2017.
- (2) It shall extend to the whole State of Chhattisgarh.
- (3) It shall apply to the shops and establishments employing ten or more workers.
- (4) It shall come into force on such date as the State Government may, by notification in the Official Gazette, appoint.

Definitions.

2. In this Act, unless the context otherwise requires,-
- (a) **"Chief Facilitator"** means the Chief Facilitator appointed under sub-section (1) of Section 17;
- (b) **"Day"** means a period of twenty-four hours beginning at mid night;
- (c) **"Employer"** means an owner or a person who has ultimate control over the affairs of a shop or an establishment, and includes,-
- (i) in the case of a firm or association of individuals, a partner or member of the firm or association;
- (ii) in the case of a company, a director of the company;
- (iii) in the case of a shop or an establishment owned or controlled by the Central Government or the State Government or Local Authority, the person or persons appointed to manage the affairs of such shop or establishment by the Central Government or the State Government or Local Authority, as the case may be;
- (d) **"Establishment"** means any premises, not being the premises of a factory or a shop,-
- (i) wherein any trade, business, manufacture, or any work in connection with, or incidental or ancillary thereto, or any journalistic or printing work or business of banking, insurance, stocks and shares, brokerage or produce exchange, is carried on; or
- (ii) which is used as theater, cinema or for any other public amusement or entertainment, to whom the provisions of the Factories Act, 1948 (No. 63 of 1948) does not apply;
- (e) **"Notification"** means a notification published in the Official Gazette;

- (f) **"Prescribed"** means prescribed by rules made under this Act;
- (g) **"Shop"** means any premises where goods are sold, either by retail or wholesale or where services are rendered to customers and includes an office, a store-room, go-down, warehouse or workhouse or work place for distribution or packing or repacking of finished goods is carried on, but does not include a shop attached to a factory where persons employed in such shop are allowed the benefits provided under the Factories Act, 1948 (No. 63 of 1948);
- (h) **"Wages"** means all remuneration (whether by way of salary, allowances or otherwise) expressed in terms of money or capable of being so expressed which would, if the terms of employment, express or implied, were fulfilled, be payable to a person employed in respect of his employment or of work done in such employment, and includes,-
- (i) any remuneration payable under any award or settlement between the parties or under any order of a court or tribunal;
 - (ii) any remuneration to which the person employed is entitled in respect of overtime work or holidays or any leave period;
 - (iii) any additional remuneration payable under the terms of employment (whether called a bonus or by any other name);
 - (iv) any sum which by reason of the termination of employment of the person employed is payable under any law, contract or instrument which provides for the payment of such sum, whether with or without deductions;
 - (v) any sum to which the person employed is entitled under any scheme framed under any law, for the time being in force; and
 - (vi) house rent allowance,
- but does not include,-
- (A) any bonus, which does not form part of the remuneration payable under the terms of employment or which is not payable under any award or settlement between the parties or under any order of a court;
 - (B) the value of any accommodation, or of the supply of light, water, medical attendance or other amenity or of any service excluded from the computation of wages by a general or special order of the State Government;
 - (C) any contribution paid by the employer to any pension or provident fund, and the interest which may have accrued thereon;
 - (D) any travelling allowance or the value of any travelling concession;
 - (E) any sum paid to the employed person to defray special expenses entailed to him by the nature of his employment; or
- any gratuity payable on the termination of employment in cases other than those specified in sub-clause (iv);
- (i) **"Week"** means a period of seven days, beginning at midnight on Saturday night or such other night as may be approved in writing for a particular area by the Chief Facilitator;

- (j) "Worker" means any person (except an apprentice under the Apprentice Act, 1961 (No. 52 of 1961)) employed to do any manual, unskilled, skilled, technical, operational or clerical work for hire or reward, whether the terms of employment be express or implied.

Act not to apply to certain persons and premises.

3. (1) The provisions of this Act shall not apply to,-
- a worker occupying a position of confidential, managerial or supervisory character in a shop or in an establishment;
 - a worker whose work is inherently intermittent;
 - any office of the Government or the Local Authority;
 - any office of the Reserve Bank of India;
 - an establishment used for the care and treatment of the sick, infirm, destitute or mentally unfit; and
 - a member of the family of an employer.
- (2) A list of the workers referred to in clause (a) of sub-section (1) shall be displayed on the website of the shop or establishment and in absence of the website, at a conspicuous place in the shop or establishment and a copy thereof shall be sent to the Facilitator.

Certain rights and privileges not to be affected.

4. Nothing contained in this Act shall adversely affect any right or privilege to which any worker is entitled, under any law, award, agreement, contract, custom or usage for the time being in force.

Registration of shops and establishment and issue of Labour identification Number.

CHAPTER-II REGISTRATION AND ISSUE OF LABOUR IDENTIFICATION NUMBER.

5. (1) On the commencement of this Act, every shop and establishment, employing ten or more workers, shall apply for registration within a period of six months from the date of such commencement or the date on which such shop or establishment comes into existence and obtain a Labour Identification Number.
- (2) Every shop and establishment, employing ten or more workers, shall make an application for registration to such authority and in such form and manner as may be prescribed.
- (3) The authority referred to in sub-section (2) shall, on receipt of an application under sub-section (2), register the shop or establishment and issue a Labour Identification Number in such form as may be prescribed.
- (4) Notwithstanding anything contained in this section, the shops and establishments registered under the provisions of the Employees State Insurance Act, 1948 (No. 34 of 1948) or the Employees Provident Fund and Miscellaneous Provisions Act, 1952 (No. 19 of 1952) or any rules, regulations or schemes made thereunder shall be deemed to be registered for the purposes of this Act.

Provided that such shops and establishments shall, within a period of six months from the commencement of this Act, obtain a Labour Identification Number in such manner as may be prescribed.

CHAPTER-III DUTIES OF EMPLOYER

Prohibition on discrimination against women workers.

6. (1) No woman worker shall be discriminated against in matters concerning recruitment, training, transfers, promotions or wages.

- (2) No woman shall be required or allowed to work in a shop or establishment except between 6 a.m. and 9 p.m.:

Provided that, where the State Government or any person, authorized by it in this behalf, is satisfied that the provision of shelter, rest room, night crèche, ladies' toilet, adequate protection of their dignity, honour and safety, protection from sexual harassment, and their transportation from the shop or establishment to the door step of their residence exists in such shop or establishment, it may, by notification, after obtaining the consent of the woman worker, allow her to work between 9 p.m. and 6 a.m., subject to such conditions as may be specified in the notification.

7. (1) Every employer shall take such measures relating to the health and safety (including cleanliness, lighting, ventilation and prevention of fire) of the workers as may be prescribed.

Health and safety of workers.

- (2) Every employer shall be responsible for providing constant and adequate provisions relating to the health and safety of the workers employed in such shop or establishment and to ensure necessary steps given under sub-section (1) is taken to prevent the happening of any kind of accident.

8. (1) No adult worker shall be required or allowed to work continuously in a shop or establishment for more than forty-eight hours in a week and nine hours in a day, unless he has been given a break of not less than half an hour after every five hours:

Working hours.

Provided that, the working hours or weekly rest may be relaxed in case of work of urgent nature and with the previous permission of the Facilitator.

- (2) The total number of hours of work in a shift including the rest interval shall not exceed ten and half hours in any shop or establishment and in case a worker is entrusted with intermittent nature of work or urgent work, the spread over shall not exceed twelve hours.

- (3) Any working hour beyond nine hours a day or forty-eight hours a week shall be treated as overtime and the total number of overtime hours shall not exceed one hundred and twenty-five hours in a period of three months.

- (4) The State Government shall make rules,-

- (a) subject to sub-section (1), for fixing the number of hours of work which shall constitute a normal working day for the workers employed in the shop or establishment, inclusive of one or more specified intervals;
- (b) for providing a day of rest in every period of seven days which shall be allowed to all the workers employed in the shop or establishment and for the payment of remuneration in respect of such days of rest.

- (5) The provisions of sub-sections (1) and (2) shall, in relation to the following class of workers employed in such shop or establishment, apply only to such extent, and subject to such conditions, as may be prescribed, namely :-

- (a) workers engaged on urgent work or in any emergency which could not have been foreseen or prevented;
- (b) workers engaged in the nature of preparatory or complementary work which must necessarily be carried on outside the normal hours of work laid down in the rules;

- (c) workers engaged in any work which for technical reasons has to be completed before the day is over;
- (d) workers engaged in a work which cannot be carried on except at times dependent on the irregular action for natural forces; and
- (e) highly skilled workers (such as workers working in the establishments of Information Technology, Bio-Technology and Research and Development Divisions).

Wages for overtime. 9.

Where any worker is required to work on any day in excess of nine hours and forty-eight hours in a week, shall be entitled to wages at the rate of twice his ordinary rate of wages or such higher amount, as may be prescribed.

Shifts and period of rest. 10.

- (1) A department or any section of a department of the Shop or Establishment may work in more than one shift and the worker may be required to work in any shift at the discretion of the employer.
- (2) A shop or an establishment may work on all days in a week subject to the condition that every worker shall be allowed weekly holiday of at least twenty-four consecutive hours of rest.
- (3) If a worker is denied weekly holiday, the compensatory leave in lieu thereof shall be given within two months of such weekly holiday.
- (4) The period and hours of work in a week for all classes of workers in such shift shall be informed to all workers in writing and shall be sent to the Facilitator electronically or otherwise.
- (5) Where a worker is required to work on a day of rest, he shall be entitled to wages at the rate of twice his ordinary rate of wages.

CHAPTER-IV LEAVE AND HOLIDAYS.

Annual, casual and sick leave and other holidays. 11.

- (1) Every worker shall be allowed a weekly holiday with wages:
Provided that the State Government may, by notification, fix different days as weekly holiday for different class of shops and establishments of a area.
- (2) Every worker shall be entitled to eight days' casual leave with wages in every calendar year which shall be credited into the account of the worker on a quarterly basis.
- (3) Every worker who has worked for a period of two hundred and forty days or more in a shop or establishment during a calendar year, shall be allowed during the subsequent calendar year, leave with wages for a number of days calculated at the rate of one day for every twenty days of work performed by him during the previous calendar year.
- (4) Every worker shall be permitted to accumulate the earned leave upto a maximum of forty-five days.
- (5) Where the employer refuses to sanction the leave due when applied fifteen days in advance, then the worker shall have a right to encash the leave in excess of forty-five days :

Provided that if a worker is entitled to leave under this section, is discharged by his employer before he has been allowed the leave, or if, having applied for and having been refused the leave, he quits his

employment on account of retirement, resignation, death or permanent disability, the employer shall pay him full wages for the period of leave due to him.

- (6) A worker shall be entitled to eight paid festival holidays in a calendar year, namely, the Independence Day, Republic Day and Gandhi Jayanti and five such other festival holidays as may be agreed between the employer and the workers, before the commencement of the year.
- (7) For the purposes of sub-section (3),-
- (a) any day of lay-off, by agreement or contract or as permissible under the standing order certified under the Industrial Employment (Standing Orders) Act, 1946 (No. 20 of 1946);
 - (b) in the case of a female worker, the maternity leave under the provisions of the Maternity Benefit Act, 1961 (No. 53 of 1961);
 - (c) the leave earned in the year prior to that in which the leave is availed; or
 - (d) the absence of the worker due to temporary disablement caused by accident arising out of and in the course of his employment,-
- shall be deemed to be days on which the worker has worked in a shop or establishment for the purpose of computation of the period of two hundred and forty days or more, but shall not earn leave for these days.
- (8) The leave admissible under sub-section (3) shall be exclusive of all holidays, whether occurring during or at either end of the period of leave.

CHAPTER-V WELFARE PROVISIONS

12.	Every employer shall make sufficient arrangements to provide and maintain at suitable points, conveniently situated for all persons employed in the shop or establishment, a sufficient supply of wholesome drinking water.	Drinking water.
13.	Every employer shall provide sufficient latrine and urinal facilities for male and female as may be prescribed, which shall be so conveniently situated as may be accessible for the workers employed in the shop or establishment:	Latrines and urinals.
	Provided that several employers may provide common facilities, in case it is not possible in a shop or establishment due to constraint in space or otherwise.	
14.	In every shop or establishment wherein thirty or more woman workers are employed or fifty or more workers are ordinarily employed, employer shall provide and maintain a suitable room or rooms as crèche for the use of children of such woman workers:	Crèche facility.
	Provided that if a group of shops or establishments, so decide to provide a common crèche within a radius of one kilometer, then, the same shall be permitted by the Chief Facilitator, by an order, subject to such conditions as may be specified in the order.	

First-Aid.	15.	Every employer shall provide at the place of work first-aid facilities as may be prescribed.
Canteen.	16.	The State Government shall require the employer to provide and maintain in the shop or establishment, wherein not less than one hundred worker are employed or ordinarily employed, to maintain a canteen for the use of its workers: Provided that if a group of shops or establishments, so decide to provide a common canteen, then the same shall be permitted by the Chief Facilitator by an order, subject to such conditions as may be specified in the order.

CHAPTER-VI FACILITATOR AND THEIR POWERS AND FUNCTIONS

Appointment of Chief Facilitator, Facilitators and their powers.

17. (1) The State Government may, by notification, appoint such persons who possess the prescribed qualification to be Facilitator for the purposes of this Act and may assign to them such local limits as it may think fit:
- Provided that the State Government may, by notification, appoint a Chief Facilitator who shall, in addition to the powers conferred on him under this Act, exercise the powers of a Facilitator throughout the State.
- (2) The State Government may prescribe a scheme for inspection of shops and establishments, which shall provide for generation of a web-based inspection schedule.
- (3) Every Facilitator and Chief Facilitator appointed under sub-section (1) shall be deemed to be public servant within the meaning of Section 21 of the Indian Penal Code (No. 45 of 1860), and shall officially be subordinate to such Authority as the State Government may specify in this behalf.
- (4) Subject to such conditions as may be prescribed, a Facilitator may, within the local limits for which he is appointed,-
- (i) advice the employers and workers and provide them such information as may be considered necessary for complying with the provisions of this Act effectively;
 - (ii) inspect the shop or establishment in accordance with the scheme for inspection referred under sub-section (2), and may,-
 - (a) examine any person who is found in any premises of the shop or establishment and whom, the Facilitator has reasonable cause to believe, is a worker of the shop or establishment;
 - (b) require any person to give any information, which is in his power to give, with respect to the names and addresses of the persons;
 - (c) search, seize or take copies of such register, record of wages or notices or portions thereof as the Facilitator may consider relevant in respect of an offence under this Act and which the Facilitator has reason to believe has been committed by the employer;
 - (d) bring to the notice of the State Government defects or abuses not covered by the law for the time being in force; and

- (e) exercise such other powers as may be prescribed:

Provided that no person shall be compelled under this section to answer any question or give any evidence that tends to incriminate himself.

- (5) Any person required to produce any document or to give any information required by a Facilitator under sub-section (4) shall be deemed to be legally bound to do so within the meaning of Sections 175 and section 176 of the Indian Penal Code (No. 45 of 1860).
- (6) The provisions of the Code of Criminal Procedure, 1973 (No. 2 of 1974) shall, so far as may be, apply to the search or seizure under sub-clause (c) of clause (ii) of sub-section (4), as they apply to the search or seizure made under the authority of a warrant issued under Section 94 of the said Code.

CHAPTER VII RECORDS AND RETURNS

18. (1) Every employer shall maintain such registers and records as may be prescribed. **Maintenance of register and records.**
- (2) The records may be maintained electronically or manually:
Provided that at the time of inspection by a Facilitator, a hard copy of such records if demanded, shall be submitted, duly signed by the employer.
19. Every employer of a shop or an establishment shall furnish an annual return, in such form and manner (including electronic form), to such authority as may be prescribed. **Annual return.**

CHAPTER VIII OFFENCES AND PENALTIES

20. (1) Whoever contravenes with the provisions of this Act or the rules made thereunder shall be punishable with fine which may extend to two lakh rupees and in the case of a continuing contravention, with an additional fine which may extend to two thousand rupees for every day during which such contravention continues. **Penalty for contravention of provision of this Act.**
- Provided that the total amount of fine shall not exceed two thousand rupees per worker employed.
- (2) If any person has been convicted of any offence punishable under sub-section (1) is again guilty of an offence involving a contravention or failure of compliance of the same provision, he shall be punishable on a subsequent conviction with fine, which shall not be less than one lakh rupees but which may extend to five lakh rupees.
21. Save as otherwise expressly provided in this Act, where an employer on being held guilty of contravention of any of the provisions of this Act or any rules made thereunder, which has resulted in an accident causing serious bodily injury or death of a worker, shall be punishable with imprisonment which may extend to six months or with fine which shall not be less than two lakh rupees but which may be extended to five lakh rupees or with both. **Penalty for contravention of provisions of this Act which resulted in accident.**
22. (1) Whoever willfully obstructs a Facilitator in exercise of any power conferred on him by or under this Act or refuses or willfully neglects to afford the Facilitator any reasonable facility for making any inspection, examination, inquiry or investigation authorised by or under this Act in **Penalty for obstruction, refusal to provide register, etc.**

relation to a shop or an establishment, shall be punishable with fine which may extend to two lakh rupees.

- (2) Whoever willfully refuses to produce, on the demand by a Facilitator, any register or other document kept in pursuance of this Act or the rules made thereunder or prevents or attempts to prevent or does anything which he has reason to believe to prevent any person from appearing before, or being examined, by a Facilitator action in pursuance of his duties under this Act, shall be punishable with a fine which may extend to two lakh rupees:

Provided that the total amount of fine shall not exceed two thousand rupees per worker employed.

**Cognizance
offences.**

of 23.

- (1) No Court shall take cognizance of any offence punishable under this Act and the rules made thereunder, unless a complaint in respect thereof is made by the Facilitator within three months of the date on which the alleged commission of the offence came to the knowledge of the Facilitator:

Provided that where the offence consists of disobeying a written order made by a Facilitator, complaint thereof may be made within six months of the date on which the offence is alleged to have been committed.

- (2) Court of Judicial Magistrate of the First Class shall try any offence punishable under this Act or the rules made thereunder.

**Compounding
offences.**

of 24.

- (1) Notwithstanding anything contained in the Code of Criminal Procedure, 1973 (No. 2 of 1974), any offence punishable under this Act, not being an offence punishable with imprisonment alone, or with imprisonment and also with fine, may, on an application of the accused person, either before or after the institution of any prosecution, be compounded by a Gazetted officer, as the State Government may, by notification, specify, for a sum amounting to fifty percent of the maximum fine provided for such offence, in the manner as may be prescribed.

- (2) Nothing contained in sub-section (1) shall apply to an offence committed by a person for the second time or thereafter within a period of five years from the date,-

- (a) of commission of a similar offence which was earlier compounded;
- (b) of commission of similar offence for which such person was earlier convicted.

- (3) Every officer referred to in sub-section (1) shall exercise the powers to compound an offence, subject to the direction, control and supervision of the State Government.

- (4) Every application for the compounding of an offence shall be made in such form and manner as may be prescribed.

- (5) Where any offence is compounded before the institution of any prosecution, no prosecution shall be instituted in relation to such offence, against the offender in relation to whom the offence is so compounded.

- (6) Where the composition of any offence is made after the institution of any prosecution, such composition shall be brought by the officer referred to in sub-section (1) in writing, to the notice of the Court in which the prosecution is pending and on such notice of the composition of the offence being given, the person against whom the offence is so compounded shall be discharged.

- (7) Any person who fails to comply with the order made by the officer referred to in sub-section (1), shall be liable to pay a sum equivalent to twenty percent of the maximum fine provided for the offence, in addition to such fine.
- (8) No offence punishable under the provisions of this Act shall be compounded except under and in accordance with the provisions of this section.

CHAPTER IX MISCELLANEOUS

25. No suit, prosecution or other legal proceeding shall lie against any public servant or any other person in the service of the Central Government or the State Government, acting under direction of any such public servant, for anything done in good faith or intended to be done in pursuance of the provisions of this Act or of any rule made thereunder. **Protection of action taken in good faith.**
26. The State Government or any officer empowered in this behalf may, by notification, exempt from the operation of all or any of the provisions of this Act for such period as it considers necessary, any shop or establishment or class thereof or any employer or worker or class of employers or workers to whom this Act applies on such terms and conditions as it may think fit. **Power to grant exemption.**
27. The provisions of this Act shall be in addition to, and not in derogation of, the provisions of any other law for the time being in force. **Application of other laws not barred.**
28. (1) The State Government may, by notification, make rules for carrying out the provisions of this Act. **Power to make rules.**
- (2) In particular and without prejudice to the generality of the foregoing power, such rules may provide for all or any of the following matters, namely :-
- (a) the authority to which and the form and manner in which an application shall be made under sub-section (2), the form of Labour Identification Number under sub-section (3), and the manner of obtaining Labour Identification Number under sub-section (4), of Section 5;
 - (b) the measures to be taken by the employer relating to the health and safety (including cleanliness, lighting, ventilation and prevention of fire) of the workers under sub-section (1) of Section 7;
 - (c) the matters to be provided by rules under sub-section (4) of Section 8;
 - (d) the conditions subject to which the provisions of sub-section (1) and sub-section (2) of Section 8 shall apply to certain class of workers under sub-section (5) of that Section;
 - (e) rate of higher amount of wages provided under Section 9;
 - (f) the provision for sufficient latrine and urinals given under Section 13 and the provision of first-aid facility given under Section 15;
 - (g) the qualifications of Facilitators provided under sub-section (1), conditions subject to which a Facilitator shall exercise his powers given under sub-section (4), and other powers exercisable by him given under sub-clause (c) of clause (ii) of sub-section (4), of Section 17;

- (h) the registers and records to be maintained by the employers given under sub-section (1) of Section 18;
- (i) the form and manner (including electronic form) for furnishing of annual return and the authority to such returns shall be furnished under Section 19;
- (j) the manner of compounding of offences given under sub-section (1), and form and manner for making application for such compounding under sub-section (4), of Section 24;
- (k) any other matter which is required to be, or may be, prescribed.
- (3) Every rule made under sub-section (1) and (2) shall be laid before the State Legislative Assembly.
- Power to remove difficulties.** 29. (1) If any difficulty arises in giving effect to the provisions of this Act, the State Government may, by order, published in the Official Gazette, make such provisions which are not inconsistent with the provisions of this Act as may appear to be necessary for removing the difficulties:
- Provided that no order shall be made under this Section after the expiry of two years from the date of the commencement of this Act.
- (2) Every order made under this section shall be laid, as soon as may be after it is made, before the State Legislative Assembly.
- Repeal and Saving.** 30. (1) The Chhattisgarh Shops and Establishments Act, 1958 (No. 25 of 1958) is hereby repealed.
- (2) Notwithstanding the repeal of the Act under sub-section (1), anything done or any action taken under the Act so repealed shall, in so far as such thing or action is not inconsistent with the provisions of this Act, be deemed to have been done or taken under the provisions of this Act.
- (3) The mention of particular matters in this section shall not be held to prejudice or affect the general application of Section 6 of the General Clauses Act, 1897 (No. 10 of 1897) with regard to the effect of repeals.

कर्मचारी भविष्य निधि संगठन

Employees Provident Fund Organisation

(श्रम एवं रोजगार मंत्रालय, भारत सरकार)

(MINISTRY OF LABOUR & EMPLOYMENT, GOVERNMENT OF INDIA)

मुख्य कार्यालय/Head Office

प्लेट ए, ग्राउंडफ्लोर, ब्लॉक-II, ईस्ट किडवाई नगर, नई दिल्ली-110023

Plate A, Ground Floor, Block II, East Kidwai Nagar, New Delhi-110023

Website: www.epfindia.gov.in, www.epfindia.nic.in

No: ELI/UANActivation/2025

Date:21.02.2025

To,

Employers of all establishments covered under EPFO

Subject: UAN Activation and seeding Bank Account with AADHAAR for availing the benefits under ELI Scheme- Extension up to 15th March, 2025 regarding.

Reference: EPFO Head Office Circular no: ELI/UAN/Activation/2024 Dated 22.11.2024

EPFO Head office Circular no: ELI/UAN/Activation/2024 Dated 04.12.2024

EPFO Head office Circular no: ELI/UAN/Activation/2024 Dated 20.12.2024

EPFO Head office Circular no: ELI/UAN/Activation/2025 Dated 06.02.2025

Madam/Sir,

You may kindly refer the subject and circulars mentioned above.

Please refer to the circulars mentioned under references. In this connection, the competent authority has granted an extension of timeline for UAN Activation and AADHAAR seeding in Bank Account till **15th March, 2025**

[This issues with the approval of Competent Authority]

(Dr Anil O K)

Addl. Central PF Commissioner-HQ (Compliance)

Copy to:

- PPS to CPFC for information.
- PS to FA&CAO/ACC(HQs) for information.
- All Zonal Heads/Regional Heads are requested to make necessary efforts to achieve the Target by launching a special Drive/holding of camps in clusters having high pendency.
- ACC(HQ),C&PR Division--With request for wide publicity for achieving 100% UAN Activation and AADHAR Seeding of Bank Account.
- All Officers/Staff (through EPFO website)
- ACC HQ(IS) with request to place this circular in the Employer and Member Portal
- Web-admin for uploading on EPFO website.

कर्मचारी राज्य बीमा निगम
(श्रम एवं रोजगार मंत्रालय, भारत सरकार)
EMPLOYEES' STATE INSURANCE CORPORATION
(Ministry of Labour & Employment, Govt. of India)

मुख्यालय
Headquarters
पंचदीप भवन सी.आई.जी. मार्ग, नई दिल्ली-110002
PANCHDEEP BHAWAN, C I G MARG, NEW DELHI-110 002
Phone: 011-23604700 Email: dg-gen@esic.nic.in
Website: www.esic.nic.in / www.esic.in

No. U/160/2024-MED-I-Part(1)

Date : 21.02.2025

To,

All Medical Commissioner (Zonal Offices), ESI Corporation
All Insurance Commissioner (Zonal Offices), ESI Corporation
All DIMS, ESI Scheme, ESI Scheme
All Regional Directors, ESI Corporation

Subject : Policy document for the provision of Medical Services to ESIC beneficiaries in non-implemented, partially implemented districts and Un-served Areas through state PHCs and CHCs.

Madam / Sir,

With reference to above cited subject, it is to inform that the In-principal approval on the policy for provision of Medical Services to ESIC beneficiaries in non-implemented, partially implemented districts and Un-served Areas through state PHCs and CHCs has been accorded by the Chairman, ESI Corporation.

The policy document (copy enclosed) is being circulated for necessary action.

This issues with the approval of Competent Authority.

Regards,

Encl. As above

Digitally signed by
Digvijay Prasad Sinha
Joint Director
2025
16:04:58

Copy to :

1. All Divisional Heads, Hqrs. Office, ESI Corporation
2. Website Content Manager, with request to upload on ESIC website

Policy document for the provision of Medical Services to ESIC beneficiaries in non-implemented, partially implemented districts and Un-served Areas through state PHCs and CHCs

A. Overview

Section 58(1) of the ESI Act, 1948 mandates that the State Government shall provide reasonable medical care to Insured Persons (IPs) and their families, ensuring access to necessary medical, surgical, and obstetric treatment. Based on recent consultations and deliberations, a series of recommendations have emerged aimed at strengthening the delivery of primary care through Primary Health Centres (PHCs) and Community Health Centres (CHCs) of respective State Governments in non-implemented/Un-served areas or areas lacking sufficient ESI/ESIC dispensaries or other medical arrangements.

B. Current Norms for the establishment of PHCs/CHCs:

The existing norms of IPHS for setting up of PHCs/ CHCs are as under:

- i.) A PHC in rural areas is to be established for a population of 20,000 (in hilly and tribal areas) and 30,000 (in plains). It should be established as a co-terminus with Panchayats (depending upon the population) to establish effective convergence and linkages with citizen-centric services.
- ii.) In urban areas norms for establishing PHCs shall be different from those in rural areas. UPHCs are established for every 50,000 populations, and in close proximity to urban slums. Multispecialty Polyclinics provide specialist healthcare services to a population of 2.5 to 3 lakhs, encompassing the catchment population of 5-6 UPHCs, depending upon geographic location, population density, available infrastructure, etc.
- iii.) **Non-FRU CHCs (rural):** Non-FRU CHCs are those that provide essential services including preventive, promotive, curative, palliative, and rehabilitative services etc. Curative services include normal delivery, stabilization of common emergencies, etc. Non-FRU CHCs in rural areas will have 30 essential beds.
- iv.) **FRU CHCs (rural and urban):** FRU CHCs, in addition to the above services, provide specialized care that can be rendered through specialists (physicians, surgeons, obstetricians, pediatricians, and anesthesiologists) and the accompanying infrastructure (functional operation theatre and blood storage unit). Both elective and emergency surgical services of secondary-level care shall be provided.

- v.) Community Health Centre in rural areas (CHC) is to be established for a population norm of 80,000 (in hilly and tribal areas) and 1,20,000 (in plains). To establish effective convergence and linkages with citizen centric services, a CHC should be established at the Community Development Block/Taluka/Tehsil/Circle Level.
- vi.) The Community Health Centre in urban areas (UCHC) is set up as a secondary care referral Centre in metro cities with a population of 5 lakhs and above and population of 2.5 lakh in non-metro cities.

C. Present Status:

- i.) **Diverse Conditions of PHCs and CHCs:** There is a disparity in the quality of healthcare services provided by PHCs and CHCs across States including IT implementation. Some regions have well-functioning centres, while others face severe shortages of doctors and resources.
- ii.) **Consultation with respective State Government:** Any such arrangement will involve consent of the respective State Government along with their financial implications for such a system to be operationalized.
- iii.) **Key requirement from the PHC/CHC for ESIC:** As per agreement with the State the ESIC beneficiaries may utilise Primary or Primary and Secondary medical services. However, it is desired that ESIC should seek agreement with State for provision of comprehensive Primary and Secondary medical services for its beneficiaries. The Primary and Secondary medical services shall essentially be defined as medical care in respect of ESI-insured persons for the following:
 - i. **Primary Care**—The primary medical care in respect of the ESI Insured Persons/Families shall essentially include:
 - a) OPD consultation
 - b) Medical Investigations (Diagnostic Services including Lab Investigations)
 - c) Pharmacy
 - d) Medical Certification for Cash Benefits (only at notified CHCs/PHCs for this purpose)
 - ii. **Secondary Care**- The secondary medical care, diagnostic (Including Lab investigations) with medicines, will be provided through CHC by the State Govt. and ESIC/ ESIS hospitals, as per the nearest availability. Secondary Medical Care shall include the issue of the regulation certificate as well in notified PHCs/CHCs.

If secondary care is not available in the above facilities, it will be provided through PMJAY/CGHS empaneled tie-up hospitals (As per ESIC referral policy).

Therefore, the PHCs/CHCs shall have to adhere to the above-mentioned basic functions of the ESI Scheme.

D. Modalities for Implementation

1. Assessment and Mapping

- i.) The concerned RD in collaboration with the Zonal MC will conduct a detailed assessment of existing healthcare infrastructure in newly implemented, non-implemented and unserved areas where the system of medical care through PHC/CHC is to be given.
- ii.) The Regional Director will also assess the no. of PHCs/CHCs to be notified for providing Medical Care and issue of the Regulation Certificates to the Beneficiaries.
- iii.) The Regional Director will collaborate with the concerned State Govt. to gather qualitative data on PHCs and CHCs, including staff strength, available medical facilities, status of IT implementation in such PHCs/CHCs and to assess the requirement of IT infrastructure.
- iv.) The concerned Regional Directors shall map the area with high concentrations of the Insured Persons (IPs) to prioritize the locations that shall be required to be notified for dispensing primary medical care on behalf of ESIC through the PHCs/CHCs.
- v.) In order to provide hassle-free services to the IP/Beneficiary and to avoid traveling long distances to avail the health facilities, the IP Cluster should not exceed 8-10 km from the PHC/CHC. The Regional Director will have the discretion to notify CHCs/ PHCs for treatment/certification at his own discretion based on the assessment of local conditions.
- vi.) Once the PHCs and CHCs are notified, then based on the notification the patients will be entitled to Medical Care as well as certifications from such notified PHCs/ CHCs.
- vii.) The consultations and treatment may be availed from any of the PHCs/CHCs but the regulation certificates may be issued from the identified CHCs or PHCs only.

2. Facilities to be provided at the CHCs/ PHCs to the ESIC Insured Persons/Families (as per agreement with the State):

a. The State Government shall provide medical care to the ESI Insured Person/families as under: -

i. Primary Care: The primary medical care in respect of the ESI Insured Persons/Families shall essentially include:

- a. OPD consultation
- b. Medical Investigations (Diagnostic Services including Lab Investigations)
- c. Pharmacy
- d. Medical Certification for Cash Benefits (only at notified CHCs/PHCs for this purpose)

ii. Secondary Care: The secondary medical care, diagnostic (Including Lab investigations) with medicines, will be provided through CHC by the State Govt. and ESIC/ESIS hospitals, as per the nearest availability. Secondary Medical Care shall include the issue of the regulation certificate as well in notified PHCs/CHCs.

If secondary care is not available in the above facilities, it will be provided through PMJAY/CGHS empaneled tie-up hospitals (As per ESIC referral policy).

iii. Tertiary Care: Tertiary care will be provided through ESIC /ESIS Hospital and PMJAY/CGHS empaneled tie up hospitals. (As per ESIC referral policy)

b. The medical care will be provided through above modalities till development of required infrastructure by ESIC/ESIS.

c. The State Govt. has to arrange for additional doctors or staff and infrastructure in case the patient load in CHC/PHC is more than the ESIC norms.

d. CHC/PHC will participate in all ESIC-run health programs.

e. Referral – If on examination it is felt that the patient is in need of Secondary/ Tertiary referral and the same is not available in the nearby CHCs, then the referral will be made by the PHC to the nearest ESIC/ESIS Hospital. However, if no such ESIC/ESIS facility is available within 50 Km of the IP residence, then the IP/Beneficiary may be referred to the nearest CHC for further referral to PMJAY empanelled Hospital if notified by the Regional Director for this purpose.

For Secondary health care services when States have not included in MoU as part of the services referral to PMJAY empanelled hospital will be in accordance para as above, the bills shall be paid by the ESI Corporation through the Regional Director of the State.

- f. Certification** – The regulation certificate to avail cash benefits will be issued online in the Dhanwantri Module by the medical officer of the allocated PHC / CHC.
- g.** In case of shortage / non-availability of the prescribed medicines / diagnostics at the CHCs/PHCs, the DIMS (Director Insurance Medical Scheme)-ESIS, shall empanel Jan-Aushadhi stores / registered chemist/ registered diagnostic centres for cashless provision of diagnostics and Medicines to the IPs/Beneficiaries.

If PHCs/CHCs prescribed diagnostics and medicines are purchased by the IPs/Beneficiaries due to non-empanelment of such services, then the DIMS shall reimburse such bills and the payment shall be covered under the stipulated payment to States, as provisioned in the policy. If need be, ESIC can also provide technical support for empanelment process.

3. Provision of ESIC Mitra at Notified PHCs/CHCs

- i)** To facilitate deliverance of quality health care to the beneficiaries of the Corporation and the hassle-free issue of regulation certificates to the IPs, the Regional Director will hire “ESIC Mitra (ESIC-M)” through tender process on a contractual basis every year (Third Party/Direct). The hiring through Service Provider Shall be for hiring of manpower as well as hardware (Laptop for manpower) including data connectivity for the supplied manpower.
- ii)** The decision for placement of ESIC Mitra (ESIC-M) should be on the number of IPs attached to a particular PHC/CHC and unless absolutely essential (example Proximity of a PHC to an industrial cluster), ESIC Mitra should be placed at CHCs only.
- iii)** However, it is to be ensured that if a PHC/CHC is having more than 1000 IPs attached to it, placement of ESIC Mitra would be mandatory. However, the Regional Director of the concerned state in consultation with the Insurance Commissioner – Zonal Office shall be the final authority in deciding the placement requirement of the ESIC Mitra for any particular CHC or PHC as per the local requirement.
- iv)** The expenditure incurred on hiring of ESIC Mitra and provision of IT hardware to him/her shall be borne by the ESIC only.

- v) The ESIC Mitra should be having minimum qualification of 10+2 from a recognized institution.
- vi) The ESIC-M should be proficient in local language – both in communication and writing.
- vii) ESIC-M should have basic proficiency in computer operations. The monthly remuneration of ESIC-M including fixed components should not be less than the minimum wages in the State as prescribed by the Minimum Wages Act for the concerned category of employee.
- viii) ESIC-M should have the basic knowledge of ESIC guidelines, Service Protocols and the Dhanwantri system for registration and certifications.
- ix) The Regional Director (through SMO) may co-ordinate with the ICT Division for training of the ESIC-M for training on certification modules/online P-1(referral form) generation and general operation of the Dhanwantri Module so that he can assist the staff at the PHCs/CHCs in smooth deliverance of services to the beneficiaries of the Corporation.
- x) The ESIC Mitra will be placed at Notified PHCs and CHCs as per the assessment of the Regional Director based on requirements (issue of regulation certificate/IP attached/referral needs/secondary care center (CHC) etc.
- xi) The attendance of the ESIC-M shall be provided by the Medical Office In-charge of the CHC PHC, where the ESIC-M is deployed and shall be sent to the Regional Director of the State, each month. The attendance as far as possible may be done through BAS if the infrastructure is available.

4. The role and responsibility of the ESIC Mitra will be broadly (but not restricted to) as under:

a) Registration and Verification

- Facilitate the verification of beneficiaries using the ESIC database to confirm their eligibility for services on the IP Portal "Panchdeep", the IT project of the ESIC.
- Assisting the IPs in the issue of regulation certificates by the Medical Officers from the notified PHCs/CHCs.
- Assisting with registration processes for new or visiting beneficiaries at PHCs/CHCs.
- Coordinating between ESIC and notified PHCs/CHCs to get the Medical Officers registered at the Dhanwantri Module for the issue of the regulation certificate and patient referral to the PMJAY empanelled Hospitals as notified by the concerned Regional Office.

b) Coordination with ESIC Network and PMJAY empanelled Hospital.

- Act as a liaison between the PHCs/CHCs and ESIC dispensaries, hospitals, or other empanelled facilities.
- Ensure timely referrals for cases requiring specialized care or treatment beyond the capacity of PHCs/CHCs.
- Assist the Medical Officer at the notified CHCs in the generation of the online referral form (P-1 form) of ESIC at the Dhanwantri Module and its approval by the Senior most Officer/Designated Officer for referral to the PMJAY empanelled Hospital.

c) Grievance Redressal

- Assist in the resolution of the grievances of beneficiaries by discussing with the local authority of the CHCs/PHCs related to healthcare services.
- Escalate unresolved issues to higher ESIC authorities or Nodal officers to ensure timely redressal.

d) Awareness and Outreach

- Conduct awareness sessions or disseminate information about ESIC services, benefits, and rights to beneficiaries visiting the PHCs/CHCs.
- Promote the use of ESIC dispensaries, tie-up hospitals, and ensure beneficiaries understand the referral process.

e) Monitoring and Feedback

- Maintain records of beneficiaries served, types of services accessed, and referrals made.
- Provide regular feedback to ESIC authorities on the functioning of PHCs/CHCs, including gaps in service delivery, beneficiary challenges, and potential improvements.

f) IT System Support

- Use ESIC's digital platforms to facilitate real-time beneficiary verification
- Assist beneficiaries in accessing online resources like the ESIC portal or mobile apps for service information and claim status updates.

g) Coordination with Local Authorities

- Work in collaboration with PHC/CHC staff, state health departments, and ESIC officials to ensure seamless integration of ESIC beneficiaries into the healthcare system.
- Provide inputs for capacity building and process improvement at the PHC/CHC level.

h) Role in Public Health Initiatives

- Support PHCs/CHCs in implementing public health programs by coordinating the inclusion of ESIC beneficiaries in state or national health campaigns.
- Facilitate vaccinations, screenings, and health check-ups for insured persons and their families

5. Integration of IT Systems:

- i.) ESIC will develop IT solutions based on the level of IT implementation in the respective State Government to integrated IT platform that connects PHCs/CHCs with ESIC databases for real-time service delivery and certification processes.
- ii.) In case of non-availability of IT integration, the deployed manpower by ESIC (ESIC Mitra) will be provided with a dedicated PC/laptop at PHCs/CHCs for delivery of efficient medical services to the beneficiaries.

6. Patient Registration and Certification Process:

- i.) All registration to be done through the Dhanwantri module/ State IT platform as far as possible.
- ii.) All issues of regulation certificates to be done as far as through the Dhanwantri Module.
- iii.) Identified/notified PHCs/CHCs decided based on IP cluster for the issuance of medical certificates to smoothen the process of issuing the Certificates to the IPs.
- iv.) The number of PHCs/CHCs which are to be notified for issuance of **Certificates** shall be as under: -
 - a) All the IPs residing within the jurisdiction of a PHC/CHC shall be tagged with that particular PHC/CHC. However, In the case where the number of IPs residing within the jurisdiction of a particular PHC/CHC is nearing 3000, then the Regional Director may take decision for the opening of an ESI Dispensary in the area so that the health requirements of the IPs/Families can be comprehensively addressed by the ESI System.
 - b) As far as possible, the distance of notified PHC/CHC should not exceed 8-10 Kms from the IP Cluster.

- c) The concerned Regional Directors may make additional arrangements with more PHC/CHC on a need basis in consultation of Zonal Insurance Commissioners.

7. Collaboration with State Governments and Provision of expenditure incurred on availing Health Care Services by ESIC IPs/Families through PHCs/CHCs:

- i) It is imperative to onboard the concerned State Governments to integrate ESI services with the healthcare services of the State. Accordingly, the concerned RD in consultation with the Zonal Medical Commissioner shall discuss the proposal and modalities/requirements with the State Government and seek consent for the arrangement of the provision of Medical Services to the beneficiaries of the Corporation in the partially implemented/non-implemented/Unserved districts of the State.
- ii) Once the consent of the State is obtained, the consolidated proposal shall be submitted to the ESIC HQ for necessary approval.
- iii) Once the proposal is approved, the Regional Director shall enter into a MoU with the State for provision of the Primary/Secondary medical care and Certifications to the IPs/Families of the ESI in such districts wherein the number of PHCs/CHCs is deemed adequate based on the qualitative and quantitative need/gap analysis of the health care requirement of the beneficiaries of ESI and State Health infrastructure available in the districts under consideration.
- iv) The districts for which MoU has been entered into with the State Government by ESIC shall be notified as fully implemented districts.
- v) The beneficiaries of ESI Scheme are paying contributions whereas general public accessing the General Health System is not paying such a contribution. The ESI Dispensaries are meant only for the ESIC beneficiaries. With a view to encourage IPs to availing of Primary and Secondary healthcare at notified PHCs/CHCs, dedicated access in the form of separate registration counters and que, where possible may be installed.
- vi) The notified PHCs/CHCs require to have well-lit and bi-lingual signages at such counters for ease of availing healthcare by the beneficiaries at such facilities.
- vii) The Primary/Secondary health care under the ESIC Scheme is required to be provided to IPs on cashless basis. It includes conduct of investigations and supply of drugs; as being offered in the normal course of PHC/CHC Services.

viii) The State Health Department shall ensure availability of essential drugs as identified by the State Health Authorities and ESIC.

8. Sharing of Responsibilities and Cost:

A. Under the arrangement of provision of health services to the ESIC beneficiaries through the State PHCs/CHCs.

B. A lump sum payment of Rs.650/- per IP Family unit per annum for Primary care and Rs. 1000/- per IP Family unit per annum for combined Primary and Secondary care to the State will be paid as per the OAP calendar on the basis of tagged IPs/Family units to the PHCs /CHCs. No other payment on medical expenditure/IP will be paid to the State under the On-Account Payment system for the IP covered under these newly notified non-implemented and partially implemented districts providing health facilities through state PHCs and CHCs.

9. As per existing provisions, all expenditure on the ESI scheme in newly implemented for 3 years is fully borne by ESIC.

10.Payment to the States on account of Primary/Secondary healthcare and Certification Services provided to the ESI Beneficiaries: -

10.1 Primary Care Services Only: The State will be paid @ 650 per IP Family Unit per Annum through On Account Payment System. No other payment on medical expenditure/IP will be paid to the State under the On-Account Payment system for the IP covered under these newly notified non-implemented and partially implemented districts providing health facilities through state PHCs and CHCs.

10.2 Primary and Secondary Care: The States to be paid @ Rs 1000/- per IP Family Unit per Annum through On Account Payment System. The payment shall be through the at present prevailing system of on-account payment. No other payment on medical expenditure/IP will be paid to the State under the On-Account Payment system for the IP covered under these newly notified non-implemented and partially implemented districts providing health facilities through state PHCs and CHCs.

10.3 The payment to the States for Primary health care / Combined Primary & Secondary health care shall be for the additional / exclusive services, to be provided by the State to the ESI Beneficiaries which shall include (but not restricted to) services like referral services, separate line for registration, space and utilities to ESIC Mitra, Issue of regulation certificates for Cash Benefits and use of the Dhanwantri application of ESIC for registration etc., handling of grievances,

referral to ESI / PMJAY empanelled Hospitals, reimbursement of bills for purchase of Medicines/Diagnostics by the IP/Beneficiary, not available at the PHCs/CHCs etc.

10.4 The choice of Model i.e. either providing Primary health care or combined Primary & Secondary health care shall be applicable for the entire state and not location / district specific. No piece-meal selection of healthcare model shall be allowed to the State.

11. The registration of the IP & beneficiary should only be through Dhanwantri Module of ESIC and not through the state system.

12. Publicity and Information: The ESIC shall coordinate with the State Government and concerned PHCs/CHCs for providing space and installation of ESIC signages/display boards at entrance and designated counters including display of IEC material for identification and spreading of awareness amongst the staff and ESI Beneficiaries. The signage cost may be borne by the ESI Corporation.

13. Privacy: The State shall respect the privacy / data privacy rights of the ESI IPs/Beneficiaries that is accessible to the State health facilities, while using the Dhanwantri application of ESIC. All data of ESIC IPs and Beneficiaries is to be considered confidential and may not be shared to any Agency (Govt. / Private) without explicit consent of ESIC. Penalty imposed on the State Govt., by any court of law, due to breach of data privacy at their end, shall be the responsibility of the State.

14. Referral for Secondary or Tertiary medical care:

- i.) If on examination it is felt that the patient is in need of Secondary/ Tertiary referral and the same is not available in the nearby CHCs, then the referral will be made by the PHC to the nearest ESIS/ ESIC Hospital. However, if no such ESIC/ESIS facility is available within 50 Km of the IP residence, then the IP/Beneficiary may be referred to the nearest CHC for further referral to PMJAY empanelled Hospital if notified by the Regional Director for this purpose.
- ii.) The secondary and tertiary care will be made available through ESIC tie-up hospitals with State Government Scheme where the hospital under AB-PMJAY is not available.

15.Special Considerations for North East/Hilly Areas

- i.)** Need for flexibility in the norms for number of IPs required for dispensaries in hilly or difficult-to-access areas based upon the regional needs to be assessed by the concerned Regional Directors and the Zonal Medical commissioner will approve such relaxations needed in the specific conditions.
 - ii.)** The Zonal Commissioner will submit proposal for relaxation to the Competent Authority to relax the conditions as per local needs in individual cases.
 - iii.)** In case of any clarification or interpretation of the provisions of the policy related to the medical services and certification, the Medical Services Division and the Benefit Division, ESIC Hqrs, shall be the respective final authority.
- 16.** The proposed arrangement of the Primary/Secondary Medical Care through PHC/CHC will continue till the ESIC makes it own arrangement on the basis of prescribed norms.
- 17.** The implementation and monitoring of the Policy shall be the responsibility of the Regional Director of the concerned State under the supervision of Insurance Commissioner – Zonal Office and the Medical Commissioner – Zonal Office (for respective components of the Policy).
- 18.** The DIMS/State shall submit an annual expenditure & utilization statement for the payment made to the State under this policy. The statement shall form part of the expenditure & utilization certificate submitted annually by the DIMS along with the On Account Payment (OAP) expenditure of the State. **(Copy enclosed at Annexure- “B”)**
- 19.** The draft of Indicated MoU is enclosed as “Annexure – A” to this report. The MoU is not exhaustive and additional terms and conditions as per discussion with the state authorities and in the interest of the ESI Beneficiaries may be included in the MoU to be signed with the state by the Regional Offices in consultation with the Medical Commissioner – Zonal Offices and Insurance Commissioner – Zonal Office.

**DRAFT AGREEMENT BETWEEN THE EMPLOYEES' STATE INSURANCE
CORPORATION AND DEPARTMENT OF HEALTH, GOVERNMENT
OF..... FOR INTEGRATION OF STATE PRIMARY
HEALTH CENTRES (PHCs) AND COMMUNITY HEALTH CENTRES (CHCs) AS ESIC
DESIGNATED DISPENSARIES/HOSPITALS FOR THE INSURED PERSONS**

This Agreement is entered on this.....day of..... (Month).....(Year), on behalf of the **The Employees' State Insurance Corporation** represented by the Regional Director, being a Corporation established under the Employees State Insurance Act, 1948 (hereinafter called "**The Corporation**").

And **The Government of** through the Secretary, Department of Health (hereinafter called as the "**State Government**").

Whereas the ESI Corporation has surveyed a large number of areas where a good number of workers are eligible to be covered under the ESI Scheme (The beneficiaries under the ESI Scheme hereinafter are called the IPs).

And whereas before potential IPs are actually covered under the ESI Scheme, the State Government is required to provide primary and secondary health care facilities in such areas for the exclusive use of the IPs.

And whereas as per **Section 58/1 of the ESI Act, 1948**, the State Governments shall provide for insured persons and (where such benefit is extended to their families) their families in the State reasonable medical, surgical and obstetric treatment.

However, the State Government, at times, face difficulty in providing much primary/secondary/ health care facilities in areas where adequate number of IPs are not available to justify setting up of primary/secondary health care facilities exclusively for the IPs.

And whereas the Corporation and the State Government recognize that there is considerable scope of cooperation/synergy between the general health system of the State and the health system under the ESI Scheme.

And whereas an agreement is required to be entered into between **the Corporation** and the **State Government** in regard to the nature, extent and modalities of cooperation/synergy, and the agreement on the cost thereof between the Corporation and the State Government.

THEREFORE, IN CONSIDERATION OF THE MUTUAL COVENANT AND OBLIGATIONS BY THE CORPORATION AND THE STATE GOVERNMENT HERETO IT IS AGREED THAT THIS DEED IS WITNESSED AS UNDER

1. Assessment and Mapping: -

- i) The Regional Director of the State in collaboration with the Medical Commissioner – Zonal Office, will conduct a detailed assessment of existing health care infrastructure in new implemented areas, non-implemented and unserved areas with necessary support from State.
- ii) The collaboration with State will involve gathering of qualitative data on PHCs and CHCs, including staff strength, available medical facilities and status of IT implementation in such PHCs/CHCs and also assess the no. of PHCs/CHCs to be notified for providing Medical Care and issue of the Regulation Certificates to the Beneficiaries.
- iii) The Regional Director shall map areas with a high concentration of Insured Persons (IPs) to prioritize the locations, which shall be required to be notified for dispensing primary medical care on behalf of ESIC through PHCs/ CHCs.
- iv) Gaps in infrastructure for Primary/ Secondary care will be identified and consultation will be done with the State for agreement on notifying certain identified PHC/ CHCs for providing primary care to the IPs / families of ESIC.
- v) In order to provide hassle-free services to the IP/Beneficiary and to avoid traveling long distances to avail the health facilities, the IP Cluster should not exceed 8-10 km from the PHC/CHC. The Regional Director will have the discretion to notify CHCs/ PHCs for treatment/certification at his own discretion based on the assessment of local conditions.
- vi) Once the PHCs and CHCs are notified, then based on the notification the patients will be entitled to Medical Care as well as certifications from such notified PHCs/ CHCs.
- vii) The consultations and treatment may be availed from any of the PHCs/CHCs but the regulation certificates may be issued from the identified CHCs or PHCs only.

2. Facilities to be provided by the State Government at the CHCs/ PHCs to the ESIC Insured Persons/Families:

The State Government shall provide medical care to the ESI Insured Person/families as under **(to be amended as per agreement with the State**

Government i.e. For Primary Care or Primary and Secondary Care): -

i) Primary Care: The primary medical care in respect of the ESI Insured Persons/Families shall essentially include:

- a. OPD consultation
- b. Medical Investigations (Diagnostic Services including Lab Investigations)
- c. Pharmacy
- d. Medical Certification for Cash Benefits (only at notified CHCs/PHCs for this purpose)

ii) Secondary Care- Secondary Care: The secondary medical care, diagnostic (Including Lab investigations) with medicines, will be provided through CHC by the State Govt. and ESIC/ ESIS hospitals, as per the nearest availability. Secondary Medical Care shall include the issue of the regulation certificate as well in notified PHCs/CHCs.

If secondary care is not available in the above facilities, it will be provided through PMJAY/CGHS empaneled tie-up hospitals (As per ESIC referral policy).

iii) Tertiary Care – Tertiary care will be provided through ESIC / ESIS Hospital and PMJAY/CGHS empaneled tie up hospitals. (As per ESIC referral policy)

- a. The medical care will be provided through above modalities till development of required infrastructure by ESIC/ESIS.
- b. The State Govt. has to arrange for additional doctors or staff and infrastructure in case the patient load in CHC/PHC in more than the ESIC norms.
- c. CHC/PHC will participate in all ESIC-run health programs.

iv) Referral – If on examination it is felt that the patient is in need of Secondary/ Tertiary referral and the same is not available in the nearby CHCs, then the referral will be made by the PHC to the nearest ESIS/ ESIC Hospital. However, if no such ESIC/ESIS facility is available within 50 Km of the IP residence, then the IP/Beneficiary may be referred to the nearest CHC for further referral to PMJAY empanelled Hospital if notified by the Regional Director for this purpose.

For Secondary health care services when States have not included in MoU as part of the services referral to PMJAY empanelled hospital will be in accordance para as above, the bills shall be paid by the ESI Corporation through the Regional Director of the State.

v) Certification – The regulation certificate to avail cash benefits will be as far as

possible issued online in the Dhanwantri Module by the medical officer of the allocated PHC / CHC.

- vi) In case of shortage / non-availability of the prescribed medicines/diagnostics at the CHCs/PHCs, the DIMS (Director Insurance Medical Scheme)-ESIS, shall empanel Jan-Aushadhi stores / registered chemist/ registered diagnostic centres for cashless provision of diagnostics and Medicines to the IPs/Beneficiaries. If PHCs/CHCs prescribed diagnostics and medicines are purchased by the IPs/Beneficiaries due to non-empanelment of such services, then the DIMS shall reimburse such bills and the payment shall be covered under the stipulated payment to States, as provisioned in the policy. If need be, ESIC can also provide technical support for empanelment process.

3. Provision of ESIC Mitra at Notified CHCs/PHCs

1. To facilitate deliverance of quality health care to the beneficiaries of the Corporation and the hassle-free issue of regulation certificates to the IPs, the Regional Director will place “ESIC Mitra (ESIC-M)” at certain PHCs/CHCs as per agreed policy of ESIC.
2. The expenditure incurred on hiring of ESIC Mitra and provision of IT hardware to him/her shall be borne by the ESIC only.
3. ESIC-M should have the basic knowledge of ESIC guidelines, Service Protocols and the Dhanwantri system for registration and certifications.
4. The attendance of the ESIC-M shall be provided by the Medical Office In-charge of the CHC PHC, where the ESIC-M is deployed and shall be sent to the Regional Director of the State, each month.

4. The role and responsibility of the ESIC Mitra will be broadly (but not restricted to) as under:

i. Registration and Verification

1. Facilitate the verification of beneficiaries using the ESIC database to confirm their eligibility for services on the IP Portal "Panchdeep", the IT project of the ESIC.
2. Assisting the IPs in the issue of regulation certificates by the Medical Officers from the notified PHCs/CHCs.
3. Assisting with registration processes for new or visiting beneficiaries at PHCs/CHCs.
4. Coordinating between ESIC and notified PHCs/CHCs to get the Medical Officers registered at the Dhanwantri Module for the issue of the regulation certificate and patient referral to the PMJAY empanelled

Hospitals as notified by the concerned Regional Office.

ii. Coordination with ESIC Network and PMJAY empanelled Hospital.

1. Act as a liaison between the PHCs/CHCs and ESIC dispensaries, hospitals, or other empanelled facilities.
2. Ensure timely referrals for cases requiring specialized care or treatment beyond the capacity of PHCs/CHCs.
3. Assist the Medical Officer at the notified CHCs in the generation of the online referral form (P-1 form) of ESIC at the Dhanwantri Module and its approval by the Senior most Officer/Designated Officer for referral to the PMJAY empanelled Hospital.

iii. Grievance Redressal

1. Assist in the resolution of the grievances of beneficiaries by discussing with the local authority of the CHCs/PHCs related to healthcare services.
2. Escalate unresolved issues to higher ESIC authorities or Nodal officers to ensure timely redressal.

iv. Awareness and Outreach

1. Conduct awareness sessions or disseminate information about ESIC services, benefits, and rights to beneficiaries visiting the PHCs/CHCs.
2. Promote the use of ESIC dispensaries, tie-up hospitals, and ensure beneficiaries understand the referral process.

v. Monitoring and Feedback

1. Maintain records of beneficiaries served, types of services accessed, and referrals made.
2. Provide regular feedback to ESIC authorities on the functioning of PHCs/CHCs, including gaps in service delivery, beneficiary challenges, and potential improvements.

vi. IT System Support

1. Use ESIC's digital platforms to facilitate real-time beneficiary verification
2. Assist beneficiaries in accessing online resources like the ESIC portal or mobile apps for service information and claim status updates.

vii. Coordination with Local Authorities

1. Work in collaboration with PHC/CHC staff, state health departments, and ESIC officials to ensure seamless integration of ESIC beneficiaries into the healthcare system.
2. Provide inputs for capacity building and process improvement at the PHC/CHC level.

viii. Role in Public Health Initiatives

1. Support PHCs/CHCs in implementing public health programs by coordinating the inclusion of ESIC beneficiaries in state or national health campaigns.
2. Facilitate vaccinations, screenings, and health check-ups for Insured Persons and their families.

5. Integration of IT Systems

1. ESIC will develop IT solutions based on the level of IT implementation in the respective State Government to integrated IT platform that connects PHCs/CHCs with ESIC databases for real-time service delivery and certification processes.
2. In case of non-availability of IT integration, the deployed manpower by ESIC (ESIC Mitra) will be provided with a dedicated PC/laptop at PHCs/CHCs for delivery of efficient medical services to the beneficiaries.

6. Patient Registration and Certification Process

1. All registration to be done through the Dhanwantri module/ State IT platform as far as possible.
2. All issues of regulation certificates to be done as far as through the Dhanwantri Module.
3. Identified/notified PHCs/CHCs decided based on IP cluster for the issuance of medical certificates to smoothen the process of issuing the Certificates to the IPs.
4. The number of PHCs/CHCs which are to be notified for issuance of **Certificates** shall be as under: -
 - i. All the IPs residing within the jurisdiction of a PHC/CHC shall be tagged with that particular PHC/CHC. However, In the case where the number of IPs residing within the jurisdiction of a particular

PHC/CHC is nearing 3000, then the Regional Director may take decision for the opening of an ESI Dispensary in the area so that the health requirements of the IPs/Families can be comprehensively addressed by the ESI System.

- ii. As far as possible, the distance of notified PHC/CHC should not exceed 8-10 Km from the IP Cluster.
- iii. The concerned Regional Directors may make additional arrangements with more PHC/CHC on a need basis in consultation with Zonal Insurance Commissioners.

7. Collaboration with State Governments and Provision of expenditure incurred on availing Health Care Services by ESIC IPs/Families through PHCs/CHCs:

1. It is imperative to onboard the concerned State Governments to integrate ESI services with the healthcare services of the State. Accordingly, the concerned RD in consultation with the Zonal Medical Commissioner shall discuss the proposal and modalities/requirements with the State Government and seek consent for the arrangement of the provision of Medical Services to the beneficiaries of the Corporation in the partially implemented/non-implemented/Unserved districts of the State.
2. Once the consent of the State is obtained, the consolidated proposal shall be submitted to the ESIC HQ for necessary approval.
3. Once the proposal is approved, the Regional Director shall enter into a MoU with the State for provision of the Primary/Secondary medical care and Certifications to the IPs/Families of the ESI in such districts wherein the number of PHCs/CHCs is deemed adequate based on the qualitative and quantitative need/gap analysis of the health care requirement of the beneficiaries of ESI and State Health infrastructure available in the districts under consideration.
4. The districts for which MoU has been entered into with the State Government by ESIC shall be notified as fully implemented districts.
5. The beneficiaries of ESI Scheme are paying contributions whereas general public accessing the General Health System is not paying such a contribution. The ESI Dispensaries are meant only for the ESIC beneficiaries. With a view to encourage IPs to availing of Primary and Secondary healthcare at notified PHCs/CHCs, dedicated access may preferably be provided to the ESI Beneficiaries at such notified PHCs/CHCs in the form of separate registration counter, subject to available infrastructure with the state PHC/CHC.
6. The notified PHC/CHC to put up well-lit and bi-lingual signages at such counters for ease of availing healthcare by the beneficiaries at such facilities.

7. The Primary/Secondary health care under the ESIC Scheme is required to be provided to IPs on cashless basis. It includes conduct of investigations and supply of drugs; The State Health Department shall ensure availability of essential drugs as identified by the State Health Authorities and ESIC.
 8. The State shall provide adequate space/room for the working of ESIC Mitra from the premises of State PHCs/CHCs.
- 8. Payment to the States on account of Primary/Secondary healthcare and Certification Services provided to the ESI Beneficiaries: -**
- 8.1 Primary Care:** The State will be paid @ ____ per IP Family Unit per Annum through On Account Payment System. No other payment on medical expenditure/IP will be paid to the State under the On-Account Payment system for the IP covered under these newly notified, non-implemented, partially implemented districts and Unserved areas providing health facilities through state PHCs and CHCs.
 - 8.2 Primary and Secondary Care:** The States to be paid @ Rs ____ - per IP Family Unit per Annum through On Account Payment System. The payment shall be through the at present prevailing system of on-account payment. No other payment on medical expenditure/IP will be paid to the State under the On-Account Payment system for the IP covered under these newly notified, non-implemented and partially implemented districts providing health facilities through state PHCs and CHCs.
 - 8.3** The payment shall be through the at present prevailing system of on-account payment.
 - 8.4** The payment to the States for Primary health care / Combined Primary & Secondary health care shall be for the additional /exclusive services, to be provided by the State to the ESI Beneficiaries which shall include (but not restricted to) services like referral services, separate line for registration, space and utilities to ESIC Mitra, Issue of regulation certificates for Cash Benefits and use of the Dhanwantri application of ESIC for registration etc., handling of grievances, referral to ESI / PMJAY empanelled Hospitals, reimbursement of bills for purchase of Medicines/Diagnostics by the IP/Beneficiary, not available at the PHCs/CHCs etc.
 - 8.5** The choice of Model i.e. either providing Primary health care or combined Primary & Secondary health care shall be applicable for the entire state and not location / district specific. No piece-meal selection of healthcare model shall be allowed to the State.

9. This arrangement will be carried out on experimental basis for one year, after which the extension will be decided based on the performance of the partnership.
10. The registration of the IP & beneficiary should only be through Dhanwantri Module of ESIC and not through the state system.
11. **Publicity and Information:** The ESIC shall coordinate with the State Government and concerned PHCs/CHCs for providing space and installation of ESIC signages / display boards at the entrance and designated counters including display of IEC material for identification and spreading of awareness amongst the staff and ESI Beneficiaries. The signage cost may be borne by the ESI Corporation.
12. In case of shortage / non-availability of the prescribed medicines / diagnostics at the CHCs/PHCs, the DIMS (Director Insurance Medical Scheme)-ESIS, shall empanel Jan-Aushadhi stores / registered chemist/ registered diagnostic centres for cashless provision of diagnostics and Medicines to the IPs/Beneficiaries.
If PHCs/CHCs prescribed diagnostics and medicines are purchased by the IPs/Beneficiaries due to non-empanelment of such services, then the DIMS shall reimburse such bills and the payment shall be covered under the stipulated payment to States, as provisioned in the policy. If need be, ESIC can also provide technical support for empanelment process.
13. Drugs in respect of Secondary care, after discharge from the CHC would be provided by the CHC up to 15 days from the date of discharge.
14. Both the Corporation and The State Government shall have access to the respective records of medical care provided to IPs and non-IPs respectively.
15. **Privacy:** The State shall respect the privacy / data privacy rights of the ESI IPs/Beneficiaries that is accessible to the State health facilities, while using the Dhanwantri application of ESIC. All data of ESIC IPs and Beneficiaries is to be considered confidential and may not be shared to any Agency (Govt. / Private) without explicit consent of ESIC. Penalty imposed on the State Govt., by any court of law, due to breach of data privacy at their end, shall be the responsibility of the State.
16. The state shall submit an annual expenditure & utilization statement for the payment made to the State under this policy. The statement shall form part of the expenditure & utilization certificate submitted annually by the DIMS along with

the On Account Payment (OAP) expenditure of the State(Enclosed as Annexure “B”)

17. The state shall require to maintain records of actual cost of expenditure on drugs and dressings on IPs and their family members (if not maintained, then as agreed upon in any particular case) and any additional remuneration paid to any medical officer or to other staff employed at such dispensaries or hospitals or institutions for the purpose of Audit Certification to be provided by the DIMS as part of OAP certificate.
18. The MoU shall be valid for _____ Years from the date of signing or till the time ESI develops it's health facilities/infrastructure for the beneficiaries of the Corporation, whichever is earlier.
19. **MIS and Grievances Nodal Officer-** The DIMS- ESIS /Nominated Officer by DIMS of the State Govt. will be the nodal officer for MIS reports and Grievances Redressal for the insured persons and the health centers. Further, the ESIC Mitra may be deputed to keep track of the grievance disposal by the DIMS. After an accepted period, Mitra may inform RD of unresolved grievances.

**UTILIZATION CERTIFICATE cum STATEMENT OF
EXPENDITURE for ESIC designated PHC/CHC Scheme**

(For the Financial Year _____)

1. Name of the newly Implemented area: _____
2. Name of the District and State: _____
3. Letter No. and Date of Sanction: _____
4. Total amount sanctioned (in INR): _____

CERTIFICATE

It is certified that a Consolidated amount Rs _____
(Rupees _____) was received as
financial assistance from the ESI Corporation for implementation of the ESI
scheme vide sanction letter mentioned above.

Out of the above-mentioned amount, a total sum of Rs _____
(Rupees _____) has been
utilized up to (date) for the purpose and objectives stated in the sanction order
i.e. incentive for managing data of IPs, Dhanwantari integration, certification,
reimbursement to IPs, infrastructure and resources etc. and has not been used for
any other purpose beyond sanction order, as per the terms and conditions laid
down.

The balance amount of Rs _____ (Rupees _____
_____) remaining unutilized at the end of the
financial year will be refunded to the ESI Corporation.

Date:
Place:

(Signature with stamp)
DIMS